

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK
ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

**Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane
z energią z 2022 r.**

(2022/C 80/01)

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	8
2.	ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE	9
2.1	Zakres stosowania	9
2.2	Środki pomocy objęte niniejszymi wytycznymi	10
2.3	Struktura wytycznych	11
2.4	Definicje	11
3.	OCENA ZGODNOŚCI NA PODSTAWIE ART. 107 UST. 3 LIT. C) TRAKTATU	21
3.1	Przesłanka pozytywna: pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej	22
3.1.1	Określenie działalności gospodarczej, którą środek ułatwia, oraz jej pozytywnych skutków dla ogółu społeczeństwa, a także – w stosownych przypadkach – jej znaczenia dla konkretnych obszarów polityki Unii	22
3.1.2	Efekt zachęty	22
3.1.3	Brak naruszenia jakiegokolwiek istotnego przepisu prawa Unii	23
3.2	Przesłanka negatywna: środek pomocy nie może wpływać niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem	23
3.2.1	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	23
3.2.1.1	Konieczność pomocy	23
3.2.1.2	Adekwatność	24
3.2.1.2.1	Adekwatność wśród alternatywnych instrumentów polityki	25
3.2.1.2.2	Adekwatność wśród różnych instrumentów pomocy	25

3.2.1.3	Proporcjonalność	25
3.2.1.3.1	Kumulacja	27
3.2.1.4	Przejrzystość	27
3.2.2	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	28
3.3	Zestawienie pozytywnych skutków pomocy z negatywnymi skutkami dla konkurencji i wymiany handlowej	29
4.	KATEGORIE POMOCY	30
4.1	Pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wsparcie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej	30
4.1.1	Uzasadnienie	30
4.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	31
4.1.2.1	Pomoc na energię odnawialną	31
4.1.2.2	Inna pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych oraz efektywności energetycznej	31
4.1.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	32
4.1.3.1	Konieczność pomocy	32
4.1.3.2	Adekwatność	32
4.1.3.3	Kwalifikowalność	32
4.1.3.4	Konsultacje publiczne	33
4.1.3.5	Proporcjonalność	34
4.1.4	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	37
4.2	Pomoc na rzecz poprawy charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków	40
4.2.1	Uzasadnienie pomocy	40
4.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	40
4.2.3	Efekt zachęty	41
4.2.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	41
4.2.4.1	Adekwatność	41

4.2.4.2	Proporcjonalność	41
4.2.4.3	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	42
4.3	Pomoc na ekologicznie czystą mobilność	43
4.3.1	Pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych pojazdów i ekologicznie czystego ruchomego sprzętu do obsługi oraz na doposażenie pojazdów i ruchomego sprzętu do obsługi	43
4.3.1.1	Uzasadnienie pomocy	43
4.3.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	44
4.3.1.3	Efekt zachęty	44
4.3.1.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	44
4.3.1.4.1	Adekwatność	44
4.3.1.4.2	Proporcjonalność	44
4.3.1.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	46
4.3.2	Pomoc na rozwój infrastruktury ładowania lub tankowania paliwa	47
4.3.2.1	Uzasadnienie pomocy	47
4.3.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	47
4.3.2.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	47
4.3.2.3.1	Konieczność pomocy	47
4.3.2.3.2	Adekwatność	48
4.3.2.3.3	Proporcjonalność	48
4.3.2.4	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	49
4.4	Pomoc na efektywną gospodarkę zasobami i wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym	51
4.4.1	Uzasadnienie pomocy	51
4.4.2	Zakres oraz wspierana działalność	51
4.4.3	Efekt zachęty	52
4.4.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	53

4.4.4.1	Konieczność pomocy	53
4.4.4.2	Adekwatność	53
4.4.4.3	Proporcjonalność	53
4.4.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	55
4.5	Pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniom innym niż powodowane przez gazy cieplarniane lub ich ograniczanie	55
4.5.1	Uzasadnienie pomocy	55
4.5.2	Zakres oraz wspierana działalność	55
4.5.3	Efekt zachęty	56
4.5.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	56
4.5.4.1	Konieczność pomocy	56
4.5.4.2	Proporcjonalność	57
4.5.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	57
4.6	Pomoc na remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę lub odtworzenie bioróżnorodności oraz wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej	58
4.6.1	Uzasadnienie pomocy	58
4.6.2	Zakres oraz wspierana działalność	58
4.6.3	Efekt zachęty	59
4.6.4	Proporcjonalność	59
4.7	Pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych	59
4.7.1	Pomoc w postaci obniżek podatków na ochronę środowiska lub opłat parafiskalnych	60
4.7.1.1	Uzasadnienie pomocy	60
4.7.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	60
4.7.1.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	60
4.7.1.3.1	Konieczność	61
4.7.1.3.2	Adekwatność	61

4.7.1.3.3	Proporcjonalność	61
4.7.2	Pomoc na ochronę środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych	62
4.7.2.1	Uzasadnienie pomocy	62
4.7.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	62
4.7.2.3	Efekt zachęty	62
4.7.2.4	Proporcjonalność	63
4.7.2.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	63
4.8	Pomoc na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej	63
4.8.1	Uzasadnienie pomocy	63
4.8.2	Zakres oraz wspierana działalność	63
4.8.3	Efekt zachęty	64
4.8.4	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	64
4.8.4.1	Konieczność	64
4.8.4.2	Adekwatność	65
4.8.4.3	Kwalifikowalność	65
4.8.4.4	Konsultacje publiczne	66
4.8.4.5	Proporcjonalność	67
4.8.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	67
4.9	Pomoc na infrastrukturę energetyczną	69
4.9.1	Uzasadnienie pomocy	69
4.9.2	Zakres oraz wspierana działalność	70
4.9.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	71
4.9.3.1	Konieczność i adekwatność	71
4.9.3.2	Proporcjonalność pomocy	71
4.9.4	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	71

4.10	Pomoc na systemy ciepłownicze i chłodnicze	72
4.10.1	Uzasadnienie pomocy	72
4.10.2	Zakres oraz wspierana działalność	72
4.10.3	Konieczność i adekwatność	73
4.10.4	Proporcjonalność środka pomocy	73
4.10.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie	74
4.11	Pomoc w postaci obniżek opłat za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych	74
4.11.1	Uzasadnienie pomocy	74
4.11.2	Zakres: Opłaty, które mogą być objęte obniżkami	75
4.11.3	Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej	75
4.11.3.1	Kwalifikowalność	75
4.11.3.2	Proporcjonalność środka pomocy	76
4.11.3.3	Forma pomocy państwa	76
4.11.3.4	Audyty energetyczne i systemy zarządzania	77
4.11.3.5	Przepisy przejściowe	77
4.12	Pomoc na zamknięcie elektrowni wykorzystujących węgiel, torf lub łupki bitumiczne oraz działalności wydobywczej związanej z węglem kamiennym, torfem lub łupkami bitumicznymi	78
4.12.1	Pomoc na wcześniejsze zakończenie rentownej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi	78
4.12.1.1	Uzasadnienie pomocy	78
4.12.1.2	Zakres oraz wspierana działalność	79
4.12.1.3	Efekt zachęty	79
4.12.1.4	Konieczność i adekwatność	79
4.12.1.5	Proporcjonalność	79
4.12.1.6	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	80

4.12.2	Pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych wynikających z zamknięcia niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi	80
4.12.2.1	Uzasadnienie pomocy	80
4.12.2.2	Zakres oraz wspierana działalność	80
4.12.2.3	Konieczność i adekwatność	80
4.12.2.4	Efekt zachęty i proporcjonalność	80
4.12.2.5	Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel	81
4.13	Pomoc na badania lub usługi doradcze w kwestiach dotyczących klimatu, ochrony środowiska i celów związanych z energią	81
4.13.1	Zakres oraz wspierana działalność	81
4.13.2	Efekt zachęty	81
4.13.3	Proporcjonalność	82
5.	OCENA	82
6.	SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE	83
7.	STOSOWANIE	83
8.	PRZEGLĄD	83

1. WPROWADZENIE

1. Komisja nadała najwyższy priorytet polityczny Europejskiemu Zielonemu Ładowi, którego celem jest przekształcenie Unii w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, efektywnie wykorzystującej zasoby i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych, nie pozostawiając nikogo w tyle. Ambitne cele klimatyczne Komisji potwierdzono w 2019 r. w komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład”⁽¹⁾, w którym określono cel polegający na osiągnięciu do 2050 r. zerowego poziomu emisji gazów cieplarnianych netto. Aby wprowadzić naszą gospodarkę i społeczeństwo na sprawiedliwą, ekologiczną i dostatnią ścieżkę osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., Komisja zaproponowała także ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % do 2030 r. w porównaniu z poziomem z 1990 r.⁽²⁾ Te ambitne cele zawarto w Europejskim prawie o klimacie⁽³⁾.
2. Pakiet wniosków ustawodawczych „Gotowi na 55” wspiera osiągnięcie tych celów⁽⁴⁾ i kieruje Unię na drogę do neutralności klimatycznej do 2050 r.
3. Osiągnięcie celów w zakresie neutralności klimatycznej, przystosowania się do zmiany klimatu, efektywnego gospodarowania zasobami, efektywności energetycznej oraz zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”, obiegu zamkniętego, zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń i odbudowy bioróżnorodności oraz towarzyszącej im transformacji ekologicznej będzie wymagało dużego wysiłku i odpowiedniego wsparcia. Aby osiągnąć cel określony w komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład”, konieczne będą znaczne inwestycje, w tym w odnawialne źródła energii. Według szacunków Komisji, aby osiągnąć nowe, bardziej ambitne cele wyznaczone w zakresie klimatu, energii i transportu na okres do 2030 r., konieczne będą dodatkowe inwestycje w wysokości 390 mld EUR rocznie w porównaniu z poziomami w latach 2011–2020⁽⁵⁾ oraz kolejne 130 mld EUR rocznie na pozostałe, oszacowane wcześniej, cele środowiskowe⁽⁶⁾. Skala tego wyzwania inwestycyjnego wymaga racjonalnej pod względem kosztów mobilizacji zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego. Będzie to dotyczyło wszystkich sektorów, a zatem całej gospodarki Unii.
4. Polityka konkurencji, a w szczególności zasady pomocy państwa, ma do odegrania ważną rolę w umożliwianiu i wspieraniu Unii w realizacji jej celów polityki w zakresie Zielonego Ładu. W komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład” wyraźnie wskazano, że zasady pomocy państwa zostaną poddane przeglądowi, aby uwzględniały te cele polityczne, przyczyniały się do racjonalnej pod względem kosztów i sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej oraz ułatwiały wycofywanie paliw kopalnych, zapewniając jednocześnie równe warunki działania na rynku wewnętrznym. Niniejsze wytyczne odzwierciedlają tę rewizję.
5. W celu zapobiegania sytuacjom, w których pomoc państwa skutkuje lub grozi zakłóceniem konkurencji na rynku wewnętrznym i wpływa na handel między państwami członkowskimi, art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ustanawia zakaz pomocy państwa. W niektórych przypadkach taka pomoc może być jednak zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 2 i 3 Traktatu.
6. Państwa członkowskie są zobowiązane do zgłaszania pomocy państwa zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, z wyjątkiem środków spełniających warunki określone w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych przyjętym przez Komisję na podstawie art. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2015/1588⁽⁷⁾.
7. Niniejsze wytyczne zawierają wskazówki na temat sposobu, w jaki Komisja będzie oceniać zgodność środków pomocy z zakresu ochrony środowiska, w tym ochrony klimatu, i środków na cele związane z energią, które podlegają wymogowi zgłoszenia na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu. Wszelkie odniesienia do „ochrony środowiska” zawarte w niniejszych wytycznych należy rozumieć jako odniesienia do ochrony środowiska, w tym ochrony klimatu.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski Zielony Ład”, COM(2019) 640 final.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Ambitniejszy cel klimatyczny Europy do 2030 r. Inwestowanie w przyszłość neutralną dla klimatu z korzyścią dla obywateli”, COM(2020) 562 final.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „»Gotowi na 55«: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej”, COM(2021) 550 final.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/amendment-renewable-energy-directive-2030-climate-target-with-annexes_en.pdf

⁽⁶⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Gospodarka UE po pandemii COVID-19: wpływ na zarządzanie gospodarcze”, COM(2021) 662 final.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1588 z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 1).

8. Zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu środek pomocy można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym, jeżeli spełnione są dwie przesłanki – jedna pozytywna i jedna negatywna. Przesłanka pozytywna polega na tym, że pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej. W myśl przesłanki negatywnej pomoc nie może zmieniać warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
9. Ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne zwykle okazują się efektywne pod względem cen, produkcji i wykorzystania zasobów. Ingerencja państwa może być jednak konieczna w celu ułatwienia rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej, które w przypadku braku pomocy nie rozwijałyby się w ogóle lub ich rozwój przebiegałby w innym tempie lub na innych warunkach. Tym samym ingerencja ta przyczynia się do inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.
10. W kontekście ochrony środowiska ekologiczne efekty zewnętrzne, niedoskonałości informacji i błędy koordynacji oznaczają, że przy podejmowaniu decyzji dotyczących konsumpcji, inwestycji i produkcji uczestnicy rynku mogą nie uwzględniać w pełni kosztów i korzyści działalności gospodarczej pomimo interwencji regulacyjnych. Te niedoskonałości rynku, tj. sytuacje, w których rynki – pozostawione samym sobie – prawdopodobnie nie doprowadziłyby do osiągnięcia odpowiednich wyników, nie prowadziłyby do optymalnego dobrobytu konsumentów i ogółu społeczeństwa, skutkując niewystarczającym poziomem ochrony środowiska względem działalności gospodarczej prowadzonej bez wsparcia państwa.
11. Organy państw członkowskich powinny dopilnować, aby środek pomocy, warunki z nim związane, procedury jego przyjęcia oraz wspierana działalność nie były sprzeczne z unijnym prawem ochrony środowiska. Organy państw członkowskich powinny również zapewnić zainteresowanej społeczności możliwość konsultacji w procesie podejmowania decyzji dotyczących pomocy. Ponadto osoby fizyczne i organizacje powinny mieć możliwość zakwestionowania pomocy lub środków wdrażających pomoc przed sądami krajowymi, jeżeli mogą przedstawić dowody na to, że unijne przepisy dotyczące ochrony środowiska nie są przestrzegane⁽⁸⁾.

2. ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

2.1 Zakres stosowania

12. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do pomocy państwa przyznawanej w celu ułatwienia rozwoju działalności gospodarczej w sposób, który poprawia ochronę środowiska, jak również do działalności w sektorze energetycznym, która podlega postanowieniom Traktatu, w zakresie, w jakim takie środki pomocy są objęte sekcją 2.2 niniejszych wytycznych. Mają zatem zastosowanie również do tych sektorów, które podlegają przepisom szczegółowym Unii dotyczącym pomocy państwa, chyba że te przepisy szczegółowe Unii stanowią inaczej lub zawierają przepisy dotyczące pomocy na ochronę środowiska lub pomocy w sektorze energetycznym mające zastosowanie do tego samego środka, w którym to przypadku nadrzędny charakter mają szczegółowe przepisy sektorowe. Niniejsze wytyczne mają nadrzędny charakter w stosunku do pkt 17 lit. b) wytycznych w sprawie sektora lotnictwa⁽⁹⁾ w odniesieniu do środków pomocy na ochronę środowiska przyznanych dużym portom lotniczym obsługującym rocznie ponad 5 mln pasażerów.
13. Niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do:
 - a) pomocy państwa na projektowanie i produkcję produktów przyjaznych środowisku, maszyn, urządzeń lub środków transportu, których eksploatacja zakłada wykorzystanie mniejszych ilości zasobów naturalnych, ani do działań podejmowanych w zakładach lub innych jednostkach produkcyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa lub higieny pracy⁽¹⁰⁾;
 - b) pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, podlegającej regułom określonym w zasadach ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną⁽¹¹⁾;

⁽⁸⁾ Zob. obwieszczenie Komisji w sprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w dziedzinie ochrony środowiska (Dz.U. C 275 z 18.8.2017, s. 1) w odniesieniu do wdrożenia na szczeblu krajowym Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

⁽⁹⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz portów lotniczych i przedsiębiorstw lotniczych (Dz.U. C 99 z 4.4.2014, s. 3).

⁽¹⁰⁾ Pomoc na ochronę środowiska jest zasadniczo mniej zakłócająca i skuteczniejsza, jeśli przyznaje się ją konsumentowi/użytkownikowi produktów przyjaznych środowisku, a nie producentowi/wytwórcy tych produktów. Pozostaje to bez uszczerbku dla możliwości przyznawania przez państwa członkowskie pomocy na ochronę środowiska przedsiębiorstwom w celu podniesienia poziomu ochrony środowiska w ramach ich działalności produkcyjnej.

⁽¹¹⁾ Komunikat Komisji – Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną (Dz.U. C 198 z 27.6.2014, s. 1).

- c) pomocy państwa objętej zasadami pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym ⁽¹²⁾ lub w sektorze rybołówstwa i akwakultury ⁽¹³⁾;
 - d) pomocy państwa na rzecz energetyki jądrowej.
14. Pomocy na ochronę środowiska i cele związane z energią nie można również przyznawać przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji zgodnie z definicją zawartą w wytycznych Komisji dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji ⁽¹⁴⁾.
15. Przy ocenie pomocy na rzecz przedsiębiorstwa, na którym ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z wcześniejszej decyzji Komisji uznającej pomoc za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, Komisja uwzględni kwotę nieodzyskanej pomocy ⁽¹⁵⁾.

2.2 Środki pomocy objęte niniejszymi wytycznymi

16. Komisja zidentyfikowała szereg kategorii środków z zakresu ochrony środowiska i na cele związane z energią, w odniesieniu do których pod pewnymi warunkami pomoc państwa może być zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu:
- a) pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wsparcie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej;
 - b) pomoc na rzecz poprawy charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków;
 - c) pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych pojazdów (wykorzystywanych w transporcie lotniczym, drogowym, kolejowym, w żegludzie śródlądowej oraz transporcie morskim) i ekologicznie czystego ruchomego sprzętu do obsługi oraz na doposażenie pojazdów i ruchomego sprzętu do obsługi;
 - d) pomoc na rozbudowę infrastruktury ładowania lub tankowania paliwa w ekologicznie czystych pojazdach;
 - e) pomoc na efektywną gospodarkę zasobami i wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
 - f) pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniom innym niż powodowane przez gazy cieplarniane lub na ich ograniczanie;
 - g) pomoc na remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę lub odtworzenie bioróżnorodności oraz wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej;
 - h) pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych;
 - i) pomoc na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej;
 - j) pomoc na infrastrukturę energetyczną;
 - k) pomoc na systemy ciepłownicze i chłodnicze;
 - l) pomoc w postaci obniżek opłat za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych;
 - m) pomoc na zamknięcie elektrowni wykorzystujących węgiel, torf lub łupki bitumiczne oraz działalności wydobywczej związanej z węglem kamiennym, torfem lub łupkami bitumicznymi;
 - n) pomoc na badania lub usługi doradcze w kwestiach dotyczących klimatu, ochrony środowiska i celów związanych z energią.

⁽¹²⁾ Wytyczne Unii Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014–2020 (Dz.U. C 204 z 1.7.2014, s. 1).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne do analizy pomocy państwa w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. C 217 z 2.7.2015, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Zob. wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 13 września 1995 r., TWD/Komisja, T-244/93 i T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, pkt 56. Zob. również komunikat Komisji – Zawiadomienie Komisji w sprawie odzyskiwania pomocy państwa niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym (Dz.U. C 247 z 23.7.2019, s. 1).

2.3 Struktura wytycznych

17. W rozdziale 3 określono kryteria zgodności, które mają ogólne zastosowanie do poszczególnych kategorii pomocy objętych niniejszymi wytycznymi. Sekcja 3.2.1.3.1 dotycząca kumulacji ma zastosowanie do wszystkich kategorii pomocy objętych niniejszymi wytycznymi. W rozdziale 4 określono szczegółowe kryteria zgodności, które mają zastosowanie do środków pomocy objętych poszczególnymi sekcjami tego rozdziału. Zastosowanie mają kryteria zgodności określone w rozdziale 3, o ile w szczegółowych sekcjach specjalnych rozdziału 4 nie określono bardziej szczegółowych przepisów.
18. Warunki określone w niniejszych wytycznych mają zastosowanie do programów pomocy i pomocy indywidualnej, zarówno opartej na programie pomocy, jak i przyznawanej *ad hoc*, o ile nie postanowiono inaczej.

2.4 Definicje

19. Do celów niniejszych wytycznych stosuje się poniższe definicje:
 - 1) „pomoc *ad hoc*” oznacza pomoc przyznaną poza programem pomocy;
 - 2) „intensywność pomocy” oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako odsetek kosztów kwalifikowalnych. Do obliczania intensywności pomocy należy stosować kwoty przed potrąceniem podatku lub innych opłat. W przypadkach gdy pomoc udzielana jest w innej formie niż dotacja, jako kwotę pomocy przyjmuje się ekwiwalent dotacji brutto stanowiącej pomoc. Wysokość pomocy wypłacanej w kilku ratach należy obliczać na dzień jej przyznania. Jako stopę procentową stosowaną do dyskontowania i obliczenia kwoty pomocy w ramach pożyczki uprzywilejowanej⁽¹⁶⁾ należy stosować stopę referencyjną mającą zastosowanie w momencie przyznania pomocy. Intensywność pomocy oblicza się dla każdego beneficjenta;
 - 3) „obszary objęte pomocą” oznaczają obszary, które w chwili przyznawania pomocy są wyznaczone na zatwierdzonej mapie pomocy regionalnej w zastosowaniu art. 107 ust. 3 lit. a) i c) Traktatu;
 - 4) „bilansowanie” w odniesieniu do energii elektrycznej oznacza bilansowanie zdefiniowane w art. 2 pkt 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943⁽¹⁷⁾;
 - 5) „podmiot odpowiedzialny za bilansowanie” oznacza podmiot odpowiedzialny za bilansowanie zdefiniowany w art. 2 pkt 14 rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - 6) „bioróżnorodność” oznacza bioróżnorodność zdefiniowaną w art. 2 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852⁽¹⁸⁾;
 - 7) „biopaliwa” oznaczają biopaliwa zdefiniowane w art. 2 pkt 33 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽¹⁹⁾;
 - 8) „biogaz” oznacza biogaz zdefiniowany w art. 2 pkt 28 dyrektywy (UE) 2018/2001;
 - 9) „biopłyny” oznaczają biopłyny zdefiniowane w art. 2 pkt 32 dyrektywy (UE) 2018/2001;
 - 10) „biomasa” oznacza ulegającą biodegradacji frakcję produktów, odpadów lub pozostałości pochodzenia biologicznego zdefiniowaną w art. 2 pkt 24 dyrektywy (UE) 2018/2001;
 - 11) „paliwa z biomasy” oznaczają paliwa z biomasy zdefiniowane w art. 2 pkt 27 dyrektywy (UE) 2018/2001;
 - 12) „mechanizm zdolności wytwórczych” oznacza mechanizm zdolności wytwórczych zdefiniowany w art. 2 pkt 22 rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - 13) „wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla” (CCS) oznacza zbiór technologii umożliwiających wychwytywanie dwutlenku węgla (CO₂) emitowanego z zakładów przemysłowych, w tym emisji procesowych, lub wychwytywanie go bezpośrednio z powietrza, transportowanie go do składowiska i zatłaczanie do odpowiednich podziemnych formacji geologicznych do celów trwałego składowania;

⁽¹⁶⁾ Pożyczka o oprocentowaniu poniżej stopy rynkowej.

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

⁽¹⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

- 14) „wychwytywanie i utylizacja dwutlenku węgla” (CCU) oznacza zbiór technologii umożliwiających wychwytywanie CO₂ emitowanego z zakładów przemysłowych w tym emisji procesowych, lub wychwytywanie go bezpośrednio z powietrza i transportowanie go do miejsca zużycia lub utylizacji CO₂ w celu pełnego wykorzystania tego CO₂;
- 15) „usuwanie CO₂” oznacza działania antropogeniczne polegające na usuwaniu CO₂ z atmosfery i trwałym składowaniu go w rezerwuarach geologicznych, lądowych lub oceanicznych, lub w produktach. Obejmuje to istniejące i potencjalne antropogeniczne wzmocnienie pochłaniaczy biologicznych lub geochemicznych oraz bezpośrednie wychwytywanie z powietrza i składowanie, ale nie obejmuje naturalnego pochłaniania CO₂, które nie jest bezpośrednio spowodowane działalnością człowieka;
- 16) „system zobowiązań dostawców” oznacza system, w którym tworzenie wartości następuje w związku z dostarczaniem towarów lub świadczeniem usług w drodze certyfikacji tych towarów lub usług i nałożenia na dostawców lub konsumentów obowiązku zakupu certyfikatów;
- 17) „ekologicznie czyste ruchome wyposażenie do obsługi naziemnej” oznacza ruchome wyposażenie wykorzystywane w działalności usługowej wspomagającej transport lotniczy lub morski, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach);
- 18) „ekologicznie czysty ruchomy sprzęt do obsługi” oznacza ekologicznie czyste ruchome wyposażenie terminalowe i ekologicznie czyste ruchome wyposażenie do obsługi naziemnej;
- 19) „ekologicznie czyste ruchome wyposażenie terminalowe” oznacza ruchome wyposażenie wykorzystywane do załadunku, rozładunku i przeładunku towarów i intermodalnych jednostek ładunkowych oraz do przemieszczania ładunków na terenie terminalu, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych charakteryzujących się zerową emisją bezpośrednią CO₂ (w spalinach), o znacznie niższej emisji bezpośredniej CO₂ niż konwencjonalne wyposażenie terminalowe;
- 20) „ekologicznie czysty pojazd” oznacza:
- a) w przypadku pojazdów dwu- i trzykołowych oraz czterokołowców:
 - i) pojazd wchodzący w zakres rozporządzenia (UE) nr 168/2013 o zerowej emisji CO₂ w spalinach, obliczonej zgodnie z wymogami określonymi w art. 24 tego rozporządzenia i załączniku V do tego rozporządzenia;
 - b) w przypadku lekkich pojazdów drogowych:
 - i) pojazd kategorii M1, M2 lub N1 o zerowej emisji CO₂ w spalinach, jak ustalono zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) 2017/1151 ⁽²⁰⁾;
 - ii) ekologicznie czysty pojazd zdefiniowany w art. 4 pkt 4 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE ⁽²¹⁾;
 - c) w przypadku ciężkich pojazdów drogowych:
 - i) zeroemisyjny pojazd ciężki zdefiniowany w art. 4 pkt 5 dyrektywy 2009/33/WE;
 - ii) do dnia 31 grudnia 2025 r. – niskoemisyjny pojazd ciężki zdefiniowany w art. 3 pkt 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1242 ⁽²²⁾;
 - iii) do dnia 31 grudnia 2025 r. ekologicznie czysty pojazd zdefiniowany w art. 4 pkt 4 lit. b) dyrektywy 2009/33/WE, niewchodzący w zakres rozporządzenia (UE) 2019/1242;
 - d) w przypadku statków żeglugi śródlądowej:
 - i) statek żeglugi śródlądowej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach/z rury wydechowej);

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1151 z dnia 1 czerwca 2017 r. uzupełniające rozporządzenie (WE) nr 715/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i utrzymania pojazdów (Dz.U. L 175 z 7.7.2017, s. 1).

⁽²¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych pojazdów transportu drogowego w celu wsparcia mobilności niskoemisyjnej (Dz.U. L 120 z 15.5.2009, s. 5).

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1242 z dnia 20 czerwca 2019 r. określające normy emisji CO₂ dla nowych pojazdów ciężkich oraz zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 595/2009 i (UE) 2018/956 oraz dyrektywę Rady 96/53/WE (Dz.U. L 198 z 25.7.2019, s. 202).

- ii) statek żeglugi śródlądowej przeznaczony do transportu pasażerskiego, wyposażony w silnik hybrydowy lub dwupaliwowy pozyskujący co najmniej 50 % energii wykorzystywanej do normalnej eksploatacji z paliwa o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub z napędu typu plug-in;
- iii) statek żeglugi śródlądowej przeznaczony do transportu towarowego charakteryzujący się emisją bezpośrednią (w spalinach) CO₂ na tonokilometr (g CO₂/tkm), obliczoną (lub oszacowaną w przypadku nowych statków) z wykorzystaniem wskaźnika eksploatacyjnej efektywności energetycznej (EEOI) opracowanego przez Międzynarodową Organizację Morską, na poziomie o 50 % niższym niż średnia wartość odniesienia dla emisji z CO₂ określona dla pojazdów ciężkich (podgrupa pojazdów 5-LH) zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/1242.

Oceniając, czy dany statek kwalifikuje się jako ekologicznie czysty pojazd, Komisja uwzględni zmiany w danym sektorze, w tym poprzez odniesienie do technicznych kryteriów kwalifikacji, na podstawie których dana działalność kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmiany klimatu, jak określono w odpowiednim akcie delegowanym na mocy rozporządzenia (UE) 2020/852;

e) w przypadku statków morskich:

- i) statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego, statek do operacji portowych lub działań pomocniczych, o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach); lub
- ii) statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego, statek do operacji portowych lub działań pomocniczych, wyposażony w silnik hybrydowy lub dwupaliwowy pozyskujący co najmniej 25 % energii wykorzystywanej do normalnej eksploatacji na morzu i w portach z paliwa o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub z napędu typu plug-in, lub osiągający wartość wskaźnika konstrukcyjnego efektywności energetycznej (EEDI) Międzynarodowej Organizacji Morskiej na poziomie 10 % poniżej wymagań EEDI obowiązujących na dzień 1 kwietnia 2022 r. i będący w stanie funkcjonować z wykorzystaniem paliwa o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach) lub paliw ze źródeł odnawialnych; lub
- iii) statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu towarowego, wykorzystywany wyłącznie do świadczenia usług przybrzeżnych i usług morskich bliskiego zasięgu mających na celu umożliwienie przesunięcia międzygałęziowego przewozów towarowych obecnie realizowanych drogą lądową na transport morski i charakteryzujący się emisją bezpośrednią CO₂ (w spalinach), obliczoną przy zastosowaniu wskaźnika konstrukcyjnego efektywności energetycznej, o 50 % niższą niż średni poziom odniesienia wartości emisji CO₂ określony dla pojazdów ciężkich (podgrupa pojazdów 5-LH) zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/1242;

Oceniając, czy dany statek kwalifikuje się jako ekologicznie czysty pojazd, Komisja uwzględni zmiany w danym sektorze, w tym poprzez odniesienie do technicznych kryteriów kwalifikacji, na podstawie których dana działalność kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmiany klimatu, jak określono w odpowiednim akcie delegowanym na mocy rozporządzenia (UE) 2020/852;

f) w przypadku taboru kolejowego:

- i) tabor kolejowy o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach);
- ii) tabor kolejowy o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ w spalinach, gdy jest eksploatowany na torach wyposażonych w niezbędną infrastrukturę, i który wykorzystuje silnik konwencjonalny, gdy taka infrastruktura nie jest dostępna (elektryczno-spalinowy);

g) w przypadku statku powietrznego:

- i) statek powietrzny o zerowej emisji bezpośredniej CO₂ (w spalinach);
- ii) statek powietrzny o znacząco poprawionej efektywności środowiskowej w porównaniu ze statkiem powietrznym o takiej samej masie startowej, odpowiadającym alternatywnej wersji szeroko dostępnej na rynku;

21) „kogeneracja” lub skojarzone wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej oznacza kogenerację zdefiniowaną w art. 2 pkt 30 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE⁽²³⁾;

⁽²³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

- 22) „zanieczyszczony teren” oznacza teren, na którym stwierdzono spowodowaną przez człowieka obecność materiałów lub substancji w takim stężeniu, że stanowi ono poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska, biorąc pod uwagę obecne i zatwierdzone przyszłe przeznaczenie terenu, dna morskiego lub rzek;
- 23) „projekt demonstracyjny” oznacza projekt demonstracyjny zdefiniowany w art. 2 pkt 24 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- 24) „cyfryzacja” oznacza przyjęcie technologii wykorzystywanych przez urządzenia lub systemy elektroniczne i umożliwiających zwiększenie funkcjonalności produktu, rozwój usług internetowych, unowocześnienie procesów lub przejście na modele biznesowe oparte na odchodzeniu od pośrednictwa w produkcji dóbr i świadczeniu usług, co w efekcie prowadzi do daleko idących zmian;
- 25) „unieszkodliwianie” oznacza unieszkodliwianie zdefiniowane w art. 3 pkt 19 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE⁽²⁴⁾;
- 26) „operator systemu dystrybucyjnego” oznacza operatora systemu dystrybucyjnego zdefiniowanego w art. 2 pkt 29 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944⁽²⁵⁾;
- 27) „system ciepłowniczy” lub „system chłodniczy” oznacza system ogrzewania lokalnego lub chłodzenia lokalnego zdefiniowany w art. 2 pkt 19 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE⁽²⁶⁾;
- 28) „systemy ciepłownicze lub chłodnicze” oznaczają zakłady wytwarzania energii cieplnej lub chłodniczej, sieci magazynowania i dystrybucji energii cieplnej, obejmujące zarówno pierwotne (przesyłowe), jak i wtórne sieci rurociągów dostarczające energię cieplną lub chłodniczą do konsumentów. Odniesienie do systemu ciepłowniczego należy interpretować jako systemy ciepłownicze lub chłodnicze, w zależności od tego, czy sieci dostarczają energię cieplną lub chłodniczą wspólnie czy oddzielnie;
- 29) „ekoinnowacja” oznacza wszystkie rodzaje działań innowacyjnych, w tym nowe procesy produkcji, nowe produkty lub usługi oraz nowe metody zarządzania lub prowadzenia działalności, których wynikiem lub celem jest znaczna poprawa ochrony środowiska i znaczne ograniczenie wpływu zanieczyszczeń na środowisko. Do celów niniejszej definicji za innowacje nie uważa się:
- a) działań prowadzących jedynie do niewielkich zmian lub ulepszeń w zakresie ochrony środowiska;
 - b) zwiększenia mocy produkcyjnych lub usługowych poprzez dodanie systemów produkcyjnych lub logistycznych bardzo podobnych do obecnie stosowanych;
 - c) zmian w zakresie praktyk handlowych, organizacji miejsca pracy lub stosunków zewnętrznych opartych na metodach organizacyjnych, z których przedsiębiorstwo już korzysta;
 - d) zmian strategii zarządzania;
 - e) połączeń ani przejęć;
 - f) zaprzestania stosowania danego procesu;
 - g) prostego zastąpienia lub podwyższenia kapitału;
 - h) zmian wynikających jedynie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, regularnych zmian sezonowych i innych zmian cyklicznych;
 - i) obrotu nowymi lub znacznie udoskonalonymi produktami;
- 30) „ekosystem” oznacza ekosystem zdefiniowany w art. 2 pkt 13 rozporządzenia (UE) 2020/852;
- 31) „efektywność energetyczna” oznacza efektywność energetyczną zdefiniowaną w art. 2 pkt 4 dyrektywy 2012/27/UE;
- 32) „magazynowanie energii” oznacza magazynowanie energii w systemie energetycznym zdefiniowane w art. 2 pkt 59 dyrektywy (UE) 2019/944;

⁽²⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

⁽²⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

⁽²⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

- 33) „instalacja magazynowania energii” oznacza instalację magazynowania energii w systemie energetycznym zdefiniowaną w art. 2 pkt 60 dyrektywy (UE) 2019/944;
- 34) „efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy” oznacza efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy zdefiniowany w art. 2 pkt 41 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE;
- 35) „energia ze źródeł odnawialnych” oznacza energię produkowaną przez zakłady wykorzystujące wyłącznie odnawialne źródła energii określone w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, jak również część energii, wyrażoną jako wartość opałowa, produkowaną z odnawialnych źródeł energii w elektrowniach hybrydowych wykorzystujących także konwencjonalne źródła energii, i obejmuje również energię elektryczną ze źródeł odnawialnych wykorzystywaną do pompowania w elektrowniach szczytowo-pompowych podłączonych za licznikiem (zainstalowanych wspólnie lub jako dodatek do instalacji do wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych), ale nie obejmuje energii elektrycznej produkowanej w elektrowniach szczytowo-pompowych;
- 36) „infrastruktura energetyczna”⁽²⁷⁾ oznacza wszelkie materialne urządzenia lub obiekty, które znajdują się na terytorium Unii lub łączą Unię z jednym państwem trzecim lub większą ich liczbą i należą do jednej z następujących kategorii:
- a) w przypadku energii elektrycznej:
- i) systemy przesyłowe i dystrybucyjne, przy czym „przesył” oznacza transport energii elektrycznej, zarówno na lądzie, jak i na morzu, przez wzajemnie połączony system najwyższego napięcia i wysokiego napięcia w celu dostarczenia jej do odbiorców końcowych lub do dystrybutorów, ale nie obejmuje dostaw, a „dystrybucja” oznacza transport energii elektrycznej, zarówno na lądzie, jak i na morzu, systemami dystrybucyjnymi wysokiego, średniego lub niskiego napięcia w celu dostarczenia jej do odbiorców, ale nie obejmuje dostaw;
 - ii) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów, o których mowa w pkt (i), w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące dla wszystkich poziomów napięcia i podstacji;
 - iii) w pełni zintegrowane elementy sieci zdefiniowane w art. 2 pkt 51 dyrektywy (UE) 2019/944;
 - iv) inteligentne sieci elektroenergetyczne, które oznaczają systemy i części składowe integrujące technologie informacyjno-komunikacyjne za pośrednictwem operacyjnych platform cyfrowych, systemów sterujących i technologii czujników zarówno na poziomie przesyłu, jak i na poziomie dystrybucji, których celem jest stworzenie bardziej bezpiecznych, wydajnych i inteligentnych sieci przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, zwiększenie zdolności do integracji nowych form wytwarzania, magazynowania i poboru oraz ułatwiających tworzenie nowych modeli biznesowych i struktur rynku;
 - v) sieci przesyłowe energii morskiej, które oznaczają wszelkie urządzenia lub instalacje infrastruktury przesyłu lub dystrybucji energii elektrycznej, zdefiniowane w ppkt (i), mające podwójną funkcję: połączenia międzysystemowe i przesył lub dystrybucja energii elektrycznej z morskich źródeł odnawialnych pochodzącej z morskich obiektów wytwarzania energii do co najmniej dwóch państw. Obejmuje to również inteligentne sieci energetyczne oraz wszelkie sąsiednie urządzenia lub instalacje mające zasadnicze znaczenie dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące oraz niezbędne podstacje, jeżeli zapewniają one także interoperacyjność technologii oraz m.in. kompatybilność interfejsów między różnymi technologiami;
- b) w przypadku gazu (gazu ziemnego, biogazu – w tym biometanu – lub odnawialnego gazu pochodzenia niebiologicznego):
- i) gazociągi przesyłowe i rurociągi dystrybucyjne do transportu gazu należącego do sieci, z wyłączeniem gazociągów wysokociśnieniowych wykorzystywanych do dystrybucji gazu ziemnego na etapie poszukiwawczo-wydobyczym;
 - ii) podziemne instalacje magazynowania przyłączone do gazociągów wysokociśnieniowych, o których mowa w ppkt (i);
 - iii) obiekty służące do odbioru, składowania i regazyfikacji lub rozprężania skroplonego gazu lub sprężonego gazu;

⁽²⁷⁾ Projekty, które są zbudowane dla jednego możliwego do ustalenia w trakcie oceny *ex ante* użytkownika lub małej grupy takich użytkowników i dostosowane do ich potrzeb („infrastruktura specjalna”), nie kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna;

- iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla pewnej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemu lub zapewniające dwukierunkową przepustowość, w tym tłocznie gazu;
- v) inteligentne sieci gazowe, które oznaczają wszelkie z poniższych urządzeń lub instalacji mających na celu umożliwienie i ułatwienie włączenia odnawialnych i niskoemisyjnych gazów (w tym wodoru lub gazów pochodzenia niebiologicznego) do sieci: cyfrowe systemy i części składowe integrujące technologie informacyjno-komunikacyjne, systemy sterujące i technologie czujników umożliwiające interaktywne i inteligentne monitorowanie, pomiary i kontrolę jakości produkcji, przesyłu, dystrybucji i poboru gazu w sieci gazowej i zarządzanie nimi. Ponadto inteligentne sieci mogą obejmować również urządzenia umożliwiające przepływy zwrotne z poziomu dystrybucji do poziomu przesyłu oraz związane z nimi niezbędne modernizacje istniejącej sieci;
- c) w przypadku wodoru ⁽²⁸⁾:
- i) rurociągi przesyłowe do transportu wodoru pod wysokim ciśnieniem, a także rurociągi dystrybucyjne do lokalnej dystrybucji wodoru, zapewniające dostęp wielu użytkownikom sieci na przejrzystych i niedyskryminacyjnych zasadach;
- ii) instalacje magazynowania, które oznaczają instalacje wykorzystywane do magazynowania wodoru o wysokim stopniu czystości, w tym część terminalu wodorowego wykorzystywaną do magazynowania, ale z wyłączeniem części wykorzystywanej do działalności produkcyjnej, i obejmujące instalacje przeznaczone wyłącznie dla operatorów sieci wodorowych w ramach realizacji ich funkcji. Instalacje magazynowania wodoru obejmują podziemne instalacje magazynowania przyłączone do rurociągów przesyłowych lub dystrybucyjnych wodoru wysokiego ciśnienia, o których mowa w ppkt (i);
- iii) obiekty służące do rozdysponowania, odbioru, regazyfikacji lub rozprężania wodoru lub wodoru trwale obecnego w innych substancjach chemicznych w celu wprowadzania wodoru do sieci gazowej albo przeznaczonej dla wodoru;
- iv) terminale, czyli instalacje wykorzystywane do przekształcania wodoru ciekłego w wodór gazowy w celu wtłoczenia go do sieci wodorowej. Terminale obejmują urządzenia pomocnicze i czasowe składowanie niezbędne do procesu przekształcania i późniejszego wtłaczania do sieci wodorowej, ale nie obejmują żadnej części terminalu wodorowego wykorzystywanej do magazynowania;
- v) połączenia wzajemne oznaczające sieć wodorową (lub jej część), która przekracza lub rozpościera się przez granicę między państwami członkowskimi lub między państwem członkowskim a państwem trzecim, aż do terytorium państw członkowskich lub morza terytorialnego tego państwa członkowskiego;
- vi) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla pewnej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji instalacji wodorowej lub zapewniające dwukierunkową przepustowość, w tym tłocznie gazu;
- d) w przypadku dwutlenku węgla ⁽²⁹⁾:
- i) rurociągi, z wyłączeniem sieci rurociągów kopalnianych, wykorzystywane do transportu dwutlenku węgla z większej liczby źródeł niż jedno, tj. instalacji przemysłowych (w tym elektrowni) wytwarzających gaz CO₂ jako produkt spalania lub innych reakcji chemicznych z udziałem związków kopalnych i zawierających węgiel związków niekopalnych zgodnie z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE ⁽³⁰⁾ lub w celu wykorzystania dwutlenku węgla jako surowca lub zwiększenia wydajności procesów biologicznych;

⁽²⁸⁾ Wszelkie obiekty wymienione w ppkt (i)–(vi), w przypadku wodoru, mogą być nowo wybudowanymi obiektami lub obiektami przekształconymi („przebudowanymi”) z gazu ziemnego dla wodoru lub połączeniem tych dwóch rodzajów. Obiekty wymienione w ppkt (i)–(vi), w przypadku wodoru, które są dostępne dla osób trzecich, kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna.

⁽²⁹⁾ Obiekty wymienione w ppkt (i)–(iv), w przypadku dwutlenku węgla, które są dostępne dla osób trzecich, kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna.

⁽³⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniająca dyrektywę Rady 85/337/EWG, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE, 2008/1/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 114).

- ii) obiekty służące do skraplania i składowania dwutlenku węgla w celu jego dalszego transportu lub składowania;
 - iii) infrastruktura w obrębie formacji geologicznej wykorzystywana do stałego geologicznego składowania dwutlenku węgla zgodnie z art. 3 dyrektywy 2009/31/WE oraz związane z nią instalacje powierzchniowe i zatłaczające;
 - iv) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla prawidłowej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemu, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące. Może to obejmować specjalne aktywa ruchome służące do transportu i magazynowania dwutlenku węgla, pod warunkiem że takie aktywa ruchome są zgodne z definicją ekologicznie czystego pojazdu;
 - e) infrastruktura wykorzystywana do przesyłu lub dystrybucji energii cieplnej w postaci pary, gorącej wody lub schłodzonych płynów od wielu producentów/użytkowników, oparta na wykorzystaniu energii odnawialnej lub ciepła odpadowego z zastosowań przemysłowych;
 - f) projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania zdefiniowane w art. 2 pkt 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013⁽³¹⁾ oraz projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, o których mowa w art. 171 Traktatu;
 - g) inne kategorie infrastruktury, dotyczące infrastruktury, która umożliwia fizyczne lub bezprzewodowe połączenie między producentami i użytkownikami odnawialnej lub bezemisyjnej energii z wielu punktów dostępu i punktów wyjścia oraz która jest otwarta na dostęp osób trzecich nienależących do przedsiębiorstw będących właścicielami/zarządcami infrastruktury;
- 37) „charakterystyka energetyczna” oznacza charakterystykę energetyczną budynku zdefiniowaną w art. 2 pkt 4 dyrektywy 2010/31/UE;
- 38) „oszczędność energii” oznacza oszczędność energii zdefiniowaną w art. 2 pkt 5 dyrektywy 2012/27/UE;
- 39) „ochrona środowiska” oznacza każde działanie bądź czynność zmierzające do ograniczenia zanieczyszczenia, negatywnego wpływu na środowisko lub innej szkody w fizycznym otoczeniu (w tym powietrzu, wodzie i glebie), ekosystemach lub zasobach naturalnych bądź do zapobiegania takim zjawiskom poprzez działalność człowieka, w tym w celu łagodzenia zmiany klimatu, działanie zmierzające do zmniejszenia ryzyka wystąpienia takiej szkody, do ochrony lub odtworzenia różnorodności biologicznej bądź prowadzące do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, w tym środki służące oszczędzaniu energii i korzystanie z odnawialnych źródeł energii i innych technik służących zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń, jak również przejście na modele gospodarki o obiegu zamkniętym w celu ograniczenia zużycia surowców pierwotnych i zwiększenia wydajności. Obejmuje to również działania, które wzmacniają zdolności przystosowawcze i minimalizują wrażliwość na skutki zmiany klimatu;
- 40) „podatek na ochronę środowiska lub opłata parafiskalna” oznacza podatek lub opłatę parafiskalną nakładane na szczególną podstawę opodatkowania, produkty lub usługi, które mają wyraźnie negatywny wpływ na środowisko lub które nakłada się na niektóre działania, towary lub usługi w celu włączenia w ich cenę kosztów środowiskowych lub w celu zachęcenia producentów i konsumentów do działań mających korzystny wpływ na środowisko;
- 41) „plan oceny” oznacza dokument obejmujący co najmniej jeden program pomocy i zawierający przynajmniej następujące minimalne elementy:
- a) cele, które będą podlegać ocenie;
 - b) pytania na potrzeby oceny;
 - c) wskaźniki wyników;
 - d) przewidywaną metodę przeprowadzania oceny;
 - e) wymogi w zakresie gromadzenia danych;

⁽³¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylające decyzję nr 1364/2006/WE oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 713/2009, (WE) nr 714/2009 i (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39).

- f) proponowany harmonogram oceny, w tym termin przedłożenia okresowego i końcowego sprawozdania z oceny;
- g) opis niezależnego organu, który przeprowadzi ocenę, lub opis kryteriów wyboru takiego organu oraz procedury publicznego udostępnienia oceny;
- 42) „system rozszerzonej odpowiedzialności producenta” oznacza system rozszerzonej odpowiedzialności producenta zdefiniowany w art. 2 pkt 21 dyrektywy 2008/98/WE;
- 43) „wytwórca” oznacza przedsiębiorstwo produkujące energię elektryczną do celów handlowych;
- 44) „gaz cieplarniany” oznacza każdy gaz, który przyczynia się do efektu cieplarnianego poprzez pochłanianie promieniowania podczerwonego, w tym dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu i fluorowane gazy cieplarniane, takie jak wodorofluorowęglowodory;
- 45) „wysokosprawna kogeneracja” oznacza wysokosprawną kogenerację zdefiniowaną w art. 2 pkt 34 dyrektywy 2012/27/UE;
- 46) „operator sieci wodorowej” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się transportem w ramach sieci wodorowej i jest odpowiedzialna za eksploatację, zapewnienie utrzymania i, w razie potrzeby, rozbudowę sieci wodorowej na danym obszarze, a także, w stosownych przypadkach, za jej wzajemne połączenia z innymi sieciami wodorowymi oraz za zapewnianie długoterminowej zdolności systemu do zaspokajania uzasadnionego zapotrzebowania w zakresie transportu wodoru;
- 47) „niezbilansowanie” oznacza niezbilansowanie zdefiniowane w art. 2 pkt 8 rozporządzenia Komisji (UE) 2017/2195;
- 48) „rozliczanie niezbilansowania” oznacza rozliczanie niezbilansowania zdefiniowane w art. 2 pkt 9 rozporządzenia (UE) 2017/2195;
- 49) „okres rozliczania niezbilansowania” oznacza okres rozliczania niezbilansowania zdefiniowany w art. 2 pkt 15 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- 50) „pomoc indywidualna” oznacza pomoc *ad hoc* lub pomoc podlegającą zgłoszeniu na podstawie programu pomocy;
- 51) „system przerywalności” oznacza środek na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, którego celem jest zapewnienie stabilnej częstotliwości w systemie energetycznym lub rozwiązywanie krótkoterminowych problemów związanych z bezpieczeństwem dostaw, w tym poprzez przerywanie obciążenia;
- 52) „mikroprzedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo spełniające warunki dotyczące mikroprzedsiębiorstw określone w zaleceniu Komisji dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw ⁽³²⁾;
- 53) „rozwiązanie oparte na zasobach przyrody” oznacza rozwiązanie, które jest inspirowane i wspierane przez naturę, które jest zasobooszczędne, jednocześnie zapewnia korzyści środowiskowe, społeczne i gospodarcze oraz pomaga budować odporność, i które wprowadza co raz bardziej zróżnicowane naturalne cechy i procesy do miast, krajobrazów i krajobrazów morskich poprzez dostosowane do warunków lokalnych, zasobooszczędne i systemowe interwencje;
- 54) „środek rekompensujący przeciążenie sieci” oznacza środek na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, którego celem jest zrekomensowanie niewydolności sieci przesyłowej lub sieci dystrybucji energii elektrycznej;
- 55) „zanieczyszczenia” oznacza zanieczyszczenia zdefiniowane w art. 2 pkt 10 rozporządzenia (UE) 2020/852;
- 56) „zanieczyszczający” oznacza zanieczyszczającego zdefiniowanego w pkt 3 załącznika do zalecenia Rady 75/436/Euratom, EWWiS, EWG ⁽³³⁾;
- 57) „zanieczyszczenie” oznacza zanieczyszczenie zdefiniowane w art. 3 pkt 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE ⁽³⁴⁾;

⁽³²⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁽³³⁾ Zalecenie Rady z dnia 3 marca 1975 r. w sprawie alokacji kosztów i działań władz publicznych w zakresie ochrony środowiska (Dz.U. L 194 z 25.7.1975, s. 1).

⁽³⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

- 58) „zasada »zanieczyszczający płaci«” oznacza, że koszty działań mających na celu likwidację zanieczyszczeń powinien ponosić zanieczyszczający;
- 59) „przygotowanie do ponownego użycia” oznacza przygotowanie do ponownego użycia zdefiniowane w art. 3 pkt 16 dyrektywy 2008/98/WE;
- 60) „infrastruktura ładowania” oznacza stacjonarną lub ruchomą infrastrukturę zasilającą w energię elektryczną ekologicznie czyste pojazdy lub ekologicznie czysty ruchomy sprzęt do obsługi;
- 61) „odzysk” oznacza odzysk zdefiniowany w art. 3 pkt 15 dyrektywy 2008/98/WE;
- 62) „recykling” oznacza recykling zdefiniowany w art. 3 pkt 17 dyrektywy 2008/98/WE;
- 63) „projekt referencyjny” oznacza przykładowy projekt, który jest reprezentatywny dla przeciętnego projektu w kategorii beneficjentów kwalifikujących się do programu pomocy;
- 64) „infrastruktura tankowania” oznacza stacjonarną lub ruchomą infrastrukturę służącą dostarczaniu wodoru, gazu ziemnego w postaci gazowej (sprężony gaz ziemny (CNG)) i skroplonej (skroplony gaz ziemny (LNG)), biogazu i biopaliw, w tym zaawansowanych biopaliw, lub paliw syntetycznych wyprodukowanych z energii odnawialnej lub niskoemisyjnej;
- 65) „odnowa” oznacza działania w zakresie zarządzania środowiskiem, które mają na celu przywrócenie poziomu funkcjonowania ekosystemu na terenach zdegradowanych, gdzie celem jest raczej wznowienie i dalsze świadczenie usług ekosystemowych niż różnorodność biologiczna i integralność wyznaczonego naturalnego lub półnaturalnego ekosystemu referencyjnego;
- 66) „remediacja” oznacza działania w zakresie zarządzania środowiskiem, takie jak usuwanie lub detoksykacja zanieczyszczeń lub nadmiaru składników pokarmowych z gleby i wody, mające na celu usunięcie źródeł degradacji;
- 67) „energia elektryczna ze źródeł odnawialnych” oznacza energię elektryczną wytwarzaną ze źródeł odnawialnych zdefiniowaną w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 68) „społeczność energetyczna działająca w zakresie energii odnawialnej” oznacza społeczność energetyczną działającą w zakresie energii odnawialnej zdefiniowaną w art. 16 pkt 2 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 69) „energia odnawialna” oznacza energię ze źródeł odnawialnych lub energię odnawialną zdefiniowaną w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 70) „wodór odnawialny” oznacza wodór wyprodukowany z energii odnawialnej zgodnie z metodyką określoną dla odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego w dyrektywie (UE) 2018/2001;
- 71) „odnawialne ciekłe i gazowe paliwa transportowe pochodzenia niebiologicznego” oznaczają odnawialne ciekłe i gazowe paliwa transportowe pochodzenia niebiologicznego zdefiniowane w art. 2 pkt 36 dyrektywy (UE) 2018/2001;
- 72) „wystarczalność zasobów” oznacza poziom zdolności wytwórczej uważany za odpowiedni do zaspokojenia zapotrzebowania na obszarze rynkowym w każdym okresie, określony na podstawie konwencjonalnego wskaźnika statystycznego stosowanego przez organizacje uznawane przez instytucje Unii za odgrywające istotną rolę w tworzeniu jednolitego rynku energii elektrycznej, takie jak europejska sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO-E);
- 73) „efektywna gospodarka zasobami” oznacza zmniejszenie ilości surowców potrzebnych do wytworzenia jednostki produkcji lub zastąpienie surowców pierwotnych surowcami wtórnymi;
- 74) „odtworzenie” oznacza proces wspomagania odbudowy ekosystemu jako sposób ochrony różnorodności biologicznej i zwiększenia odporności ekosystemu, w szczególności na zmianę klimatu. Odtwarzanie ekosystemów obejmuje środki wprowadzane w celu poprawy stanu ekosystemu oraz odtworzenia lub przywrócenia ekosystemu, jeżeli doszło do utraty tego stanu, a także w celu poprawy odporności ekosystemu i przystosowania się do zmiany klimatu;
- 75) „ponowne użycie” oznacza ponowne użycie zdefiniowane w art. 3 pkt 13 dyrektywy 2008/98/WE oraz obejmuje jakiegokolwiek proces, w wyniku którego produkty lub składniki niebędące odpadami są wykorzystywane ponownie do celów innych niż cele, do których były przeznaczone;

- 76) „małe przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo spełniające warunki dotyczące małych przedsiębiorstw określone w zaleceniu Komisji dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw;
- 77) „małe i średnie przedsiębiorstwo” („MŚP”) oznacza przedsiębiorstwo spełniające warunki określone w zaleceniu Komisji dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw;
- 78) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza przedsiębiorstwo, które nie jest MŚP i którego liczba pracowników obliczona zgodnie z art. 3–6 załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 ⁽³⁵⁾ nie przekracza 499, a także którego roczny obrót nie przekracza 100 mln EUR lub którego roczny bilans nie przekracza 86 mln EUR. Kilka podmiotów będzie uznawanych za jedno przedsiębiorstwo, jeśli spełniony jest którykolwiek z warunków wymienionych w art. 3 pkt 3 załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 651/2014;
- 79) „inteligentne ładowanie” oznacza proces ładowania, podczas którego natężenie energii elektrycznej dostarczanej do akumulatora jest dostosowywane w czasie rzeczywistym na podstawie informacji otrzymanych za pośrednictwem łączności elektronicznej;
- 80) „gotowość budynków do obsługi inteligentnych sieci” oznacza zdolności budynków lub modułów budynków do dostosowywania ich funkcjonowania do potrzeb użytkownika, w tym optymalizacji efektywności energetycznej i ogólnej charakterystyki użytkowej, oraz do dostosowywania się do sygnałów z sieci;
- 81) „standardowa odpowiedzialność za bilansowanie” oznacza odpowiedzialność związaną z bilansowaniem, niedyskryminującą żadnej technologii, z której żaden wytwórca nie jest zwolniony, jak określono w art. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- 82) „rozpoczęcie prac” oznacza pierwsze wiążące zobowiązanie (np. do zamówienia urządzeń lub rozpoczęcia budowy), które powoduje, że inwestycja staje się nieodwracalna. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac. W przypadku przejść „rozpoczęcie prac” stanowi moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem;
- 83) „rezerwa strategiczna” oznacza mechanizm zdolności wytwórczych, w ramach którego zdolność wytwórcza energii elektrycznej, taka jak wytwarzanie, magazynowanie lub reakcja popytu, jest utrzymywana poza rynkiem energii elektrycznej, a zasobami dysponuje się wyłącznie w szczególnych okolicznościach;
- 84) „całkowity koszt własności” oznacza całkowity koszt nabycia i posiadania pojazdu przez cały okres jego eksploatacji, w tym koszty nabycia lub leasingu środka transportu, koszty paliwa, koszty utrzymania i napraw, koszty ubezpieczenia, koszty finansowe i podatki;
- 85) „operator systemu przesyłowego” (OSP) oznacza operatora systemu przesyłowego zdefiniowanego w art. 2 pkt 35 dyrektywy (UE) 2019/944;
- 86) „pojazd” oznacza którykolwiek z poniższych:
- a) pojazd drogowy kategorii M1, M2, N1, M3, N2, N3 lub L;
 - b) statek żeglugi śródlądowej lub statek żeglugi morskiej i przybrzeżnej przeznaczony do transportu pasażerskiego lub towarowego;
 - c) tabor kolejowy;
 - d) statek powietrzny;
- 87) „przetwarzanie” oznacza przetwarzanie zdefiniowane w art. 3 pkt 14 dyrektywy 2008/98/WE;
- 88) „minimalny unijny poziom opodatkowania” oznacza minimalny poziom opodatkowania przewidziany w prawie Unii; w przypadku produktów energetycznych i energii elektrycznej oznacza on minimalny poziom opodatkowania przewidziany w załączniku I do dyrektywy Rady 2003/96/WE ⁽³⁶⁾;

⁽³⁵⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

⁽³⁶⁾ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51).

89) „norma unijna” oznacza:

- a) obowiązkową normę unijną określającą poziom, jaki indywidualne przedsiębiorstwa powinny osiągnąć w zakresie ochrony środowiska, z wyłączeniem norm lub celów ustalonych na poziomie unijnym, które są wiążące dla państw członkowskich, ale nie dla indywidualnych przedsiębiorstw;
- b) wynikający z dyrektywy 2010/75/UE obowiązek stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) i zapewnienia, by poziomy emisji zanieczyszczeń nie były wyższe od poziomów emisji, które zostałyby osiągnięte w przypadku stosowania BAT; w przypadku gdy poziomy emisji powiązane z BAT⁽³⁷⁾ określono w aktach wykonawczych przyjętych na podstawie dyrektywy 2010/75/UE lub na podstawie innych obowiązujących dyrektyw, poziomy te będą miały zastosowanie do celów niniejszych wytycznych; jeżeli poziomy te wyrażono, podając zakres, zastosowanie będzie miała dolna granica warunkująca osiągnięcie BAT dla danego przedsiębiorstwa;

90) „odpady” oznaczają odpady zdefiniowane w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2008/98/WE;

91) „ciepło odpadowe” oznacza ciepło odpadowe zdefiniowane w art. 2 pkt 9 dyrektywy (UE) 2018/2001.

3. OCENA ZGODNOŚCI NA PODSTAWIE ART. 107 UST. 3 LIT. C) TRAKTATU

20. W niniejszych wytycznych zawarto kryteria zgodności na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu dla środków pomocy na ochronę środowiska, w tym ochronę klimatu, i cele związane z energią, które podlegają obowiązkowi zgłoszenia wynikającemu z art. 108 ust. 3 Traktatu.
21. Na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu Komisja może uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa przeznaczoną na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych w Unii (przesłanka pozytywna), o ile taka pomoc nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem (przesłanka negatywna).
22. Podczas oceny tego, czy pomoc na ochronę środowiska i cele związane z energią można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu, Komisja przeanalizuje następujące aspekty:
 - a) jeśli chodzi o pierwszą przesłankę (pozytywną), pomoc ułatwia rozwój działalności gospodarczej:
 - i) określenie działalności gospodarczej, którą środek ułatwia, oraz jej pozytywnych skutków dla ogółu społeczeństwa, a także – w stosownych przypadkach – jej znaczenia dla konkretnych obszarów polityki Unii (zob. sekcja 3.1.1);
 - ii) efekt zachęty pomocy (zob. sekcja 3.1.2);
 - iii) brak naruszenia właściwych przepisów prawa Unii (zob. sekcja 3.1.3).
 - b) jeśli chodzi o drugą przesłankę (negatywną), pomoc nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w stopniu, który narusza wspólny interes:
 - i) potrzeba ingerencji państwa (zob. sekcja 3.2.1.1);
 - ii) adekwatność pomocy (zob. sekcja 3.2.1.2);
 - iii) proporcjonalność pomocy (pomoc ograniczona do minimum niezbędnego do osiągnięcia celu), w tym kumulacja (zob. sekcja 3.2.1.3);
 - iv) przejrzystość pomocy (zob. sekcja 3.2.1.4);
 - v) unikanie nadmiernych negatywnych skutków pomocy dla konkurencji i handlu (zob. sekcja 3.2.2);
 - vi) zestawienie pozytywnych skutków pomocy ze skutkami negatywnymi (zob. sekcja 3.3).

⁽³⁷⁾ Może to obejmować poziomy emisji powiązane z najlepszymi dostępnymi technikami, poziomy efektywności energetycznej powiązane z najlepszymi dostępnymi technikami lub poziomy efektywności środowiskowej powiązane z najlepszymi dostępnymi technikami.

3.1 Przesłanka pozytywna: pomoc musi ułatwiać rozwój działalności gospodarczej

3.1.1 Określenie działalności gospodarczej, którą środek ułatwia, oraz jej pozytywnych skutków dla ogółu społeczeństwa, a także – w stosownych przypadkach – jej znaczenia dla konkretnych obszarów polityki Unii

23. Przy zgłaszaniu pomocy państwa członkowskie muszą określić rodzaje działalności gospodarczej, które będą ułatwiane w wyniku udzielenia pomocy, oraz sposób wspierania rozwoju tych rodzajów działalności.
24. Pomoc, której celem jest zapobieganie negatywnemu wpływowi działalności gospodarczej na klimat lub środowisko lub ograniczenie tego wpływu, może ułatwić rozwój działalności gospodarczej poprzez zwiększanie zrównoważonego charakteru danej działalności gospodarczej. Pomoc ta może również zapewnić możliwość kontynuowania tej działalności w przyszłości bez powodowania nieproporcjonalnych szkód w środowisku, a także wspierać tworzenie nowych rodzajów działalności gospodarczej i usług (wspieranie rozwoju tak zwanej „zielonej gospodarki”).
25. Państwa członkowskie muszą również opisać, czy i w jaki sposób pomoc przyczyni się do osiągnięcia celów unijnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu, polityki ochrony środowiska i polityki energetycznej, a w szczególności oczekiwane korzyści płynące z pomocy pod względem jej istotnego wkładu w ochronę środowiska, w tym w łagodzenie zmiany klimatu, lub w sprawne funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii.

3.1.2 Efekt zachęty

26. Pomoc można uznać za ułatwiającą działalność gospodarczą tylko wtedy, gdy wywołuje ona efekt zachęty. Efekt zachęty występuje wówczas, gdy pomoc skłania beneficjenta do zmiany zachowania, zaangażowania się w dodatkową działalność gospodarczą lub w działalność gospodarczą bardziej przyjazną środowisku, której nie podjąłby bez przyznanej pomocy lub którą podjąłby w ograniczonym lub innym zakresie.
27. Pomoc nie może służyć pokrywaniu kosztów działalności, którą beneficjent pomocy i tak by prowadził, i nie może rekompensować normalnego ryzyka biznesowego związanego z działalnością gospodarczą⁽³⁸⁾.
28. Dowiedzenie efektu zachęty wymaga określenia scenariusza faktycznego i prawdopodobnego scenariusza alternatywnego braku pomocy⁽³⁹⁾. Komisja zbada to na podstawie określenia ilościowego, o którym mowa w sekcji 3.2.1.3.
29. Komisja uznaje, że pomoc nie wywołuje efektu zachęty dla beneficjenta w tych przypadkach, w których rozpoczęcie prac nad projektem lub działaniem nastąpiło przed złożeniem przez beneficjenta pisemnego wniosku o przyznanie pomocy do organów krajowych. Jeżeli beneficjent rozpoczyna realizację projektu przed złożeniem wniosku o pomoc, pomocy przyznanej na taki projekt z zasady nie uważa się za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
30. Wniosek o przyznanie pomocy może mieć różne formy, w tym na przykład formę oferty w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji. Każdy wniosek musi zawierać co najmniej nazwę wnioskodawcy, opis projektu lub działalności, w tym ich lokalizację, oraz kwotę pomocy niezbędnej do realizacji projektu.
31. W niektórych wyjątkowych przypadkach pomoc może wywoływać efekt zachęty nawet w odniesieniu do projektów, które rozpoczęto przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy. W szczególności uznaje się, że pomoc wywołuje efekt zachęty w następujących sytuacjach:
 - a) pomoc jest przyznawana automatycznie zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami oraz bez dalszej ingerencji ze strony państwa członkowskiego, a środek przyjęto i wdrożono przed rozpoczęciem prac nad projektem lub działalnością objętą pomocą, z wyjątkiem kolejnych programów pomocy fiskalnej, w przypadku gdy działalność była już objęta poprzednimi programami w formie korzyści podatkowych;

⁽³⁸⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2013 r., HGA i inni/Komisja, C-630/11 P do C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, pkt 104.

⁽³⁹⁾ Scenariusz ten musi być wiarygodny, autentyczny i musi odwoływać się do czynników decyzyjnych obowiązujących w momencie podejmowania przez beneficjenta pomocy decyzji o projekcie. Państwa członkowskie zachęca się, aby opierały się na oficjalnych dokumentach organów przedsiębiorstwa, ocenach ryzyka, sprawozdaniach finansowych, wewnętrznych planach operacyjnych, opiniach ekspertów oraz innych badaniach powiązanych z projektem poddanym ocenie. W wykazaniu występowania efektu zachęty państwu członkowskiemu pomoc mogą również dokumenty prognozujące popyt, prognozy kosztów, prognozy finansowe, dokumenty przedłożone komitetowi inwestycyjnemu oraz przedstawiające scenariusze inwestycyjne/operacyjne lub dokumenty przedstawione przez instytucje finansowe. Dokumenty te muszą być aktualne w okresie przeprowadzania procesu podejmowania decyzji dotyczącej inwestycji/operacji.

- b) przed rozpoczęciem prac organy krajowe opublikowały zawiadomienie o zamiarze ustanowienia proponowanego środka pomocy pod warunkiem zatwierdzenia środka przez Komisję, zgodnie z wymogami art. 108 ust. 3 Traktatu. Zawiadomienie to musi być udostępnione na publicznie dostępnej stronie internetowej lub w innym publicznie dostępnym medium charakteryzującym się porównywalną powszechnością i łatwością dostępu oraz musi wyraźnie określać rodzaj projektów, które państwo członkowskie proponuje uznać za kwalifikowalne, i moment, od którego państwo członkowskie zamierza uznawać takie projekty za kwalifikowalne. Nie wolno nadmiernie ograniczać proponowanej kwalifikowalności. Beneficjent musiał poinformować organ przyznający pomoc przed rozpoczęciem prac, że proponowany środek pomocy uznano za warunek podjęcia decyzji inwestycyjnych. Jeżeli państwo członkowskie opiera się na takim zawiadomieniu w celu wykazania efektu zachęty, musi w ramach zgłoszenia pomocy państwa przedstawić kopię zawiadomienia oraz link do strony internetowej, na której zostało ono opublikowane, lub odpowiedni dowód jego powszechnej dostępności;
- c) pomoc operacyjna przyznawana istniejącym instalacjom do produkcji przyjaznej środowisku ekologicznej, w przypadku której nie następuje „rozpoczęcie prac”, ponieważ nie ma znaczącej nowej inwestycji. W takich przypadkach efekt zachęty można wykazać przez zmianę sposobu eksploatacji instalacji na przyjazny środowisku zamiast alternatywnego, tańszego sposobu eksploatacji, który jest mniej przyjazny środowisku.
32. Komisja uważa, że pomoc przyznana tylko na pokrycie kosztu dostosowania się do norm unijnych w zasadzie nie ma efektu zachęty. Efekt zachęty może występować z reguły jedynie w przypadku pomocy wykraczającej poza normy unijne. W przypadkach, w których przyjęto już odpowiednią normę unijną, lecz jeszcze ona nie obowiązuje, pomoc może mieć jednak efekt zachęty, gdy motywuje do realizacji i zakończenia inwestycji na co najmniej 18 miesięcy przed wejściem w życie normy, chyba że w sekcjach od 4.1 do 4.13 wskazano inaczej. Aby nie zniechęcać państw członkowskich do wprowadzania obowiązkowych norm krajowych, które byłyby bardziej rygorystyczne lub ambitne niż odpowiadające im normy unijne, środki pomocy mogą mieć efekt zachęty niezależnie od tego, czy istnieją obowiązkowe normy krajowe, które są bardziej rygorystyczne lub ambitne niż norma unijna. To samo dotyczy pomocy przyznanej w przypadku obowiązywania norm krajowych przyjętych w sytuacji braku norm unijnych.

3.1.3 Brak naruszenia jakiegokolwiek istotnego przepisu prawa Unii

33. Jeśli wspierana działalność lub środek pomocy lub związane z nim warunki (w tym model finansowania środka, jeśli stanowi on jego nieodłączny element) wiąże się z naruszeniem istotnego prawa Unii, pomocy nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Może to mieć miejsce na przykład, jeżeli pomoc podlega klauzulom uzależniającym ją bezpośrednio lub pośrednio od pochodzenia produktów lub sprzętu, takim jak wymóg zakupu przez beneficjenta produktów wyprodukowanych w kraju.

3.2 Przesłanka negatywna: środek pomocy nie może wpływać niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem

3.2.1 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

3.2.1.1 Konieczność pomocy

34. Proponowany środek pomocy państwa musi być ukierunkowany na sytuację, w której może on spowodować istotne zmiany, które nie mogą nastąpić tylko w wyniku działania rynku, np. w postaci usuwania niedoskonałości rynku dzięki projektom lub działalnościom, na które przyznano pomoc. Chociaż ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne zwykle okazują się efektywne pod względem rozwoju działalności gospodarczej, cen, produkcji i wykorzystania zasobów w razie wystąpienia niedoskonałości rynku, publiczna interwencja w formie pomocy państwa może spowodować poprawę efektywnego funkcjonowania rynków i w związku z tym przyczynić się do rozwoju działalności gospodarczej w zakresie, w jakim rynek sam w sobie nie okaże się efektywny. Państwo członkowskie powinno zidentyfikować niedoskonałości rynku uniemożliwiające osiągnięcie wystarczającego poziomu ochrony środowiska lub efektywnego wewnętrznego rynku energii. Główne niedoskonałości rynku związane z ochroną środowiska i energetyką, które mogą uniemożliwiać osiągnięcie optymalnego rezultatu i skutkować brakiem efektywności, są następujące:
- a) negatywne efekty zewnętrzne: są one najbardziej powszechne w przypadku środków pomocy na ochronę środowiska i powstają, kiedy nie zostanie określona odpowiednia cena zanieczyszczenia, tj. gdy dane przedsiębiorstwo nie ponosi pełnych kosztów zanieczyszczenia. W takim przypadku przedsiębiorstwa działające we własnym interesie mogą nie mieć wystarczających zachęt do uwzględniania negatywnych efektów zewnętrznych swojej działalności gospodarczej ani przy wyborze dotyczącym zastosowania konkretnej technologii, ani przy podejmowaniu decyzji o poziomie produkcji. Innymi słowy, koszty ponoszone przez przedsiębiorstwo nie stanowią pełnego odzwierciedlenia kosztów ponoszonych przez konsumentów i ogół społeczeństwa. W rezultacie nie istnieją wystarczające zachęty mogące skłonić takie przedsiębiorstwa do ograniczenia poziomu wytwarzanych zanieczyszczeń lub wprowadzenia indywidualnych środków na rzecz ochrony środowiska;

- b) pozytywne efekty zewnętrzne: fakt, że część korzyści z inwestycji przypadnie uczestnikom rynku innym niż inwestor może skłonić przedsiębiorstwa do ograniczenia inwestycji. Pozytywne efekty zewnętrzne mogą wystąpić np. w przypadku inwestycji w eko-innowację, stabilność systemu, nowe i innowacyjne technologie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz innowacyjne środki reagowania na popyt bądź w przypadku infrastruktury energetycznej lub środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej przynoszących korzyści wielu państwom członkowskim lub szerszej grupie konsumentów;
- c) asymetria informacji: zwykle powstaje ona na rynkach, na których występują różnice w ilości informacji dostępnych po jednej ze stron rynku i informacji dostępnych po drugiej stronie rynku. Mogłoby to na przykład mieć miejsce w sytuacji, kiedy zewnętrznym inwestorom brakuje informacji dotyczących prawdopodobnej rentowności i ryzyka projektu. Może się to również zdarzyć w przypadku infrastruktury transgranicznej, kiedy jedna ze stron współpracy dysponuje ograniczonymi informacjami w porównaniu z drugą stroną. Chociaż ryzyko lub niepewność same w sobie nie prowadzą do wystąpienia niedoskonałości rynku, problem asymetrii informacji jest związany ze stopniem takiego ryzyka i niepewności. I ryzyko, i niepewność są zasadniczo większe w przypadku inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska, cechujących się zwykle dłuższymi okresami amortyzacji. Prowadzi to do większej koncentracji na horyzoncie krótkoterminowym, do czego dodatkowo mogą przyczynić się warunki finansowania takich inwestycji, w szczególności w przypadku MSP;
- d) błędy koordynacji: mogą one uniemożliwić opracowanie projektu lub jego skuteczne zaplanowanie ze względu na rozbieżne interesy inwestorów i różne zachęty, które na nich oddziałują, tak zwane sprzeczne zachęty, koszty zawierania umów lub ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, niepewność co do rezultatów współpracy i efektów sieciowych, np. nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej. Te błędy koordynacji mogą powstawać np. w relacjach między właścicielem budynku i najemcą w odniesieniu do rozwiązań z zakresu energooszczędności. Błędy koordynacji mogą ulec dodatkowemu pogorszeniu w wyniku problemów informacyjnych, zwłaszcza związanych z asymetrią informacji. Błędy koordynacji mogą także wynikać z konieczności osiągnięcia pewnej masy krytycznej, zanim rozpoczęcie projektu stanie się atrakcyjne pod względem komercyjnym, co może stanowić szczególnie istotny aspekt (transgranicznych) projektów infrastrukturalnych.
35. Samo występowanie niedoskonałości rynku w określonym kontekście nie jest jednak wystarczającym dowodem konieczności pomocy państwa. Mogą już istnieć inne rozwiązania polityczne i środki mające na celu skorygowanie niektórych spośród zidentyfikowanych niedoskonałości rynku. Przykładami są regulacje sektorowe, obowiązkowe normy unijne w zakresie zanieczyszczeń, zobowiązania w zakresie dostaw, mechanizmy cenowe, takie jak unijny system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS), i podatki od emisji dwutlenku węgla. Dodatkowe środki, w tym pomoc państwa, mogą służyć do eliminacji tylko rezydualnych niedoskonałości rynku, tj. tych, które pozostają mimo zastosowania takich innych rozwiązań politycznych i środków. Ważne jest również wykazanie, jak pomoc państwa wzmacnia inne rozwiązania polityczne i środki stosowane w celu skorygowania tej samej niedoskonałości rynku. Wykazanie konieczności pomocy państwa jest zatem trudniejsze, jeśli stoi w sprzeczności z innymi rozwiązaniami politycznymi odnoszącymi się do tych samych niedoskonałości rynku. Państwo członkowskie powinno zatem również określić wszelkie istniejące rozwiązania polityczne i środki, które są już ukierunkowane na zidentyfikowane luki w przepisach lub niedoskonałości rynku.
36. Komisja uzna, że pomoc jest niezbędna, jeśli państwo członkowskie wykaże, że pomoc jest faktycznie ukierunkowana na rezydualne niedoskonałości rynku, uwzględniając również wszelkie inne istniejące już rozwiązania polityczne i środki w celu zaradzenia niektórym z określonych niedoskonałości rynku.
37. W przypadku gdy pomocy państwa udziela się na projekty lub działania, które pod względem zastosowanych technologii, poziomu ryzyka i wielkości są podobne do tych, które już zrealizowano w Unii na warunkach rynkowych, Komisja będzie zasadniczo zakładać, że nie wystąpiła niedoskonałość rynku i będzie wymagać dalszych dowodów w celu wykazania potrzeby pomocy państwa.
38. Aby wykazać konieczność pomocy, państwo członkowskie musi wykazać, że projekt lub, w przypadku programów, projekt referencyjny nie zostałby zrealizowany bez pomocy. Komisja oceni to na podstawie określenia ilościowego, o którym mowa w sekcji 3.2.1.3, lub na podstawie szczegółowej, popartej dowodami analizy przedstawionej przez państwo członkowskie, wykazującej konieczność pomocy.

3.2.1.2 A d e k w a t n o ść

39. Proponowany środek pomocy musi być adekwatnym instrumentem polityki, aby osiągnąć zamierzony cel pomocy, co oznacza, że nie może istnieć instrument polityki i pomocy stwarzający mniej zakłóceń konkurencji, który pozwalałby osiągnąć te same wyniki.

3.2.1.2.1 Adekwatność wśród alternatywnych instrumentów polityki

40. Pomoc państwa to nie jedyny instrument polityki, z którego państwa członkowskie mogą korzystać, aby zachęcać do podniesienia poziomu ochrony środowiska lub zapewnienia efektywnego wewnętrznego rynku energii. Mogą istnieć dostępne inne, bardziej odpowiednie instrumenty, takie jak instrumenty rynkowe lub środki po stronie popytu obejmujące uregulowania prawne, zgodność z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”⁽⁴⁰⁾, zamówienia publiczne lub normalizację, jak również zwiększenie finansowania infrastruktury publicznej i ogólne środki fiskalne. Ważną rolę w podnoszeniu poziomu ochrony środowiska mogą także odegrać instrumenty miękkie, takie jak dobrowolne oznakowanie ekologiczne oraz propagowanie technologii przyjaznych środowisku⁽⁴¹⁾.
41. Różne środki służące skorygowaniu tej samej niedoskonałości rynku mogą stać w sprzeczności ze sobą nawzajem. Dzieje się tak w przypadku, gdy wprowadzono efektywny mechanizm rynkowy z myślą o uporaniu się konkretnie z problemem efektów zewnętrznych, taki jak np. EU ETS. Dodatkowy środek wsparcia mający skorygować tę samą niedoskonałość rynku zagraża osłabieniem skuteczności mechanizmu rynkowego. W związku z tym, jeżeli celem programu pomocy jest zaradzenie rezydualnym niedoskonałościom rynku, trzeba go opracować w taki sposób, aby nie osłabiać skuteczności mechanizmu rynkowego.
42. Zgodność z zasadą „zanieczyszczający płaci” w przepisach dotyczących ochrony środowiska służy zapewnieniu, aby niedoskonałość rynku związana z negatywnymi efektami zewnętrznymi została skorygowana. Dlatego też pomoc państwa nie jest adekwatnym instrumentem i nie może być przyznawana w zakresie, w jakim zgodnie z obowiązującym prawem unijnym lub krajowym beneficjenta można uznać za odpowiedzialnego za zanieczyszczenie.

3.2.1.2.2 Adekwatność wśród różnych instrumentów pomocy

43. Pomoc państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią może być przyznawana w różnych formach. Państwo członkowskie powinno jednak zapewnić, aby pomoc została przyznana w formie, która prawdopodobnie spowoduje najmniejsze zakłócenia w handlu i konkurencji.
44. Pod tym względem od państwa członkowskiego wymaga się wykazania, dlaczego inne, stwarzające potencjalnie mniej zakłóceń formy pomocy, takie jak: zaliczki zwrotne w przeciwieństwie do dotacji bezpośrednich, ulgi podatkowe w porównaniu z obniżkami podatków bądź formy pomocy oparte na instrumentach finansowych, takich jak instrumenty dłużne w porównaniu z instrumentami kapitałowymi, w tym np. pożyczki uprzywilejowane lub dotacje na spłatę odsetek, gwarancje państwa lub alternatywne formy udostępnienia finansowania na korzystnych warunkach, są mniej adekwatne.
45. Dobór instrumentu pomocy powinien odpowiadać niedoskonałości rynku, której skorygowaniu służy środek pomocy. W sytuacjach, w których faktyczne przychody są niepewne, np. w przypadku środków z zakresu oszczędności energii, najbardziej adekwatnym instrumentem może być zaliczka zwrotna.
46. Państwo członkowskie musi wykazać, że pomoc i sposób, w jaki jest ona zaprojektowana, są adekwatne do osiągnięcia celu środka, którego realizacji pomoc ma służyć.

3.2.1.3 Proporcjonalność

47. Pomoc uważa się za proporcjonalną, jeśli kwota pomocy przypadająca na beneficjenta jest ograniczona do minimum niezbędnego do przeprowadzenia projektu lub działania objętego pomocą.

⁽⁴⁰⁾ Zgodnie z tą zasadą państwa członkowskie mają w jak największym stopniu uwzględniać w planowaniu energetycznym oraz przy podejmowaniu decyzji politycznych i inwestycyjnych alternatywne opłacalne środki na rzecz efektywności energetycznej, aby zwiększyć efektywność zapotrzebowania na energię i dostawy energii, w szczególności poprzez opłacalne oszczędności końcowego zużycia energii, inicjatywy z zakresu reakcji popytu oraz bardziej efektywne przetwarzanie, efektywny przesył i efektywną dystrybucję energii, przy jednoczesnym dalszym osiągnięciu celów tych decyzji. Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

⁽⁴¹⁾ Zastosowanie etykiet środowiskowych i oświadczeń na produktach może być kolejnym środkiem umożliwiającym konsumentom/ użytkownikom świadome podejmowanie decyzji o zakupie i zwiększającym zapotrzebowanie na ekologiczne produkty. Solidne etykiety środowiskowe i wiarygodne oświadczenia, jeżeli są dobrze zaprojektowane, uznawane, zrozumiałe, budzą zaufanie konsumentów i są przez nich uważane za stosowne, mogą stanowić silne narzędzie stymulowania i kształtowania zachowań (konsumentów) skutkujących wyborami bardziej przyjaznymi środowisku. Jednym z najskuteczniejszych sposobów, dzięki którym przedsiębiorstwa będą mogły wykazać się spełnianiem wysokich norm środowiskowych wobec konsumentów i zainteresowanych stron, będzie stosowanie cenionego systemu etykietowania/certyfikacji posiadającego jasno określone kryteria i poddane zewnętrznej kontroli (przez stronę trzecią). W świetle powyższego Komisja nie włącza do niniejszych wytycznych zasad szczegółowych dotyczących pomocy na projektowanie i produkcję produktów przyjaznych środowisku.

48. Z reguły pomoc będzie uważana za ograniczoną do minimum niezbędnego do przeprowadzenia projektu lub działania objętego pomocą, jeśli jej wysokość odpowiada dodatkowemu kosztowi netto („luka w finansowaniu”) potrzebnemu do osiągnięcia celu środka pomocy, w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym braku pomocy. Dodatkowy koszt netto to różnica między przychodami i kosztami gospodarczymi (w tym inwestycyjnymi i operacyjnymi) projektu objętego pomocą a przychodami i kosztami alternatywnego projektu, który beneficjent pomocy zrealizowałby w sposób wiarygodny w razie braku pomocy.
49. Szczegółowa ocena dodatkowego kosztu netto nie będzie wymagana, jeżeli kwoty pomocy zostaną określone w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, ponieważ zapewnia ona wiarygodne oszacowanie minimalnej pomocy wymaganej przez potencjalnych beneficjentów ⁽⁴²⁾. W związku z tym Komisja uważa, że proporcjonalność pomocy jest zapewniona, jeżeli spełnione są następujące kryteria:
- a) procedura przetargowa jest konkurencyjna, mianowicie: jest otwarta, jasna przejrzysta i niedyskryminacyjna, oparta na obiektywnych kryteriach, określonych *ex ante* zgodnie z celem środka i minimalizujących ryzyko przetargów strategicznych;
 - b) kryteria te są publikowane z wystarczającym wyprzedzeniem w stosunku do terminu składania wniosków, aby umożliwić efektywną konkurencję ⁽⁴³⁾;
 - c) budżet lub wolumen związany z procedurą przetargową jest wiążącym ograniczeniem, ponieważ można oczekiwać, że nie wszyscy oferenci otrzymają pomoc, oczekiwana liczba oferentów jest wystarczająca, aby zapewnić efektywną konkurencję, a konstrukcja procesów przetargowych, w których liczba oferentów jest podczas wdrażania programu niewystarczająca, jest korygowana w celu przywrócenia efektywnej konkurencji w kolejnych procedurach przetargowych lub, jeżeli się to nie uda, możliwie jak najszybciej w stosownych przypadkach;
 - d) unika się korekt *ex post* procedury przetargowej (takich jak późniejsze negocjacje dotyczące wyników przetargu lub racjonowanie), ponieważ mogą one osłabić efektywność rezultatu procedury.
50. Kryteria kwalifikacji stosowane do sporządzania klasyfikacji ofert, a w efekcie końcowym do przyznawania pomocy w procedurze przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji powinny zasadniczo obejmować ustalenie wkładu w realizację głównych celów środka w bezpośrednim lub pośrednim związku z kwotą pomocy, o którą ubiega się wnioskodawca. Można to wyrazić na przykład w postaci pomocy na jednostkę ochrony środowiska lub pomocy na jednostkę energii ⁽⁴⁴⁾. Właściwe może być także uwzględnienie innych kryteriów kwalifikacji, które nie są bezpośrednio lub pośrednio związane z głównymi celami środka. W takich przypadkach te inne kryteria nie mogą stanowić więcej niż 30 % wagi wszystkich kryteriów kwalifikacji. Państwo członkowskie musi przedstawić powody uzasadniające proponowane podejście i zapewnić, aby było ono adekwatne do zamierzonych celów.
51. Jeżeli pomoc nie jest przyznawana w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, dodatkowy koszt netto musi zostać określony poprzez porównanie rentowności scenariusza faktycznego i scenariusza alternatywnego. Aby w takich przypadkach określić lukę w finansowaniu, państwo członkowskie musi przedstawić określenie ilościowe w odniesieniu do scenariusza faktycznego i wiarygodnego scenariusza alternatywnego, wszystkich głównych kosztów i przychodów, szacunkowy średni ważony koszt kapitału (WACC) beneficjentów w celu zdyskontowania przyszłych przepływów środków pieniężnych, a także wartość bieżącą netto w przypadku scenariusza faktycznego i alternatywnego w całym okresie realizacji projektu. Komisja sprawdzi, czy ten scenariusz alternatywny jest realistyczny ⁽⁴⁵⁾. Państwo członkowskie musi przedstawić powody stanowiące uzasadnienie założeń przyjętych dla każdego aspektu określenia ilościowego oraz wyjaśnić i uzasadnić wszelkie zastosowane metodyki. Typowy dodatkowy koszt netto można oszacować jako różnicę między wartością bieżącą netto w przypadku scenariusza faktycznego i scenariusza alternatywnego w okresie trwania projektu referencyjnego.

⁽⁴²⁾ W przypadku gdy istnieje możliwość składania „ofert niewymagających dotacji”, państwa członkowskie powinny jednak wyjaśnić, w jaki sposób zapewniona zostanie proporcjonalność. Oferty niewymagające dotacji mogą wynikać na przykład z prognozowanego wzrostu przychodów rynkowych na przestrzeni czasu lub z faktu, że zwycięscy oferenci otrzymują koncesje lub inne korzyści, jak również wsparcie cen. Należy unikać ustalania cen minimalnych lub pułapów, które ograniczają procedurę zgodną z zasadami konkurencji, naruszając proporcjonalność, nawet jeśli są one zerowe.

⁽⁴³⁾ Zwykle wystarczającym okresem jest sześć tygodni. W przypadku procedur szczególnie złożonych lub nowatorskich może zaistnieć potrzeba wydłużenia tego okresu. W uzasadnionych przypadkach, np. przy prostych lub regularnych/ powtarzających się procedurach, odpowiedni może być krótszy okres.

⁽⁴⁴⁾ Podczas oceny jednostek ochrony środowiska państwa członkowskie mogą na przykład opracować metodykę, w której uwzględnią emisje lub inne zanieczyszczenia na różnych etapach wspieranej działalności gospodarczej, czas realizacji projektu lub koszty integracji systemu. Przy ustalaniu wkładu w realizację głównych celów w związku z wnioskowaną kwotą pomocy państwa członkowskie mogą na przykład zważyć poszczególne obiektywne kryteria i wybrać na podstawie kwoty pomocy na jednostkę średniej ważonej obiektywnych kryteriów lub wybrać spośród ograniczonej liczby ofert o najniższej kwocie pomocy na jednostkę obiektywnych kryteriów te, które uzyskały najwyższe wyniki w zakresie obiektywnych kryteriów. Parametry każdego takiego podejścia należy skalibrować w celu zapewnienia, aby procedura przetargowa pozostała niedyskryminacyjna, skutecznie konkurencyjna i aby odzwierciedlała wartość ekonomiczną.

⁽⁴⁵⁾ Scenariusz, w którym jako alternatywny scenariusz inwestycyjny/operacyjny proponuje się kontynuację w perspektywie długoterminowej obecnych działań niezgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju, nie zostanie uznany za realistyczny.

52. Scenariusz alternatywny może polegać na tym, że beneficjent nie prowadzi działalności lub inwestycji albo kontynuuje działalność bez zmian. Jeżeli dowody przemawiają za tym, że jest to najbardziej prawdopodobny scenariusz alternatywny, dodatkowy koszt netto można w przybliżeniu określić jako ujemną wartość bieżącą netto projektu w scenariuszu faktycznym bez pomocy w całym okresie realizacji projektu (tym samym pośrednio zakładając, że wartość bieżąca netto w scenariuszu alternatywnym wynosi zero) ⁽⁴⁶⁾. W szczególności może to dotyczyć projektów infrastrukturalnych.
53. W przypadku pomocy indywidualnej i programów pomocy, z których korzysta szczególnie ograniczona liczba beneficjentów, obliczenia i prognozy, o których mowa w pkt 51, należy przedstawić na poziomie szczegółowego biznesplanu projektu, a w przypadku programów pomocy na podstawie jednego lub więcej projektów referencyjnych. Podobnie jeżeli zastosowanie ma pkt 52, dowody potwierdzające należy przedstawić na poziomie szczegółowego biznesplanu projektu, a w przypadku programów pomocy – na podstawie co najmniej jednego projektu referencyjnego.
54. W niektórych okolicznościach może być trudno w pełni określić korzyści i koszty dla beneficjenta, a tym samym trudność może sprawiać ilościowe określenie wartości bieżącej netto w scenariuszu faktycznym i alternatywnym. W tych przypadkach można zastosować alternatywne podejścia, jak opisano szczegółowo w rozdziale 4 w odniesieniu do poszczególnych rodzajów pomocy. W takich przypadkach pomoc można uznać za proporcjonalną, jeżeli kwota pomocy nie przekracza maksymalnej intensywności pomocy.
55. Jeżeli nie zostanie zastosowana procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji, a przyszłe zmiany w kosztów i przychodów wiązać się będą z dużą niepewnością oraz występuje znaczna asymetria informacji, państwo członkowskie może być zobowiązane do wprowadzenia modeli rekompensaty, które nie opierają się wyłącznie na podejściu *ex ante*. Zamiast tego modele te będą stanowić połączenie podejść *ex ante* i *ex post* lub w ich ramach wprowadzi się mechanizm wycofania lub monitorowania kosztów *ex post*, przy jednoczesnym utrzymaniu zachęt do tego, aby beneficjenci z czasem w bardziej skuteczny sposób ograniczyli do minimum ponoszone koszty i rozwinęli prowadzoną działalność.

3.2.1.3.1 Kumulacja

56. Pomoc może być przyznawana równolegle w ramach szeregu programów pomocy lub łączona z pomocą *ad hoc* lub *de minimis* w związku z tymi samymi kosztami kwalifikowalnymi, pod warunkiem że całkowita kwota pomocy na projekt lub działalność nie prowadzi do nadmiernej rekompensaty lub przekroczenia maksymalnej kwoty pomocy dopuszczalnej w ramach niniejszych wytycznych. Jeżeli państwo członkowskie dopuszcza możliwość kumulowania pomocy przyznanej w ramach jednego środka z pomocą przyznaną w ramach innych środków, wówczas musi wskazać – w odniesieniu do każdego środka z osobna – metodę wykorzystaną do zapewnienia zgodności z warunkami określonymi w tym punkcie.
57. Centralnie zarządzane finansowanie unijne, które nie znajduje się pod bezpośrednią ani pośrednią kontrolą państwa członkowskiego, nie stanowi pomocy państwa. Jeżeli takie finansowanie unijne łączy się z pomocą państwa, należy zapewnić, aby całkowita wysokość finansowania publicznego przyznanego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych nie doprowadziła do nadmiernej rekompensaty.

3.2.1.4 Przejrzystość

58. Aby ograniczyć negatywne skutki poprzez zapewnienie konkurentom dostępu do odpowiednich informacji na temat wspieranych działań, zainteresowane państwo członkowskie musi zapewnić publikację w prowadzonym przez Komisję module dotyczącym przejrzystości przyznawania pomocy państwa ⁽⁴⁷⁾ lub na kompleksowej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa – następujących informacji na szczeblu krajowym lub regionalnym:
 - a) pełny tekst zatwierdzonego programu pomocy lub decyzji o przyznaniu pomocy indywidualnej oraz przepisów wykonawczych do tego programu lub decyzji lub odpowiedni link do tych informacji;
 - b) informacji na temat każdej pomocy indywidualnej przyznanej *ad hoc* lub w ramach programu pomocy, zatwierdzonej na podstawie niniejszych wytycznych i przekraczającej 100 000 EUR ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁶⁾ Jeżeli projekt alternatywny nie istnieje, Komisja sprawdza, czy kwota pomocy nie przekracza minimalnego poziomu niezbędnego do zapewnienia wystarczającej rentowności projektu objętego pomocą, np. poprzez umożliwienie osiągnięcia wewnętrznej stopy zwrotu na poziomie odpowiadającym poziomowi referencyjnemu lub minimalnej stopie zwrotu (tzw. hurdle rate) dla danego sektora lub danego przedsiębiorstwa. W tym celu można również wykorzystać zwykłe stopy zwrotu wymagane przez beneficjenta w ramach podobnych projektów inwestycyjnych, koszt kapitału przedsiębiorstwa jako całości lub zyski zwykle odnotowywane w danym sektorze. Należy uwzględnić wszystkie istotne spodziewane koszty i korzyści z całego okresu trwania projektu.

⁽⁴⁷⁾ Baza danych dotycząca przejrzystości pomocy państwa. Wyszukiwanie publiczne dostępna pod adresem: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

⁽⁴⁸⁾ Wymóg ten może zostać zniesiony na należycie uzasadniony wniosek państwa członkowskiego, w przypadku gdy pełna szczegółowa publikacja osłabiłaby konkurencję w kolejnych procesach przydziału pomocy, na przykład przez umożliwienie składania przetargów strategicznych.

59. Państwa członkowskie muszą zorganizować swoje kompleksowe strony internetowe dotyczące pomocy państwa, na których zamieszczane będą informacje wymagane w niniejszej sekcji, w sposób umożliwiający łatwy dostęp do tych informacji. Informacje muszą być publikowane w niezastrzeżonym formacie arkusza kalkulacyjnego, który umożliwi skuteczne przeszukiwanie danych, ich ekstrakcję, pobieranie i łatwe udostępnianie w internecie, na przykład w formacie CSV lub XML. Taka strona internetowa musi być dostępna bez ograniczeń dla ogółu społeczeństwa. Nie wolno wymagać wcześniejszej rejestracji użytkownika w celu uzyskania dostępu do strony internetowej.
60. W przypadku programów pomocy w formie korzyści podatkowych lub korzyści wynikających z opłat parafiskalnych warunki określone w pkt 58 lit. b) zostaną uznane za spełnione, jeżeli państwa członkowskie opublikują wymagane informacje dotyczące kwot pomocy indywidualnej w następujących przedziałach (w mln EUR):

0,1–0,5;

0,5–1;

1–2;

2–5;

5–10;

10–30;

30–60;

60–100;

100–250;

250 i więcej.

61. Informacje, o których mowa w pkt 58 lit. b), muszą zostać opublikowane w terminie sześciu miesięcy od daty przyznania pomocy lub, w przypadku pomocy w formie korzyści podatkowych, w ciągu jednego roku od daty, do której wymagane jest złożenie deklaracji podatkowej⁽⁴⁹⁾. W przypadku pomocy niezgodnej z prawem, ale zgodnej z rynkiem wewnętrznym, państwa członkowskie będą zobowiązane zapewnić publikację tych informacji *ex post* w terminie sześciu miesięcy od dnia przyjęcia przez Komisję decyzji uznającej pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Aby umożliwić egzekwowanie zasad pomocy państwa zgodnie z Traktatem, informacje te muszą być dostępne przez co najmniej 10 lat od dnia przyznania pomocy.
62. Komisja opublikuje na swojej stronie internetowej linki do stron internetowych dotyczących pomocy państwa, o których mowa w pkt 59.

3.2.2 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

63. W art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu umożliwiono Komisji uznanie pomocy przeznaczonej na ułatwianie rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub niektórych regionów gospodarczych za zgodną z rynkiem wewnętrznym, „o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem”.
64. Zastosowanie tej przesłanki negatywnej wymaga uprzedniego dokonania oceny zakłócającego wpływu przedmiotowej pomocy na warunki wymiany handlowej. Każdy środek pomocy z samej swojej natury spowoduje zakłócenie konkurencji lub zagrazi takim zakłóceniem i wpłynie na wymianę handlową między państwami członkowskimi, ponieważ wzmacnia pozycję konkurencyjną beneficjentów, nawet jeżeli dany środek pomocy jest konieczny, odpowiedni, proporcjonalny i przejrzysty.
65. Pomoc na cele ochrony środowiska będzie z samej swojej natury zwykle sprzyjać produktom i technologiom przyjaznym środowisku kosztem innych, powodujących większe zanieczyszczenia, i ten skutek pomocy nie będzie w zasadzie traktowany jako nadmierne zakłócenie konkurencji, ponieważ dotyczy niedoskonałości rynku, które sprawiają, że pomoc jest konieczna. Ponadto wsparcie dla produktów i technologii przyjaznych dla klimatu sprzyja osiągnięciu celów Europejskiego prawa o klimacie na lata 2030 i 2050. W przypadku środków na rzecz ochrony środowiska Komisja weźmie zatem pod uwagę ich zakłócający wpływ na konkurentów również prowadzących działalność w sposób przyjazny środowisku, nawet bez pomocy.

⁽⁴⁹⁾ Jeżeli nie obowiązuje żaden formalny wymóg dotyczący deklaracji rocznych, dzień 31 grudnia roku, na który przyznano pomoc, będzie traktowany jako data przyznania pomocy do celów wprowadzania informacji.

66. Komisja uważa, że programy otwarte dla szerszego grona potencjalnych beneficjentów mają lub mogą mieć mniej zakłócający wpływ na konkurencję niż wsparcie skierowane wyłącznie do ograniczonej liczby konkretnych beneficjentów, w szczególności jeżeli zakres środka pomocy obejmuje wszystkich konkurentów gotowych świadczyć tę samą usługę, dostarczać ten sam produkt lub zapewniać tę samą korzyść.
67. Pomoc państwa na cele ochrony środowiska i cele związane z energią może mieć niezamierzony efekt polegający na ograniczaniu korzyści rynkowych dla najbardziej efektywnych, innowacyjnych producentów, a zachęcaniu najmniej efektywnych do usprawnień, restrukturyzacji lub opuszczenia rynku. Może to również spowodować powstanie nieskutecznych barier dla wejścia na rynek bardziej wydajnych lub innowacyjnych potencjalnych konkurentów. W perspektywie długoterminowej takie zakłócenia mogą hamować innowacje, efektywność i proces przejścia na ekologicznie czystsze technologie. Ten zakłócający wpływ może być szczególnie istotny, gdy pomoc jest przyznawana na projekty, które przynoszą ograniczone korzyści przejściowe, ale na dłuższy czas blokują przejście na ekologicznie czystsze technologie, w tym na technologie konieczne do osiągnięcia średnio- i długoterminowych celów klimatycznych określonych w Europejskim prawie o klimacie. Może to dotyczyć na przykład wsparcia dla niektórych działalności wykorzystujących paliwa kopalne, które zapewniają krótkoterminową redukcję emisji gazów cieplarnianych, ale w perspektywie długoterminowej prowadzą do wolniejszej redukcji emisji. Przy założeniu, że wszystkie pozostałe warunki są jednakowe, im bliżej terminu realizacji inwestycji objętej pomocą, tym większe prawdopodobieństwo, że korzyści przejściowe mogą zostać zniwelowane przez ewentualne czynniki zniechęcające do bardziej ekologicznych technologii. Komisja uwzględni zatem w swojej ocenie te ewentualne krótko- i długoterminowe negatywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej.
68. Pomoc może również powodować zakłócenie konkurencji poprzez wzmocnienie lub utrzymanie znaczącej pozycji rynkowej beneficjenta. Nawet jeśli pomoc nie wzmacnia znaczącej pozycji rynkowej bezpośrednio, może wywierać taki wpływ pośrednio, zniechęcając istniejących konkurentów do ekspansji lub skłaniając ich do opuszczenia rynku bądź też zniechęcając nowych konkurentów do wejścia na rynek. Aspekt ten należy wziąć pod uwagę zwłaszcza wtedy, gdy środek wsparcia jest skierowany do ograniczonej liczby konkretnych beneficjentów lub gdy operatorzy zasiedziali zdobyli władzę rynkową przed liberalizacją rynku, jak ma to czasem miejsce na przykład na rynkach energii. Dotyczy to również procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji na rodzących się rynkach, kiedy istnieje ryzyko, że gracz o silnej pozycji rynkowej wygra większość przetargów i uniemożliwi wejście na rynek znaczącym nowym podmiotom.
69. Oprócz zakłóceń na rynkach produktowych pomoc może również oddziaływać na wybór sektora i lokalizacji. Takie zakłócenia mogą powstawać między państwami członkowskimi, kiedy przedsiębiorstwa konkurują ze sobą ponad granicami lub rozważają różne lokalizacje dla inwestycji. Pomoc mająca na celu ochronę działalności gospodarczej w jednym regionie lub przyciągnięcie jej z innych regionów w obrębie rynku wewnętrznego może powodować przeniesienie działalności lub inwestycji z jednego regionu do drugiego bez żadnego wpływu netto na środowisko. Komisja zweryfikuje, czy z pomocą nie wiążą się żadne wyraźne negatywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej. Na przykład pomoc na cele ochrony środowiska i cele związane z energią, skutkująca jedynie zmianą lokalizacji aktywności gospodarczej bez podniesienia dotychczasowego poziomu ochrony środowiska w państwach członkowskich, nie zostanie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
70. Komisja zatwierdzi środki na podstawie niniejszych wytycznych na okres maksymalnie 10 lat, choć w niektórych przypadkach może to być dalej ograniczone (zob. pkt 76). Jeżeli państwo członkowskie pragnie przedłużyć okres obowiązywania środka poza ten maksymalny okres, może ponownie zgłosić środek. Oznacza to, że w ramach zatwierdzonych środków pomoc można przyznać w ciągu okresu maksymalnie 10 lat od daty zgłoszenia decyzji Komisji uznającej pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

3.3 Zestawienie pozytywnych skutków pomocy z negatywnymi skutkami dla konkurencji i wymiany handlowej

71. W ramach ostatniego kroku Komisja zbilansuje stwierdzone negatywne skutki środka pomocy dla konkurencji i warunków wymiany handlowej z pozytywnymi skutkami planowanej pomocy dla wspieranej działalności gospodarczej, w tym z jej wkładem w ochronę środowiska i osiągnięcie celów polityki energetycznej, a w szczególności w przejście na działania zrównoważone pod względem ekologicznym oraz w osiągnięcie prawnie wiążących celów określonych w Europejskim prawie o klimacie oraz celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu.

72. W ramach tego procesu bilansowania Komisja zwróci szczególną uwagę na art. 3 rozporządzenia (UE) 2020/852, w tym na zasadę „nie czynić poważnych szkód”⁽⁵⁰⁾, lub inne porównywalne metody. Ponadto w ramach oceny negatywnych skutków dla konkurencji i wymiany handlowej Komisja w stosownych przypadkach uwzględni negatywne efekty zewnętrzne działalności objętej pomocą, jeżeli takie efekty zewnętrzne mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem poprzez tworzenie lub pogłębianie niedoskonałości rynku, co dotyczy w szczególności tych efektów zewnętrznych, które mogą utrudniać osiągnięcie celów klimatycznych określonych w prawie Unii⁽⁵¹⁾.
73. Komisja uzna środek pomocy za zgodny z rynkiem wewnętrznym tylko wówczas, gdy pozytywne skutki przeważają nad skutkami negatywnymi. W przypadku gdy proponowany środek pomocy nie przyczynia się do usunięcia odpowiednio określonej niedoskonałości rynku we właściwy i proporcjonalny sposób, na przykład ze względu na przejściowy charakter świadczenia i związane z nim długoterminowe zakłócenia, jak określono w pkt 67, negatywny zakłócający wpływ na konkurencję zwykle przewyższy pozytywne skutki środka. W takim przypadku Komisja prawdopodobnie uzna, że proponowany środek pomocy jest niezgodny z rynkiem wewnętrznym.
74. Środki bezpośrednio lub pośrednio obejmujące wsparcie na rzecz paliw kopalnych, w szczególności paliw kopalnych generujących najwięcej zanieczyszczeń, prawdopodobnie nie przyniosą pozytywnych skutków dla środowiska, a często mają one istotny negatywny wpływ, ponieważ mogą prowadzić do zwiększenia niekorzystnych dla środowiska efektów zewnętrznych na rynku. To samo dotyczy środków obejmujących nowe inwestycje w gaz ziemny, chyba że wykazano, iż nie występuje efekt blokady technologicznej⁽⁵²⁾. Zasadniczo spowoduje to, że pozytywne bilansowanie w przypadku takich środków będzie mało prawdopodobne, jak wyjaśniono bardziej szczegółowo w rozdziale 4.
75. Komisja zasadniczo odniesie się przychylnie do elementów środków proponowanych przez państwa członkowskie w celu ułatwienia udziału MŚP i, w stosownych przypadkach, społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej w procedurach przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji, pod warunkiem że pozytywne skutki zapewnienia udziału i akceptacji przeważają nad ewentualnymi skutkami powodującymi zakłócenia.
76. Dalsze czynniki, które należy uwzględnić w celu określenia ogólnej równowagi niektórych kategorii programów pomocy w niektórych przypadkach, obejmują:
- wymóg oceny *ex post* opisanej w rozdziale 5. W takich przypadkach Komisja może ograniczyć czas trwania programów (zwykle do czterech lat lub krótszego okresu), z możliwością późniejszego ponownego zgłoszenia ich przedłużenia;
 - wymóg – w przypadku braku procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji – indywidualnego zgłaszania projektów wsparcia o określonej wielkości lub charakteryzujących się określonymi cechami;
 - wymóg, aby środki pomocy podlegały ograniczeniu czasowemu.

4. KATEGORIE POMOCY

4.1 Pomoc na redukcję i usuwanie emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wsparcie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej

4.1.1 Uzasadnienie

77. Unia ustanowiła w Europejskim prawie o klimacie wiążące i ambitne cele dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych na lata 2030 i 2050. W rozporządzeniu (UE) 2018/1999 Unia określiła swoje cele na 2030 r. w dziedzinie energii i klimatu. W dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej Unia określiła wiążące wartości docelowe efektywności energetycznej na 2030 r. Pomoc państwa może być konieczna, aby przyczynić się do osiągnięcia tych celów unijnych i powiązanych zobowiązań krajowych.

⁽⁵⁰⁾ W przypadku środków, które są identyczne ze środkami w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności zatwierdzonych przez Radę, ich zgodność z zasadą „nie czynić poważnych szkód” uznaje się za osiągniętą, ponieważ została już zweryfikowana.

⁽⁵¹⁾ Może to mieć miejsce również w przypadku, gdy pomoc zakłóca działanie instrumentów ekonomicznych wprowadzonych w celu internalizacji takich negatywnych efektów zewnętrznych (na przykład w wyniku wpływu na sygnały cenowe wysyłane w ramach EU ETS lub podobnego instrumentu).

⁽⁵²⁾ Na przykład może się to opierać na krajowym planie obniżenia emisyjności zawierającym wiążące cele lub może to obejmować wiążące zobowiązania beneficjenta do wdrożenia technologii obniżania emisyjności, takich jak CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym, lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi. Aby zrealizować unijne cele klimatyczne na lata 2030 i 2050, konieczna jest wyraźna tendencja spadkowa dla wszystkich paliw kopalnych, w tym gazu ziemnego. W ocenie skutków przygotowanej przez Komisję dla planu w zakresie celów klimatycznych na 2030 r. wyjaśniono, że do 2050 r. nieobniżone zużycie gazu ziemnego stanie się niezgodne z celem neutralności klimatycznej, a jego wykorzystanie [musi] zostać ograniczone o 66–71 % w porównaniu z 2015 r. (SWD(2020) 176 final).

4.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

78. W sekcji 4.1 ustanawia się zasady zgodności dla środków dotyczących energii ze źródeł odnawialnych, w tym pomocy na produkcję energii odnawialnej lub paliw syntetycznych produkowanych z wykorzystaniem energii odnawialnej. Określa się w niej także zasady zgodności dla środków pomocy obejmujących szeroką gamę innych technologii ukierunkowanych przede wszystkim na redukcję emisji gazów cieplarnianych⁽⁵³⁾.

4.1.2.1 Pomoc na energię odnawialną

79. W niniejszej sekcji określa się zasady zgodności dla środków wspierających wszystkie rodzaje energii odnawialnej.
80. Wsparcie dotyczące biopaliw, biopłynów, biogazu (w tym biometanu) i paliw z biomasy można zatwierdzić wyłącznie w zakresie, w jakim paliwa objęte pomocą są zgodne z kryteriami zrównoważonego rozwoju i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonymi w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w jej aktach wykonawczych lub delegowanych.
81. Pomoc na produkcję energii z odpadów może być uznana za zgodną z niniejszą sekcją w zakresie, w jakim jest ona ograniczona do odpadów wchodzących w zakres definicji odnawialnych źródeł energii.
82. Pomoc na produkcję wodoru odnawialnego⁽⁵⁴⁾ może być oceniana na podstawie niniejszej sekcji.

4.1.2.2 Inna pomoc na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych oraz efektywności energetycznej

83. Zasadniczo kwalifikują się wszystkie technologie, które przyczyniają się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym pomocy na rzecz produkcji energii niskoemisyjnej lub paliw syntetycznych wytwarzanych z wykorzystaniem energii niskoemisyjnej, pomocy na rzecz efektywności energetycznej, w tym wysokosprawnej kogeneracji, pomocy na rzecz CCS/CCU, pomocy na rzecz reakcji popytowej i magazynowania energii, w przypadkach gdy zmniejsza to emisję, oraz pomocy na rzecz redukcji lub unikania emisji powstających w wyniku procesów przemysłowych, w tym przetwarzania surowców. Niniejsza sekcja dotyczy również wsparcia na rzecz usuwania gazów cieplarnianych ze środowiska. Niniejsza sekcja nie dotyczy środków, których głównym celem nie jest redukcja lub usunięcie emisji gazów cieplarnianych. W przypadku gdy środek przyczynia się zarówno do redukcji emisji gazów cieplarnianych, jak i do zapobiegania zanieczyszczeniom innym niż emisje gazów cieplarnianych lub ich redukcji, zgodność środka będzie podlegała ocenie na podstawie niniejszej sekcji lub sekcji 4.5, w zależności od tego, który z tych dwóch celów ma większe znaczenie.
84. Niniejsza sekcja obejmuje również specjalne projekty infrastrukturalne (w tym dotyczące wodoru, innych gazów niskoemisyjnych i dwutlenku węgla do składowania/wykorzystania), które nie wchodzą w zakres definicji infrastruktury energetycznej, a także projekty obejmujące infrastrukturę specjalną lub infrastrukturę energetyczną, lub oba te elementy, połączone z produkcją lub zużyciem/wykorzystaniem.
85. W zakresie, w jakim pomoc ułatwia inwestycje mające na celu poprawę charakterystyki energetycznej działalności przemysłowej, niniejsza sekcja ma również zastosowanie do pomocy dla MŚP oraz małych spółek o średniej kapitalizacji będących dostawcami środków mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej, aby ułatwić zawieranie umów o poprawę efektywności energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 27 dyrektywy 2012/27/UE.
86. Pomoc na produkcję energii z odpadów może być uznana za zgodną z niniejszą sekcją w zakresie, w jakim jest ona ograniczona do odpadów wykorzystywanych do zasilania instalacji wchodzących w zakres definicji wysokosprawnej kogeneracji.
87. Pomoc na produkcję wodoru niskoemisyjnego może być oceniana na podstawie niniejszej sekcji.
88. W ramach tej sekcji można również ocenić pomoc na wsparcie elektryfikacji z wykorzystaniem energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub niskoemisyjnej energii elektrycznej, w tym wsparcie dla procesów grzewczych i przemysłowych.

⁽⁵³⁾ Obejmuje to zarówno inwestycje na terenach zdegradowanych, jak i niezagospodarowanych.

⁽⁵⁴⁾ Obejmuje to elektrolizery przyłączone do sieci, w przypadku których zawarto umowy zakupu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych z podmiotami gospodarczymi wytwarzającymi energię elektryczną ze źródeł odnawialnych, które spełniają warunki określone w rozporządzeniu delegowanym Komisji przyjętym na podstawie art. 27 ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001.

4.1.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.1.3.1 Konieczność pomocy

89. Punkty od 34 do 37 nie dotyczą środków na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Państwo członkowskie musi określić środki z zakresu polityki, które już wprowadzono w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych. Chociaż EU ETS i powiązane strategie i środki internalizują niektóre koszty emisji gazów cieplarnianych, mogą one jednak nie internalizować ich jeszcze w pełni.
90. Państwo członkowskie powinno wykazać, że pomoc jest potrzebna w odniesieniu do proponowanych działań zgodnie z wymogami pkt 38, uwzględniając sytuację alternatywną⁽⁵⁵⁾, a także powiązane koszty i przychody, w tym te związane z EU ETS i powiązanymi strategiami politycznymi i środkami określonymi w pkt 89. W przypadku znacznej niepewności co do przyszłego rozwoju sytuacji rynkowej związanej z dużą częścią uzasadnienia biznesowego (co może mieć miejsce na przykład w przypadku inwestycji w energię odnawialną, przy czym przychody z energii elektrycznej nie są powiązane z kosztami produkcji) wsparcie w postaci określonego gwarantowanego wynagrodzenia w celu ograniczenia narażenia na negatywne scenariusze może zostać uznane za konieczne do zapewnienia realizacji inwestycji prywatnej. W takich przypadkach w celu zapewnienia proporcjonalności wymagane mogą być ograniczenie rentowności lub mechanizm wycofania związany z możliwymi pozytywnymi scenariuszami.
91. Jeżeli państwo członkowskie wykaże, że pomoc jest potrzebna na podstawie pkt 90, Komisja zakłada, iż utrzymuje się rezydualna niedoskonałość rynku, którą można skorygować dzięki pomocy na obniżenie emisyjności, chyba że posiada dowody wskazujące, że jest inaczej.
92. W przypadku programów, które trwają ponad trzy lata, państwo członkowskie musi potwierdzić, że będzie co najmniej co trzy lata aktualizować swoją analizę powiązanych z nimi kosztów i przychodów, lub – w przypadku programów o mniejszej częstotliwości przyznawania pomocy – przed przyznaniem pomocy zapewnić, aby pomoc pozostała niezbędna w przypadku każdej kwalifikowalnej kategorii beneficjentów. Jeżeli pomoc nie jest już wymagana w przypadku danej kategorii beneficjentów, kategorię tę należy usunąć przed przyznaniem dalszej pomocy⁽⁵⁶⁾.

4.1.3.2 Adekwatność

93. Sekcja 3.2.1.2 nie dotyczy środków na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Komisja zakłada, że pomoc państwa zasadniczo może być odpowiednim środkiem pozwalającym na osiągnięcie celów dotyczących obniżenia emisyjności, biorąc pod uwagę, że inne instrumenty polityki są zazwyczaj niewystarczające do osiągnięcia tych celów, pod warunkiem że spełnione są wszystkie inne warunki zgodności. Biorąc pod uwagę skalę i pilny charakter wyzwania związanego z obniżeniem emisyjności, można stosować różne instrumenty, w tym dotacje bezpośrednie.
94. Pomoc na ułatwianie zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej, o której mowa w pkt 85, może przyjąć jedną z następujących form:
- a) pożyczki lub gwarancji dla dostawcy usług mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej w ramach umowy o poprawę efektywności energetycznej;
 - b) produktu finansowego mającego na celu finansowanie danego dostawcy (np. faktoring lub forfaiting).

4.1.3.3 Kwalifikowalność

95. Można oczekiwać, że środki służące obniżeniu emisyjności ukierunkowane na konkretne rodzaje działalności, które konkurują z innymi niesubsydiowanymi rodzajami działalności, będą prowadzić do większych zakłóceń konkurencji w porównaniu ze środkami otwartymi dla wszystkich konkurujących ze sobą rodzajów działalności. Państwo członkowskie powinno zatem uzasadnić środki, które nie obejmują wszystkich konkurujących ze sobą technologii i projektów – na przykład wszystkich projektów funkcjonujących na rynku energii elektrycznej lub wszystkich przedsiębiorstw wytwarzających produkty substytucyjne, które posiadają zdolność techniczną, aby skutecznie przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych⁽⁵⁷⁾. Uzasadnienie to powinno być oparte na obiektywnych przesłankach związanych na przykład z efektywnością, kosztami lub innymi istotnymi okolicznościami. Takie uzasadnienie może, w stosownych przypadkach, opierać się na dowodach zebranych podczas konsultacji publicznych, o których mowa w sekcji 4.1.3.4.

⁽⁵⁵⁾ Scenariusz alternatywny jest działaniem, które zostałyby podjęte przez beneficjenta w przypadku braku pomocy. W niektórych przypadkach dotyczących obniżenia emisyjności może to oznaczać inwestycję w rozwiązanie alternatywne mniej przyjazne środowisku. W innych przypadkach może nie dojść do podjęcia inwestycji lub inwestycja może zostać opóźniona, ale może się ona wiązać na przykład z decyzjami operacyjnymi, które przyniosłyby mniejsze korzyści dla środowiska, takimi jak decyzja o dalszej eksploatacji obiektów znajdujących się na terenie zakładu lub o zakupie energii.

⁽⁵⁶⁾ Nie miałyby to wpływu na uprawnienie do otrzymania pomocy już przyznanej (np. na podstawie umowy na 10 lat).

⁽⁵⁷⁾ Komisja co do zasady nie będzie wymagać transgranicznego otwarcia środków, chociaż może to pomóc złagodzić obawy związane z konkurencją.

96. Komisja oceni przedstawione uzasadnienie i na przykład uzna, że bardziej ograniczona kwalifikowalność nie stanowi nadmiernego zakłócenia konkurencji, jeżeli:
- a) dany środek ukierunkowany jest na konkretny cel sektorowy lub technologiczny ustanowiony w prawie Unii ⁽⁵⁸⁾, na przykład program na rzecz energii odnawialnej lub efektywności energetycznej ⁽⁵⁹⁾;
 - b) środek ma na celu w szczególności wsparcie projektów demonstracyjnych;
 - c) środek ma na celu nie tylko rozwiązanie problemu obniżenia emisyjności, ale również jakości powietrza lub innych zanieczyszczeń;
 - d) państwo członkowskie wskaże powody, aby oczekiwać, że kwalifikowalne sektory lub innowacyjne technologie mogą potencjalnie wnieść istotny i efektywny kosztowo wkład w ochronę środowiska i znaczące obniżenie emisyjności w dłuższej perspektywie;
 - e) środek jest konieczny do osiągnięcia dywersyfikacji niezbędnej, aby uniknąć zwiększenia problemów związanych ze stabilnością sieci ⁽⁶⁰⁾;
 - f) bardziej selektywne podejście może prowadzić do niższych kosztów osiągnięcia ochrony środowiska (na przykład dzięki ograniczeniu kosztów integracji z systemem w wyniku dywersyfikacji, w tym między odnawialnymi źródłami energii, co może również obejmować reakcję popytową lub magazynowanie) lub mniejszych zakłóceń konkurencji;
 - g) projekt wybrano w drodze otwartego naboru w dużym zintegrowanym projekcie transgranicznym, opracowanym wspólnie przez kilka państw członkowskich i mającym na celu wniesienie istotnego wkładu w ochronę środowiska we wspólnym interesie Unii, oraz stosuje się w nim innowacyjną technologię, która jest wynikiem działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej (BRI) prowadzonej przez beneficjenta lub inny podmiot, pod warunkiem że beneficjent nabywa prawa do korzystania z wyników wcześniejszej działalności BRI lub należy do podmiotów, które wcześniej zastosowały innowacyjną technologię w swoim sektorze.
97. Państwa członkowskie muszą dokonywać regularnego przeglądu zasad kwalifikowalności i wszelkich powiązanych zasad, aby zagwarantować, że uzasadnienie dla bardziej ograniczonej kwalifikowalności nadal obowiązywało w całym okresie obowiązywania każdego programu pomocy, tj. aby zagwarantować, by wszelkie ograniczenia kwalifikowalności nadal mogły być uzasadnione, gdy opracowane zostaną nowe technologie lub podejścia lub gdy dostępnych będzie więcej danych.

4.1.3.4 Konsultacje publiczne

98. Sekcja 4.1.3.4 ma zastosowanie od dnia 1 lipca 2023 r.
99. Przed zgłoszeniem pomocy, o ile nie zachodzą należyte uzasadnione wyjątkowe okoliczności, państwa członkowskie muszą przeprowadzić konsultacje publiczne w sprawie skutków dla konkurencji i proporcjonalności środków, które należy zgłosić na podstawie niniejszej sekcji. Obowiązek przeprowadzenia konsultacji nie ma zastosowania w odniesieniu do zmian już zatwierdzonych środków, które to zmiany nie powodują zmiany ich zakresu ani kwalifikowalności, ani nie przedłużają okresu ich obowiązywania o dłużej niż 10 lat od daty zgłoszenia pierwotnej decyzji Komisji uznającej pomoc za zgodną z rynkiem wewnętrznym, ani w odniesieniu do przypadków, o których mowa w pkt 100. Aby ustalić, czy dany środek jest uzasadniony, mając na uwadze kryteria określone w niniejszych wytycznych, konieczne jest przeprowadzenie następujących konsultacji publicznych ⁽⁶¹⁾:

⁽⁵⁸⁾ Taki jak, w stosownych przypadkach, dotyczący wodoru odnawialnego.

⁽⁵⁹⁾ Kwalifikowalność w takim przypadku powinna być ograniczona zgodnie z odpowiednimi definicjami, o ile są one dostępne w prawodawstwie sektorowym. Na przykład program opracowany z myślą o osiągnięciu naczelnego celu Unii dotyczącego energii odnawialnej powinien być otwarty dla wszystkich technologii, które spełniają definicję „odnawialnych źródeł energii” zawartą w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 8), podczas gdy program opracowany z myślą o osiągnięciu celu cząstkowego Unii powinien być otwarty dla wszystkich technologii, które mogą przyczynić się do osiągnięcia tego celu cząstkowego. Państwa członkowskie mogą jednak również dalej ograniczać zakres środków wsparcia, w tym środków dotyczących określonych rodzajów odnawialnych źródeł energii, na podstawie innych obiektywnych kryteriów, takich jak kryteria wymienione w pkt 96 lit. b)–g).

⁽⁶⁰⁾ W przypadku pomocy regionalnej państwo członkowskie powinno wykazać, że usługi pomocnicze i zasady redysponowania umożliwiają efektywny udział odnawialnych źródeł energii, magazynowania i w stosownych przypadkach reakcji popytowej oraz nagradzają wybory w zakresie lokalizacji i technologii, które wspierają stabilność sieci, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/943 i dyrektywą (UE) 2019/944. W przypadku gdy państwo członkowskie stwierdzi lokalny problem dotyczący bezpieczeństwa dostaw, którego nie można rozwiązać w perspektywie średnioterminowej (np. w ciągu 5–10 lat) poprzez poprawę struktury rynku lub wystarczające wzmocnienie sieci, należy opracować i ocenić środek służący rozwiązaniu tego problemu zgodnie z sekcją 4.8.

⁽⁶¹⁾ Państwa członkowskie mogą opierać się na istniejących krajowych procesach konsultacji w odniesieniu do tych wymogów. Osobna konsultacja nie jest wymagana, pod warunkiem że konsultacje obejmują elementy wymienione w niniejszych wytycznych i są prowadzone przez wymagany okres. Odrębna konsultacja może także nie być wymagana w przypadkach, o których mowa w pkt 96 lit. g).

- a) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota pomocy, która ma zostać przyznana, wynosi co najmniej 150 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej sześć tygodni, obejmujących:
- kwifikowalność;
 - metodę i szacunkową wysokość dotacji na tonę unikniętych emisji równoważnika CO₂ ⁽⁶²⁾ (w przypadku każdego projektu lub projektu referencyjnego);
 - proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
 - główne parametry procesu przydziału pomocy ⁽⁶³⁾, w tym umożliwienie konkurencji między różnymi rodzajami beneficjentów ⁽⁶⁴⁾;
 - główne założenia leżące u podstaw określenia ilościowego stosowanego w celu wykazania efektu zachęty, konieczności i proporcjonalności;
 - w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii lub produkcję przemysłową z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi (zob. pkt 129);
- b) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota pomocy, która ma zostać przyznana, wynosi mniej niż 150 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej cztery tygodnie, obejmujących:
- kwifikowalność;
 - proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
 - w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii lub produkcję przemysłową z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi (zob. pkt 129);
100. Konsultacje publiczne nie są wymagane w przypadku środków objętych zakresem pkt 99 lit. b), jeżeli stosowane są procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji, a środek nie służy wsparciu inwestycji w produkcję, w tym energii, ani inną działalność opartą na paliwach kopalnych.
101. Kwestionariusze konsultacyjne muszą być publikowane na publicznie dostępnej stronie internetowej. Państwa członkowskie muszą opublikować odpowiedź na konsultacje, w której podsumują otrzymane uwagi i ustosunkują się do nich. Powinna ona obejmować wyjaśnienie sposobu, w jaki zminimalizowano ewentualne negatywne skutki dla konkurencji poprzez określenie zakresu lub kwifikowalności proponowanego środka. W ramach zgłoszenia środków pomocy na podstawie niniejszej sekcji państwa członkowskie muszą podać link do swojej odpowiedzi na uwagi otrzymane w konsultacjach.
102. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może rozważyć alternatywne metody konsultacji, pod warunkiem że poglądy zainteresowanych stron zostaną uwzględnione w (dalszym) wdrażaniu pomocy. W takich przypadkach może okazać się konieczne połączenie alternatywnych metod z działaniami naprawczymi w celu zminimalizowania ewentualnego zakłócającego wpływu tego środka.

4.1.3.5 Proporcjonalność

103. Pomoc mającą na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych zasadniczo należy przyznawać w procedurze przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, jak opisano w pkt 49 i 50, tak aby cele środka ⁽⁶⁵⁾ mogły zostać osiągnięte w sposób proporcjonalny i ograniczający do minimum zakłócenia konkurencji i handlu. Budżet lub wolumen związany z procedurą przetargową jest wiążącym ograniczeniem, ponieważ można oczekiwać, że nie

⁽⁶²⁾ Równoważnik CO₂ (CO₂ e) stanowi jednostkę miary stosowaną do porównywania emisji z różnych gazów cieplarnianych na podstawie ich współczynnika globalnego ocieplenia poprzez przeliczenie ilości innych gazów na równoważną ilość dwutlenku węgla o takim samym współczynniku globalnego ocieplenia.

⁽⁶³⁾ Na przykład czas pomiędzy procedurą zgodną z zasadami konkurencji a okresem dostawy, zasady składania ofert, zasady ustalania cen.

⁽⁶⁴⁾ Na przykład, jeśli istnieją różne okresy obowiązywania umów, różne metodologie obliczania ilości kwalifikującej się mocy/produkcji pochodzącej z różnych technologii, różne metodologie obliczania lub wypłacania dotacji.

⁽⁶⁵⁾ Na przykład osiągnięcie celów państwa członkowskiego w zakresie obniżenia emisyjności.

wszyscy oferenci otrzymają pomoc, oczekiwana liczba oferentów jest wystarczająca, aby zapewnić efektywną konkurencję, a konstrukcja procesów przetargowych, w których liczba oferentów jest podczas wdrażania programu niewystarczająca, jest korygowana w celu przywrócenia efektywnej konkurencji w kolejnych procedurach przetargowych lub, jeżeli się to nie uda, możliwie jak najszybciej w stosownych przypadkach ⁽⁶⁶⁾.

104. Procedura przetargowa powinna być zasadniczo otwarta dla wszystkich kwalifikujących się beneficjentów, aby umożliwić racjonalny pod względem kosztów przydział pomocy i ograniczyć zakłócenia konkurencji. Procedura przetargowa może być jednak ograniczona do jednej lub kilku kategorii beneficjentów, jeżeli przedstawiono dowody, w tym wszelkie odpowiednie dowody zebrane podczas konsultacji publicznych, wskazujące na przykład, że:
- a) pojedyncza procedura otwarta dla wszystkich kwalifikujących się beneficjentów prowadziłyby do nieoptymalnych wyników lub nie pozwalały na osiągnięcie celów danego środka; uzasadnienie to może odnosić się do kryteriów zawartych w pkt 96;
 - b) istnieje znaczna rozbieżność między wysokościami ofert, jakie mają złożyć różne kategorie beneficjentów (zasadniczo miałyby to miejsce w przypadku, gdy różnice w oczekiwanych wysokościach ofert konkurencyjnych – określone na podstawie analizy wymaganej zgodnie z pkt 90 – przekraczają 10 %); w takim przypadku można zastosować oddzielne procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji, tak aby konkurowały ze sobą kategorie beneficjentów o podobnych kosztach.
105. Jeżeli państwo członkowskie powołuje się na wyjątki, o których mowa w pkt 104 lit. b), w odniesieniu do programu, który będzie trwał ponad trzy lata, w wymaganej na podstawie pkt 92 analizie należy również uwzględnić, czy nadal można powoływać się na te wyjątki. W szczególności państwa członkowskie muszą potwierdzić, że systemy te zostaną z czasem dostosowane w celu zapewnienia, aby technologie będące przedmiotem ofert, które zgodnie z oczekiwaniami będą różnić się od siebie o nie więcej niż 10 %, były objęte przetargiem w ramach tej samej procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji. Podobnie państwo członkowskie może zdecydować się na zorganizowanie oddzielnych przetargów, jeżeli z zaktualizowanej analizy określonej w pkt 92 wynika, że różnice w ofertach przekraczają 10 %.
106. Jeżeli analiza wymagana na podstawie pkt 90 wykazuje, że może istnieć znaczna rozbieżność między wysokościami ofert, jakie mają złożyć różne kategorie beneficjentów, państwa członkowskie powinny rozważyć ryzyko nadmiernej rekompensaty dla tańszych technologii. Komisja uwzględni to również w ocenie. W stosownych przypadkach mogą być wymagane pułapy ofert w celu ograniczenia maksymalnej oferty przedstawianej przez poszczególnych oferentów w poszczególnych kategoriach. Wszelkie pułapy ofert powinny być uzasadnione w odniesieniu do określenia ilościowego dla projektów referencyjnych, o których mowa w pkt 51, 52 i 53.
107. Wyjątki od wymogu przydzielania pomocy i określania poziomu pomocy w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji mogą być uzasadnione, jeżeli przedstawiono dowody, w tym dowody zebrane podczas konsultacji publicznych, z których wynika, że zastosowanie ma jeden z następujących przypadków:
- a) istnieje niewystarczająca potencjalna podaż lub liczba potencjalnych oferentów dla zapewnienia konkurencji; w takim przypadku państwo członkowskie musi wykazać, że nie jest możliwe, odpowiednio, zwiększenie konkurencji w drodze ograniczenia budżetu lub ułatwienie udziału w procedurze przetargowej (np. przez wskazanie dodatkowych gruntów pod zabudowę lub dostosowanie wymogów kwalifikacji wstępnej);
 - b) beneficjentami są małe projekty zdefiniowane w następujący sposób:
 - i) w przypadku projektów dotyczących wytwarzania lub magazynowania energii elektrycznej – projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 1 MW;
 - ii) w przypadku zużycia energii elektrycznej – projekty o maksymalnym zapotrzebowaniu wynoszącym nie więcej niż 1 MW;

⁽⁶⁶⁾ Takie wiążące ograniczenie można osiągnąć na różne uzupełniające się sposoby, w tym poprzez działania mające na celu złagodzenie ewentualnych ograniczeń po stronie podaży, dostosowanie wolumenu w celu odzwierciedlenia prawdopodobnej dostępnej podaży w danym momencie lub zmianę innych cech struktury procedury przetargowej (na przykład kryteriów kwalifikowalności do uczestnictwa); z myślą o osiągnięciu celu środka (na przykład celów państw członkowskich w zakresie obniżenia emisyjności) w sposób proporcjonalny i ograniczający do minimum zakłócenia konkurencji i handlu. Chroniąc proporcjonalności i konkurencyjności, państwa członkowskie mogą również brać pod uwagę uzasadnione oczekiwania inwestorów.

- iii) w przypadku technologii wytwarzania ciepła i produkcji gazu – projekty o mocy zainstalowanej lub równoważnej wynoszącej nie więcej niż 1 MW;
 - iv) w przypadku projektów należących w 100 % do MŚP lub społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej – projekty o mocy zainstalowanej lub maksymalnym zapotrzebowaniu wynoszących nie więcej niż 6 MW;
 - v) w przypadku projektów należących w 100 % do małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw lub społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej wyłącznie w zakresie produkcji energii wiatrowej – projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 18 MW;
 - vi) w przypadku środków na rzecz efektywności energetycznej nieobejmujących produkcję energii, z których korzystają MŚP, gdy beneficjenci otrzymują mniej niż 300 000 EUR na projekt.
- c) poszczególne projekty spełniają oba poniższe warunki:
- i) projekt wybrano w drodze otwartego naboru do udziału w dużym zintegrowanym projekcie transgranicznym, opracowanym wspólnie przez kilka państw członkowskich i mającym na celu wniesienie istotnego wkładu w ochronę środowiska we wspólnym interesie Unii;
 - ii) albo w projekcie stosuje się innowacyjną technologię, która jest wynikiem działalności BRI prowadzonej przez beneficjenta lub inny podmiot, pod warunkiem że beneficjent nabywa prawa do korzystania z wyników wcześniejszej działalności BRI lub należy do podmiotów, które wcześniej zastosowały innowacyjną technologię w swoim sektorze.
108. Państwa członkowskie mogą również przy ustalaniu kwoty pomocy i jej przydzielaniu korzystać z konkurencyjnych certyfikatów lub systemów zobowiązań dostawców, pod warunkiem że:
- a) popyt w systemie ustalono poniżej poziomu potencjalnej podaży;
 - b) cenę wykupu lub kary mającą zastosowanie do konsumenta lub dostawcy, który nie zakupił wymaganej liczby certyfikatów (tj. cenę, która stanowi maksimum, jakie zostałyby zapłacone za wsparcie) ustalono na wystarczająco wysokim poziomie, aby zachęcić do przestrzegania tego obowiązku. Cena kary powinna jednak opierać się na określeniu ilościowym, o którym mowa w pkt 51, 52 i 53, aby uniknąć sytuacji, w której zbyt wysoki poziom prowadzi do nadmiernej rekompensaty;
 - c) w przypadku gdy systemy obejmują wsparcie dotyczące biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy, państwa członkowskie muszą uwzględnić informacje na temat wsparcia już otrzymane z dokumentacji dotyczącej systemu bilansu masy, o którym mowa w art. 30 dyrektywy (UE) 2018/2001, aby uniknąć nadmiernej rekompensaty.
109. Państwa członkowskie mogą również opracować systemy wsparcia ukierunkowane na obniżenie emisyjności lub efektywność energetyczną w formie obniżek podatków lub opłat parafiskalnych, takich jak opłaty na finansowanie celów polityki ochrony środowiska. Zastosowanie procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji nie jest w przypadku takich programów obowiązkowe. Taka pomoc musi jednak być przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się przedsiębiorstwom działającym w tym samym sektorze działalności gospodarczej, które są w takiej samej lub podobnej sytuacji faktycznej w odniesieniu do celów środka pomocy. Zgłaszające państwo członkowskie musi wprowadzić mechanizm corocznego monitorowania w celu sprawdzania, czy pomoc jest nadal konieczna. Niniejsza sekcja nie obejmuje obniżek podatków lub opłat, które odzwierciedlają podstawowe koszty dostarczania energii lub związanych z nią usług. Z zakresu niniejszej sekcji wyłączone są na przykład obniżki opłat sieciowych lub opłat finansujących mechanizmy zdolności wytwórczych.
110. W przypadku gdy obniżenie podatków lub opłat parafiskalnych powoduje zmniejszenie stałych kosztów operacyjnych, kwota pomocy nie może przekraczać różnicy między kosztami projektu lub działania przyjaznego środowisku a kosztami mniej przyjaznego środowiska scenariusza alternatywnego. Jeżeli projekt lub działanie bardziej przyjazne środowisku mogą prowadzić do potencjalnych oszczędności kosztów lub dodatkowych przychodów, należy je uwzględnić przy określaniu proporcjonalności pomocy.
111. Przy opracowywaniu programów pomocy państwo członkowskie musi uwzględnić informacje na temat wsparcia już otrzymanego z dokumentacji dotyczącej systemu bilansu masy, o którym mowa w art. 30 dyrektywy (UE) 2018/2001.
112. Jeżeli w ramach środków pomocy przyznawane są koncesje lub inne korzyści – takie jak prawo do użytkowania gruntów, dna morskiego lub rzek lub prawo do podłączenia do infrastruktury – państwa członkowskie muszą zapewnić, aby takie koncesje były przyznawane na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów związanych z celami środka (zob. pkt 50).

113. Jeżeli pomoc przyjmuje formę pożyczki uprzywilejowanej dla dostawcy usług mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej w ramach umowy o poprawę efektywności energetycznej, za pomocą instrumentów pożyczkowych należy zapewnić znaczną stopę współinwestowania przez komercyjnych dostawców finansowania dłużnego. Zakłada się, że taka sytuacja ma miejsce, jeżeli wspomniana stopa nie jest niższa niż 30 % wartości portfela bazowych umów o poprawę efektywności energetycznej dostawcy. Spłata dokonywana przez dostawcę usług mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej musi być co najmniej równa nominalnej wartości pożyczki. W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji, dana gwarancja publiczna nie może przekraczać 80 % pożyczki bazowej, a straty ponoszone muszą być proporcjonalnie i na tych samych warunkach przez instytucję kredytową i państwo. Kwota objęta gwarancją musi się proporcjonalnie zmniejszać w taki sposób, że gwarancja nigdy nie obejmie więcej niż 80 % pozostałej części pożyczki. Pożyczka ze środków publicznych lub gwarancja dla dostawcy środków usług mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej musi być ograniczona do maksymalnie 10 lat.

4.1.4 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

114. Z wyjątkiem pkt 70 sekcje 3.2.2 i 3.3 nie dotyczą środków na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych.
115. Punkt ten ma zastosowanie od dnia 1 lipca 2023 r. W przypadku każdego projektu – lub w przypadku programów, każdego projektu referencyjnego – należy oszacować wysokość dotacji na tonę unikniętych emisji równoważnika CO₂ oraz przedstawić założenia i metodykę obliczeń. W miarę możliwości w ramach tych szacunków należy określić redukcję emisji netto w wyniku danego działania, biorąc pod uwagę emisje wytworzone lub ograniczone w okresie cyklu życia. Ponadto należy rozważyć krótko- i długoterminowe interakcje z wszelkimi innymi stosownymi strategiami politycznymi lub środkami, w tym z EU ETS. Aby umożliwić porównanie kosztów różnych środków ochrony środowiska, należy z reguły przyjąć podobną metodykę w przypadku wszystkich środków promowanych przez państwo członkowskie ⁽⁶⁷⁾.
116. Aby pomoc miała pozytywne skutki dla środowiska pod względem obniżenia emisyjności, nie może ona jedynie polegać na przeniesieniu emisji z jednego sektora do innego, tylko musi prowadzić do ogólnej redukcji emisji gazów cieplarnianych.
117. Aby uniknąć ryzyka podwójnych dotacji i zapewnić weryfikację redukcji emisji gazów cieplarnianych, pomoc na obniżenie emisyjności działalności przemysłowej musi prowadzić do redukcji emisji bezpośrednio wynikających z tej działalności przemysłowej. Pomoc na poprawę efektywności energetycznej w działalności przemysłowej musi prowadzić do poprawy efektywności energetycznej działalności beneficjentów.
118. Na zasadzie wyjątku od wymogu określonego w pkt 117 ostatnie zdanie poprawę efektywności energetycznej działalności przemysłowej można wesprzeć poprzez pomoc przyznawaną na ułatwianie zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej.
119. Jeżeli pomoc na ułatwianie zawierania umów o poprawę efektywności energetycznej nie jest przyznawana w wyniku procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, pomoc państwa musi być przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się przedsiębiorstwom działającym w tym samym sektorze działalności gospodarczej, które są w takiej samej lub podobnej sytuacji faktycznej w odniesieniu do celów środka pomocy.
120. Aby zapobiec przydzielaniu środków budżetowych na projekty, które nie są realizowane, co potencjalnie mogłoby zablokować wejście na rynek nowych podmiotów, państwa członkowskie muszą wykazać, że zostaną wprowadzone racjonalne środki w celu zapewnienia, aby projekty, na które przyznano pomoc, zostały rzeczywiście zrealizowane, na przykład poprzez wyznaczenie jasnych terminów realizacji projektów, sprawdzenie wykonalności projektów w ramach kwalifikacji wstępnej do otrzymania pomocy, wymaganie od uczestników wpłacenia zabezpieczeń lub monitorowanie procesu opracowania i wykonania projektów. Państwa członkowskie mogą jednak przyznać większą elastyczność w zakresie wymogów kwalifikacji wstępnej projektów opracowanych przez MŚP lub społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej i będących w 100 % ich własnością, aby zmniejszyć bariery utrudniające ich udział ⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁷⁾ Przydatny punkt odniesienia stanowią zasady dotyczące obliczania redukcji emisji gazów cieplarnianych, stosowane na potrzeby funduszu innowacyjnego unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, dostępne pod adresem: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/2021/call-annex_c_innovfund-lsc-2021_en.pdf. Jeżeli jednak energia elektryczna jest wykorzystywana jako czynnik produkcji, stosowana metodyka musi uwzględniać emisje związane z produkcją tej energii. Państwa członkowskie mogą zdecydować się na stosowanie wysokości dotacji na tonę unikniętych emisji ekwiwalentu CO₂ jako kryterium kwalifikacji w ramach swoich środków pomocy, ale nie są do tego zobowiązane.

⁽⁶⁸⁾ Ponadto, jak stwierdzono w pkt 75, Komisja zasadniczo odniesie się przychylnie do innych elementów proponowanych przez państwa członkowskie w celu ułatwienia udziału MŚP i społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej w procedurach przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji, pod warunkiem że pozytywne skutki zapewnienia udziału i akceptacji przeważą nad ewentualnymi skutkami powodującymi zakłócenia.

121. Pomoc na obniżenie emisyjności może przybierać różne formy, w tym formę wstępnego finansowania za pomocą dotacji i umów dotyczących bieżących wypłat pomocy, takich jak kontrakty na transakcje różnicowe⁽⁶⁹⁾. Pomoc, która pokrywa koszty związane głównie z eksploatacją, a nie z inwestycją, powinno się stosować tylko w przypadku, gdy państwo członkowskie wykaże, że jej wynikiem są decyzje operacyjne bardziej przyjazne środowisku.
122. W przypadku gdy pomoc jest wymagana przede wszystkim do pokrycia kosztów krótkoterminowych, które mogą być zmienne, takich jak koszty paliwa z biomasy lub koszty energii elektrycznej, i jest wypłacana przez ponad rok, państwa członkowskie powinny potwierdzić, że koszty produkcji, na których opiera się kwota pomocy, będą monitorowane, a kwota pomocy będzie aktualizowana co najmniej raz w roku.
123. Pomoc musi mieć na celu przeciwdziałanie nadmiernemu zakłóceniu skutecznego funkcjonowania rynków oraz, w szczególności, zachowanie skutecznej zachęty do prowadzenia działalności i sygnałów cenowych. Na przykład beneficjenci powinni być nadal narażeni na wahania cen i ryzyko rynkowe, chyba że zagraża to osiągnięciu celu pomocy. W szczególności beneficjentów nie powinno się zachęcać do oferowania swojej produkcji poniżej kosztów krańcowych i umożliwiać im otrzymywania pomocy na produkcję w okresach, w których wartość rynkowa tej produkcji jest ujemna⁽⁷⁰⁾
124. Komisja przeprowadzi indywidualną ocenę środków, które obejmują projekty infrastruktury specjalnej. W swojej ocenie Komisja weźmie pod uwagę między innymi wielkość infrastruktury w stosunku do właściwego rynku, wpływ na prawdopodobieństwo dodatkowych inwestycji rynkowych, zakres, w jakim infrastruktura jest początkowo przeznaczona dla indywidualnego użytkownika lub grupy użytkowników, oraz kwestię, czy istnieje wiarygodny plan lub wiążące zobowiązanie do podłączenia do szerszej sieci, okres obowiązywania wszelkich odstępstw lub zwolnień w zakresie przepisów dotyczących rynku wewnętrznego, strukturę właściwego rynku i pozycję beneficjentów na tym rynku.
125. Jeżeli na przykład infrastruktura początkowo łączy tylko ograniczoną liczbę użytkowników, można złagodzić zakłócający wpływ, jeżeli stanowi ona część planu rozwoju szerszej sieci unijnej w oparciu o następujące kryteria:
- a) księgowość dotycząca infrastruktury powinna być oddzielona od księgowości dotyczącej wszelkiej innej działalności, a koszty dostępu i użytkowania powinny być przejrzyste;
 - b) pomoc powinna być uzależniona od zobowiązań do otwarcia infrastruktury⁽⁷¹⁾ dla stron trzecich na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminacyjnych warunkach (w tym od publicznych zaproszeń do składania wniosków o przyłączenie na równoważnych warunkach), chyba że zagraża to osiągnięciu celu pomocy;
 - c) może zaistnieć potrzeba zrównoważenia korzyści, jakie beneficjenci odnoszą do czasu wystąpienia takiego rozwoju na szerszą skalę, na przykład poprzez wniesienie wkładu w dalszą rozbudowę sieci
 - d) może zaistnieć potrzeba ograniczenia korzyści uzyskanych przez wyspecjalizowanych użytkowników lub podzielenia się nimi z innymi uczestnikami.
126. Aby uniknąć podważania celu środka lub innych celów Unii w zakresie ochrony środowiska, nie wolno stosować zachęt do produkcji energii, która wyparłaby mniej zanieczyszczające formy energii. Na przykład w przypadku wspierania kogeneracji opartej na źródłach nieodnawialnych lub wspierania produkcji energii z biomasy w miarę możliwości nie wolno stosować zachęt do produkcji energii elektrycznej lub ciepła tymi metodami w okolicznościach, w których oznaczałoby to ograniczenie odnawialnych źródeł energii niepowodujących zanieczyszczenia powietrza.

⁽⁶⁹⁾ Na podstawie kontraktu na transakcje różnicowe beneficjent jest uprawniony do otrzymania płatności równej różnicy między ustalonym kursem wykonania a kursem odniesienia, takim jak cena rynkowa, na jednostkę produkcji. W ostatnich latach kontrakty te stosowano na potrzeby środków w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, ale mogą one również obejmować kurs odniesienia związany z EU ETS – tj. kontrakty na transakcje różnicowe dotyczące dwutlenku węgla. Takie kontrakty na transakcje różnicowe dotyczące dwutlenku węgla mogą być użytecznym narzędziem służącym wprowadzaniu do obrotu przełomowych technologii, które mogą być niezbędne do obniżenia emisyjności przemysłu. Kontrakty na transakcje różnicowe mogą również obejmować zwroty od beneficjentów na rzecz podatników lub konsumentów za okresy, w których kurs odniesienia był wyższy niż kurs wykonania.

⁽⁷⁰⁾ Zgodnie z wyłączeniem przewidzianym w art. 4. ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001 małe instalacje wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych mogą korzystać z bezpośredniego wsparcia cen, które pokrywa pełne koszty eksploatacji i nie wymaga od nich sprzedaży energii elektrycznej na rynku. Instalacje będą uznawane za małe, jeżeli ich moc nie przekracza obowiązującego progu określonego w art. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943.

⁽⁷¹⁾ Odnosi się to do wykazu aktywów w ust. 19 pkt 36.

127. Pomoc na obniżenie emisyjności może powodować nadmierne zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do wyparcia inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając rozwój rynku na szerszą skalę pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. W związku z tym Komisja sprawdzi również, czy środek pomocy nie stymuluje lub przedłuża okres zużycia paliw i energii pochodzących z paliw kopalnych⁽⁷²⁾, utrudniając tym samym rozwój bardziej ekologicznych rozwiązań alternatywnych i znacząco ograniczając ogólne korzyści dla środowiska wynikające z inwestycji. Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób zamierzają uniknąć tego ryzyka, w tym poprzez wiążące zobowiązania do stosowania głównie paliw odnawialnych lub niskoemisyjnych lub też do stopniowego wycofywania źródeł paliw kopalnych.
128. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową, którego prawdopodobnie nie da się zrównoważyć. W szczególności niektóre środki pomocy mogą pogłębić niedoskonałości rynku, powodując jego niewydolność ze szkodą dla konsumentów i dobrobytu społecznego. Na przykład środki, które stanowią zachętę do nowych inwestycji w energetykę lub produkcję przemysłową opartą na najbardziej zanieczyszczających paliwach kopalnych, takich jak węgiel kamienny, olej napędowy, węgiel brunatny, ropa naftowa, torf i łupek bitumiczny, nasilają negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne na rynku. Nie będą one uznawane za mające jakiegokolwiek pozytywne skutki dla środowiska ze względu na niezgodność tych paliw z celami klimatycznymi Unii.
129. Podobnie środki, które stanowią zachętę do nowych inwestycji w energetykę lub produkcję przemysłową opartą na gazie ziemnym, mogą prowadzić do redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w krótkiej perspektywie, ale w dłuższej perspektywie do nasilenia negatywnych ekologicznych efektów zewnętrznych w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Aby inwestycje w gaz ziemny mogły być postrzegane jako mające pozytywne skutki dla środowiska, państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób zapewnią, aby taka inwestycja przyczyniła się do osiągnięcia celu klimatycznego UE na 2030 r. i celu polegającego na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. W szczególności państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób możliwe będzie uniknięcie efektu „lock-in” w przypadku produkcji energii w oparciu o gaz lub gazowych urządzeń produkcyjnych. Na przykład może się to opierać na krajowym planie obniżenia emisyjności zawierającym wiążące cele lub może to obejmować wiążące zobowiązania beneficjenta do wdrożenia technologii obniżania emisyjności, takich jak CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym, lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi. Takie zobowiązanie powinno obejmować co najmniej jeden wiarygodny cel pośredni w zakresie redukcji emisji prowadzący do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.
130. Produkcja biopaliw z upraw roślin spożywczych i paszowych może stworzyć dodatkowe zapotrzebowanie na grunty oraz może prowadzić do rozszerzenia terenów rolniczych na obszary o wysokiej zawartości węgla, takie jak lasy, tereny podmokłe i torfowiska, powodując dodatkowe emisje gazów cieplarnianych. Z tego względu w dyrektywie (UE) 2018/2001 wprowadzono ograniczenie dotyczące ilości biopaliw na bazie żywności i paszy, biopłynów i paliw z biomasy, które uznaje się na poczet realizacji celów dotyczących energii odnawialnej. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mogą przyczynić się do pogłębienia pośrednich negatywnych efektów zewnętrznych. Komisja będzie zatem co do zasady uznawać, że pomoc państwa na rzecz biopaliw, biopłynów, biogazu i paliw z biomasy wykraczające poza pułapy określające ich kwalifikowalność, które uwzględnia się przy obliczaniu końcowego zużycia energii brutto ze źródeł odnawialnych w danym państwie członkowskim zgodnie z art. 26 dyrektywy (UE) 2018/2001, prawdopodobnie nie ma pozytywnych skutków, które mogłyby przeważać nad skutkami negatywnymi środka.
131. W przypadku stwierdzenia ryzyka dodatkowych zakłóceń konkurencji lub w przypadku szczególnie nowatorskich lub złożonych środków Komisja może nałożyć warunki, jak określono w pkt 76.
132. W przypadku środków pomocy indywidualnej lub programów pomocy, z których korzysta szczególnie ograniczona liczba beneficjentów lub beneficjent zasiedziały, państwa członkowskie powinny dodatkowo wykazać, że proponowany środek pomocy nie doprowadzi do zakłócenia konkurencji, na przykład przez zwiększenie siły rynkowej. Nawet gdy pomoc nie zwiększa bezpośrednio siły rynkowej, może to robić pośrednio, zniechęcając do rozwoju, powodując wycofanie się istniejących konkurentów z rynku lub zniechęcając nowych konkurentów do wejścia na rynek. Przy ocenie negatywnych skutków tych środków pomocy Komisja skupi się w swojej analizie na przewidywalnym wpływie pomocy na konkurencję między przedsiębiorstwami na rozpatrywanych rynkach produktowych, a także na rynkach wyższego lub niższego szczebla, oraz, w stosownych przypadkach, na ryzyku nadwyżki mocy produkcyjnych. Komisja oceni także ewentualny negatywny wpływ projektu na wymianę handlową, w tym ryzyko wystąpienia sytuacji, w której państwa członkowskie prześcigałyby się w przyznawaniu dotacji, które może mieć miejsce w szczególności w odniesieniu do wyboru lokalizacji.

⁽⁷²⁾ Dotyczy to również paliw niskoemisyjnych ze źródeł nieodnawialnych oraz nośników energii, które nie powodują emisji spalin, ale których produkcja wiąże się z wysokimi emisjami.

133. Jeżeli pomoc przyznaje się bez procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, a środek przynosi korzyści szczególnie ograniczonej liczbie beneficjentów lub beneficjentowi zasiedzialemu, Komisja może zażądać od państwa członkowskiego zobowiązania, że beneficjent ten rozpowszechni wiedzę fachową uzyskaną w wyniku realizacji projektu objętego pomocą w celu przyspieszenia wprowadzania do obrotu technologii, które zostały z powodzeniem zademonstrowane.
134. O ile wszystkie pozostałe warunki zgodności zostaną spełnione, Komisja zazwyczaj uzna bilans środków na rzecz obniżenia emisyjności za pozytywny (tj. pozytywne skutki przeważają nad zakłóceniami na rynku wewnętrznym) w świetle ich wkładu w łagodzenie zmiany klimatu, które stanowi jeden z celów środowiskowych określonych w rozporządzeniu (UE) 2020/852 lub w świetle ich wkładu w realizację celów Unii w zakresie energii i klimatu, pod warunkiem że nie ma oczywistych przesłanek wskazujących na niezgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód”⁽⁷³⁾. W przypadku gdy powyższe założenie nie ma zastosowania, Komisja oceni, czy w ogólnym rozrachunku pozytywne skutki (w tym zgodność z sekcją 4.1.4 i wszelkie zobowiązania związane z pkt 129) przeważają nad negatywnym wpływem na rynek wewnętrzny.

4.2 Pomoc na rzecz poprawy charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków

4.2.1 Uzasadnienie pomocy

135. Środki mające na celu poprawę charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków są ukierunkowane na negatywne efekty zewnętrzne tworząc indywidualne zachęty do osiągnięcia celów dotyczących oszczędności energii i redukcji emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza. Oprócz ogólnych niedoskonałości rynku określonych w rozdziale 3 konkretne niedoskonałości rynku mogą wystąpić w zakresie charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków. Na przykład w przypadku renowacji budynków korzyści płynące ze środków na rzecz charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynku odnosi zwykle nie tylko właściciel budynku zasadniczo ponoszący koszty renowacji, lecz także lokator. Komisja uważa zatem, że pomoc państwa może być potrzebna do promowania inwestycji mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej i efektywności środowiskowej budynków.

4.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

136. Pomoc można przyznawać na poprawę efektywności energetycznej budynków.
137. Pomoc tą można połączyć z pomocą na rzecz niektórych lub wszystkich z poniższych środków:
- a) montaż na miejscu zintegrowanych instalacji energii odnawialnej, wytwarzających energię elektryczną, chłodniczą lub chłodniczą;
 - b) montaż urządzeń do magazynowania energii wytworzonej przez znajdujące się na miejscu instalacje energii odnawialnej;
 - c) budowa i montaż infrastruktury ładowania, z której korzystają użytkownicy budynku, oraz powiązanej infrastruktury, takiej jak kanały przewodowe, w przypadku gdy parking znajduje się wewnątrz budynku albo fizycznie do niego przylega;
 - d) montaż urządzeń służących cyfryzacji zarządzania środowiskiem i energią w budynku oraz ich kontroli, w szczególności zwiększeniu gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, w tym montaż pasywnej instalacji wewnątrz budynku lub okablowania strukturalnego na potrzeby sieci danych oraz części pomocniczej pasywnej sieci na terenie nieruchomości, do której budynek należy, z wyjątkiem oprzewodowania lub okablowania na potrzeby sieci danych poza budynkiem;
 - e) inne inwestycje, które poprawiają charakterystykę energetyczną i efektywność środowiskową budynku, w tym inwestycje w zielone dachy i urządzenia do odzysku wód opadowych.
138. Pomoc można również przyznać na poprawę charakterystyki energetycznej urządzeń grzewczych lub chłodzących znajdujących się w budynku. Pomoc na urządzenia grzewcze lub chłodzące bezpośrednio podłączona do ciepłowniczych lub chłodniczych będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na systemy ciepłownicze i chłodnicze, o której mowa w sekcji 4.10. Pomoc na poprawę efektywności energetycznej procesów produkcji oraz na urządzenia produkujące energię wykorzystywaną do napędzania maszyn będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na rzecz redukcji i usuwania emisji gazów cieplarnianych, o której mowa w sekcji 4.1.

⁽⁷³⁾ W przypadku środków, które są identyczne ze środkami w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności zatwierdzonych przez Radę, ich zgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód” uznaje się za osiągniętą, ponieważ została już zweryfikowana.

139. Pomoc musi powodować:

- a) w przypadku renowacji istniejących budynków – poprawę charakterystyki energetycznej budynku prowadzącą do zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 20 % w porównaniu z sytuacją sprzed inwestycji lub, jeżeli dane udoskonalenia stanowią element etapowej renowacji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 30 % w ciągu pięciu lat w porównaniu z sytuacją sprzed inwestycji;
- b) w przypadku środków renowacyjnych dotyczących instalacji lub wymiany tylko jednego rodzaju elementów budynków ⁽⁷⁴⁾ w rozumieniu art. 2 pkt 9 dyrektywy 2010/31/UE – zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 10 % w porównaniu z sytuacją sprzed inwestycji, pod warunkiem że państwo członkowskie wykaże, że na poziomie programu pomocy środek ten ma istotny ogólny skutek w postaci zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną;
- c) w przypadku nowych budynków – poprawę charakterystyki energetycznej budynku prowadzącą do zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 10 % w porównaniu z progiem ustalonym w odniesieniu do wymogów dotyczących budynków o niemal zerowym zużyciu energii w krajowych przepisach wdrażających dyrektywę 2010/31/UE.

140. Pomoc na poprawę charakterystyki energetycznej budynków można również przyznać MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji, które są dostawcami usług mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej budynku, aby ułatwić zawieranie umów o poprawę efektywności energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 27 dyrektywy 2012/27/UE.

4.2.3 Efekt zachęty

141. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 142 i 143.

142. Komisja uważa, że pomoc dla projektów, w których okres zwrotu z inwestycji ⁽⁷⁵⁾ jest krótszy niż pięć lat, zasadniczo nie ma efektu zachęty. Państwo członkowskie może jednak przedstawić dowody wskazujące, że pomoc jest konieczna, aby spowodować zmianę zachowania, nawet w przypadku projektów o krótszym okresie zwrotu.

143. W przypadku gdy prawo Unii nakłada na przedsiębiorstwa minimalne normy charakterystyki energetycznej budynku, które kwalifikują się jako normy unijne, pomoc na wszystkie niezbędne inwestycje umożliwiające przedsiębiorstwom spełnienie tych norm zostanie uznana za wywołującą efekt zachęty, pod warunkiem że pomoc zostanie przyznana, zanim wymogi te staną się obowiązkowe dla danego przedsiębiorstwa ⁽⁷⁶⁾. Państwo członkowskie musi zapewnić, aby beneficjenci przedstawili dokładny plan i harmonogram renowacji wykazujący, że renowacja objęta pomocą jest co najmniej wystarczająca do tego, by doprowadzić budynek do zgodności z tymi minimalnymi normami charakterystyki energetycznej budynku.

4.2.4 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.2.4.1 Adekwatność

144. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 145.

145. Pomoc na ułatwianie zawierania umów o poprawę charakterystyki energetycznej może przyjąć formę pożyczki lub gwarancji dla dostawcy usług mających na celu poprawę charakterystyki energetycznej w ramach umowy o poprawę efektywności energetycznej lub formę produktu finansowego mającego na celu finansowanie danego dostawcy (np. faktoring, forfaiting).

4.2.4.2 Proporcjonalność

146. Koszty kwalifikowalne to koszty inwestycyjne bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu charakterystyki energetycznej lub efektywności środowiskowej.

147. Intensywność pomocy nie może przekraczać 30 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku środków określonych w pkt 139 lit. a) i lit. c). W przypadku środków określonych w pkt 139 lit. b) intensywność pomocy nie może przekraczać 25 %. Jeżeli pomoc na inwestycje umożliwiające przedsiębiorstwom spełnienie minimalnych norm charakterystyki energetycznej budynku, kwalifikujących się jako normy unijne, zostaje przyznana w okresie krótszym niż 18 miesięcy przed wejściem w życie norm unijnych, intensywność pomocy nie może przekraczać 20 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku środków, o których mowa w pkt 139 lit. a) i lit. c), lub 15 % kosztów kwalifikowalnych w przypadku środków, o których mowa w pkt 139 lit. b).

⁽⁷⁴⁾ Takie inwestycje mogłyby na przykład mieć na celu wymianę okien lub kotłów w budynku lub dotyczyć izolacji ścian.

⁽⁷⁵⁾ Okres zwrotu to czas potrzebny do odzyskania kosztów inwestycji (bez pomocy).

⁽⁷⁶⁾ Ma to zastosowanie wszędzie tam, gdzie pomoc przyznawana jest w celu umożliwienia przedsiębiorstwom spełnienia minimalnych norm charakterystyki energetycznej budynku, które kwalifikują się jako normy unijne, zanim staną się one obowiązkowe dla danego przedsiębiorstwa, niezależnie od istnienia wcześniejszych norm unijnych, które już obowiązują.

148. Jeżeli chodzi o pomoc przyznawaną na poprawę charakterystyki energetycznej istniejących budynków, intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych, w przypadku gdy poprawa charakterystyki energetycznej budynku prowadzi do zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną o co najmniej 40 %. Takiego zwiększenia intensywności pomocy nie stosuje się jednak w przypadku, gdy projekt, mimo że prowadzi do zmniejszenia zapotrzebowania na energię pierwotną o 40 % lub więcej, nie poprawia charakterystyki energetycznej budynku ponad poziom wynikający z minimalnych norm charakterystyki energetycznej budynku, kwalifikujących się jako normy unijne i wchodzących w życie w okresie krótszym niż 18 miesięcy.
149. Intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy przyznawanej małym przedsiębiorstwom lub o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy przyznawanej średnim przedsiębiorstwom.
150. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
151. W zależności od szczególnych cech środka, państwo członkowskie może również wykazać, w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 48, 51 i 52, że wymagana jest wyższa kwota pomocy. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 51 i 52. Jeżeli pomoc na inwestycje umożliwiające przedsiębiorstwom spełnienie minimalnych norm charakterystyki energetycznej budynku, kwalifikujących się jako normy unijne, zostaje przyznana w okresie krótszym niż 18 miesięcy przed wejściem w życie norm unijnych, maksymalna kwota pomocy nie może przekraczać 70 % luki w finansowaniu.
152. Jeżeli pomoc zostaje przyznana w wyniku procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 49 i 50, kwotę pomocy uznaje się za proporcjonalną. Jeżeli pomoc na inwestycje umożliwiające przedsiębiorstwom spełnienie minimalnych norm charakterystyki energetycznej budynku, kwalifikujących się jako normy unijne, zostaje przyznana w okresie krótszym niż 18 miesięcy przed wejściem w życie norm unijnych, państwo członkowskie musi zapewnić odpowiednie uwzględnienie ryzyka nadmiernej rekompensaty, na przykład przez ustalenie pułapów ofert.
153. Pomoc przyznana w formie instrumentów finansowych nie podlega maksymalnej intensywności pomocy określonej w pkt 147–151. W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji, nie powinna ona przekraczać 80 % pożyczki bazowej. W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczki, spłata dokonywana przez właściciela lub właścicieli budynków na rzecz funduszu efektywności energetycznej lub funduszu energii odnawialnej bądź innego pośrednika finansowego musi być co najmniej równa nominalnej wartości pożyczki.

4.2.4.3 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

154. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 155–157.
155. Pomoc na inwestycje w urządzenia wykorzystujące gaz ziemny mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków może prowadzić do obniżenia popytu na energię w krótkiej perspektywie, ale w dłuższej perspektywie zwiększać negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Pomoc na montaż urządzeń wykorzystujących gaz ziemny może powodować nadmierne zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając tym samym rozwój rynku pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. Jest mało prawdopodobne, aby pozytywne skutki środków powodujących takie przeniesienie lub efekt blokady technologicznej przeważały nad ich negatywnym wpływem na konkurencję. W ramach swojej oceny Komisja rozważy, czy urządzenia wykorzystujące gaz ziemny zastępują urządzenia wytwarzające energię, które wykorzystują najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak ropa naftowa czy węgiel.
156. Alternatywy dla urządzeń wytwarzających energię, które wykorzystują zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak olej napędowy czy węgiel kamienny, są już na rynku dostępne. W tym kontekście uznaje się, że pomoc na instalację energooszczędnych urządzeń wytwarzających energię wykorzystujących takie paliwa nie przynosi takich samych pozytywnych skutków jak pomoc na instalację bardziej ekologicznych urządzeń wytwarzających energię. Po pierwsze, marginalną poprawę w zakresie ograniczenia popytu na energię równoważy większa emisja dwutlenku węgla związana z wykorzystywaniem paliw kopalnych. Po drugie, przyznawanie pomocy na instalację urządzeń wytwarzających energię, które wykorzystują stałe lub płynne paliwa kopalne, pociąga za sobą istotne ryzyko efektu blokady technologicznej w stosunku do technologii paliw kopalnych i wypierania inwestycji w ekologicznie czystsze i bardziej innowacyjne alternatywy dostępne na rynku poprzez zmniejszenie popytu na nie. Takie działanie zniechęcałoby również do dalszego rozwoju rynku technologii nieopartych na paliwach kopalnych. W związku z tym Komisja uważa, że mało prawdopodobne jest, aby negatywny wpływ na konkurencję pomocy na urządzenia wytwarzające energię, które wykorzystują stałe lub płynne paliwa kopalne, został zrównoważony.

157. Jeżeli pomoc przyznawana jest w formie środków finansowych, kapitału, gwarancji lub pożyczki na rzecz funduszu efektywności energetycznej lub funduszu energii odnawialnej bądź innego pośrednika finansowego, Komisja zweryfikuje, czy są ustanowione warunki gwarantujące, że fundusz efektywności energetycznej lub fundusz energii odnawialnej bądź inni pośrednicy finansowi nie uzyskają żadnych nienależnych korzyści i stosują uzasadnioną komercyjnie strategię inwestycyjną w celu wdrożenia środka pomocy na rzecz charakterystyki energetycznej budynku. W szczególności spełnione muszą być następujące warunki:

- a) pośrednicy finansowi lub zarządzający funduszami muszą być wybierani w drodze otwartej, przejrzystej i nie-dyskryminacyjnej procedury przeprowadzanej zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi;
- b) są ustanowione warunki gwarantujące, że pośrednicy finansowi, w tym fundusze efektywności energetycznej lub fundusze energii odnawialnej, są zarządzani na zasadach komercyjnych i zapewnią podejmowanie decyzji w sprawie finansowania ukierunkowane na zysk;
- c) zarządzający funduszem efektywności energetycznej lub funduszem energii odnawialnej bądź inni pośrednicy finansowi przenoszą korzyści w postaci wyższych kwot finansowania, niższych wymogów dotyczących zabezpieczenia, niższych opłat za udzielenie gwarancji lub niższych stóp procentowych w jak największym stopniu na beneficjentów końcowych (właścicieli lub najemców budynków).

4.3 Pomoc na ekologicznie czystą mobilność

158. W sekcjach 4.3.1 i 4.3.2 przedstawiono warunki, na jakich pomoc państwa na niektóre inwestycje mające na celu zmniejszenie lub uniknięcie emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń z sektora transportu lotniczego, drogowego, kolejowego, wodnego oraz morskiego może ułatwiać rozwój działalności gospodarczej w sposób przyjazny środowisku, nie wpływając negatywnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem Unii.

159. Pomoc na inwestycje w lekkie i ciężkie pojazdy drogowe wykorzystujące gaz (w szczególności LNG, CNG i biogaz) oraz w odpowiednią drogową infrastrukturę tankowania gazu, z wyjątkiem infrastruktury LNG służącej wyłącznie do tankowania ciężkich pojazdów drogowych, nie wchodzi w zakres niniejszych wytycznych. Biorąc pod uwagę obecny etap rozwoju sytuacji rynkowej oczekuje się, że technologie te będą miały znacznie mniejszy potencjał przyczyniania się do łagodzenia zmiany klimatu i ograniczania zanieczyszczenia powietrza w porównaniu z bardziej ekologicznymi i innowacyjnymi alternatywami, a zatem oczekuje się, że nadmiernie zakłóca konkurencję, wypierając inwestycje w te bardziej ekologiczne alternatywy i powodując efekt blokady technologicznej w stosunku do rozwiązań w zakresie mobilności, które nie są zgodne z celami na lata 2030 i 2050.

4.3.1 Pomoc na zakup i leasing ekologicznie czystych pojazdów i ekologicznie czystego ruchomego sprzętu do obsługi oraz na doposażenie pojazdów i ruchomego sprzętu do obsługi

4.3.1.1 Uzasadnienie pomocy

160. Aby urzeczywistnić prawnie wiążący unijny cel polegający na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r., w komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład” określono cel polegający na ograniczeniu emisji w sektorze transportu do 2050 r. o co najmniej 90 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. W komunikacie dotyczącym strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności ⁽⁷⁷⁾ wyznaczono drogę do osiągnięcia tego celu poprzez obniżenie emisyjności zarówno poszczególnych rodzajów transportu, jak i całego łańcucha transportu ⁽⁷⁸⁾.

161. Istniejące polityki mogą wprawdzie stwarzać zachęty do wprowadzania ekologicznie czystych pojazdów poprzez określenie wiążących celów dotyczących emisji CO₂ odnoszących się do nowej floty pojazdów drogowych producentów ⁽⁷⁹⁾, poprzez internalizację klimatycznych i ekologicznych efektów zewnętrznych ⁽⁸⁰⁾ lub poprzez zwiększanie popytu na pojazdy w drodze zamówień publicznych ⁽⁸¹⁾, jednak mogą one okazać się niewystarczające, aby w pełni zaradzić niedoskonałościom rynku mającym wpływ na dany sektor. Pomimo istniejącej polityki niektóre bariery na rynku i niedoskonałości rynku mogą pozostać nieuwzględnione, co dotyczy między innymi przystępności cenowej ekologicznie czystych pojazdów w porównaniu z pojazdami konwencjonalnymi, ograniczonej dostępności infrastruktury ładowania lub tankowania oraz istnienia ekologicznych efektów zewnętrznych. Państwa członkowskie mogą zatem zapewnić pomoc odnoszącą się do tych rezydualnych niedoskonałości rynku oraz wspierającą rozwój ekologicznie czystej mobilności.

⁽⁷⁷⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości”, COM(2020) 789 final.

⁽⁷⁸⁾ W komunikacie tym uwzględniono m.in. to, że do 2030 r. w użytku ma być co najmniej 30 mln bezemisyjnych samochodów osobowych i 80 000 bezemisyjnych samochodów ciężarowych, a do 2050 r. niemal wszystkie samochody osobowe, samochody dostawcze, autobusy oraz nowe pojazdy ciężkie mają być bezemisyjne.

⁽⁷⁹⁾ Rozporządzenie (UE) 2019/1242 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/631 z dnia 17 kwietnia 2019 r. określające normy emisji CO₂ dla nowych samochodów osobowych i dla nowych lekkich pojazdów użytkowych oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 443/2009 i (UE) nr 510/2011 (Dz.U. L 111 z 25.4.2019, s. 13).

⁽⁸⁰⁾ Na przykład w drodze dyrektywy 1999/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Dz.U. L 187 z 20.7.1999, s. 42) i EU ETS.

⁽⁸¹⁾ Na przykład w drodze dyrektywy 2009/33/WE.

4.3.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

162. Pomoc można przyznawać na nabycie i leasing nowych lub używanych ekologicznie czystych pojazdów oraz na nabycie i leasing ekologicznie czystego ruchomego sprzętu do obsługi.
163. Pomoc można przyznawać również na doposażenie, przebudowę i dostosowanie pojazdów lub ruchomego sprzętu do obsługi w następujących przypadkach:
 - a) jeżeli pozwala to na zakwalifikowanie ich jako ekologicznie czyste pojazdy lub ekologicznie czysty ruchomy sprzęt do obsługi; lub
 - b) w przypadku gdy konieczne jest umożliwienie statkom i statkom powietrznym korzystania z lub zwiększenie udziału biopaliw i paliw syntetycznych, w tym odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego, dodatkowo do – lub zamiast – paliw kopalnych lub
 - c) w przypadku gdy konieczne jest umożliwienie statkom korzystania z napędu wiatrowego.

4.3.1.3 Efekt zachęty

164. Oprócz warunków przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają warunki określone w pkt 165–169.
165. Państwo członkowskie musi przedstawić wiarygodny scenariusz alternatywny w przypadku braku pomocy. Scenariusz alternatywny odpowiada inwestycji o takim samym potencjale, okresie eksploatacji oraz, w stosownych przypadkach, innych istotnych parametrach technicznych jak inwestycja przyjazna środowisku. Jeżeli inwestycja dotyczy nabycia lub leasingu ekologicznie czystych pojazdów lub ekologicznie czystego ruchomego sprzętu do obsługi, scenariusz alternatywny polega zasadniczo na nabyciu lub leasingu pojazdów lub ruchomego sprzętu do obsługi tej samej kategorii i o tej samej ładowności, spełniających co najmniej normy unijne, w stosownych przypadkach, które zostałyby nabyte lub wzięte w leasing bez pomocy.
166. Scenariusz alternatywny może odpowiadać dalszej eksploatacji istniejącego pojazdu lub ruchomego sprzętu do obsługi przez okres odpowiadający okresowi realizacji inwestycji przyjaznej środowisku. W takim przypadku należy uwzględnić zdyskontowane koszty konserwacji, napraw i modernizacji poniesione w tym okresie.
167. W innych przypadkach scenariusz alternatywny może polegać na późniejszej wymianie pojazdu lub ruchomego sprzętu do obsługi, w którym to przypadku należy uwzględnić zdyskontowaną wartość pojazdu lub ruchomego sprzętu do obsługi i zrównoważyć różnicę w odpowiednim ekonomicznym okresie użytkowania sprzętu. Podejście to może być szczególnie istotne w przypadku pojazdów o dłuższym ekonomicznym okresie użytkowania, takich jak statki, tabor kolejowy lub statki powietrzne.
168. W przypadku pojazdów lub ruchomego sprzętu do obsługi będących przedmiotem umów leasingowych zdyskontowaną wartość leasingu ekologicznie czystych pojazdów lub ekologicznie czystego ruchomego sprzętu do obsługi należy porównać ze zdyskontowaną wartością leasingu pojazdu lub ruchomego sprzętu do obsługi mniej przyjaznego środowisku, który byłby używany w przypadku braku pomocy.
169. W przypadku gdy inwestycja obejmuje sprzęt stanowiący dodatek do już istniejącego pojazdu lub ruchomego sprzętu do obsługi w celu poprawy jego efektywności środowiskowej (np. instalacja układów oczyszczania spalin), na koszty kwalifikowalne będą składać się całkowite koszty inwestycji.

4.3.1.4 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.3.1.4.1 Adekwatność

170. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 171.
171. Weryfikacja adekwatności wśród alternatywnych instrumentów polityki powinna uwzględniać potencjał innych niż pomoc państwa rodzajów interwencji w zakresie pobudzania rozwoju rynku ekologicznie czystej mobilności oraz ich oczekiwany wpływ w porównaniu z wpływem proponowanego środka. Takie inne rodzaje interwencji mogą obejmować wprowadzenie ogólnych środków ukierunkowanych na promowanie zakupu ekologicznie czystych pojazdów, takich jak programy premii ekologicznych lub programy złomowania pojazdów, lub tworzenie stref ograniczonej emisji w danym państwie członkowskim.

4.3.1.4.2 Proporcjonalność

172. Pomoc nie może przekraczać kosztu koniecznego do ułatwienia rozwoju danego rodzaju działalności gospodarczej w sposób zwiększający poziom ochrony środowiska (tj. poprzez przejście z pojazdów konwencjonalnych na ekologicznie czyste pojazdy i ekologicznie czysty ruchomy sprzęt do obsługi), w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym braku pomocy. Pomoc państwa można uznać za proporcjonalną, gdy spełnione są warunki określone w pkt 173–181.

173. Co do zasady pomoc należy przyznać w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 49 i 50.
174. Jeżeli w kontekście procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji uwzględnia się kryteria inne niż kwota pomocy, o którą ubiega się wnioskodawca, zastosowanie ma pkt 50. Kryteria wyboru mogą na przykład odnosić się do oczekiwanych korzyści dla środowiska pod względem redukcji emisji ekwiwalentu CO₂ lub emisji innych zanieczyszczeń, którą to redukcję emisji przyniesie inwestycja w okresie eksploatacji. W takich przypadkach, w celu ułatwienia stwierdzenia korzyści dla środowiska, państwo członkowskie może zażądać, aby wnioskodawcy w stosownych przypadkach wskazywali w ofertach spodziewany poziom ograniczenia emisji wynikający z inwestycji, w zestawieniu z poziomem emisji porównywalnego pojazdu spełniającego normy unijne. Kryteria środowiskowe stosowane w procedurze przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji mogą również obejmować aspekty związane z cyklem życia produktu, takie jak wpływ na środowisko gospodarowania produktem pod koniec przydatności do użycia.
175. Konstrukcja procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji musi zapewniać wystarczające zachęty, aby wnioskodawcy składali oferty na projekty dotyczące nabywania pojazdów bezemisyjnych, które są przeważnie droższe niż produkty alternatywne mniej przyjazne środowisku, o ile są one dostępne w ramach danego rodzaju transportu. Musi ona między innymi gwarantować, że w wyniku stosowania kryteriów wyboru takie projekty nie będą znajdowały się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z innymi ekologicznie czystymi pojazdami, które nie kwalifikują się jako pojazdy bezemisyjne. Na przykład kryteria środowiskowe mogą mieć charakter premii umożliwiających przyznanie większej liczby punktów projektom przynoszącym większe korzyści dla środowiska, niż to wynika z wymogów kwalifikowalności lub głównego celu środka. W stosownych przypadkach mogą być wymagane pułapy ofert w celu ograniczenia maksymalnej oferty przedstawianej przez poszczególnych oferentów w poszczególnych kategoriach. Wszelkie pułapy ofert powinny być uzasadnione w odniesieniu do określenia ilościowego dla projektów referencyjnych, o których mowa w pkt 51, 52 i 53.
176. Na zasadzie odstępstwa od pkt 173–175 pomoc można przyznać bez zastosowania procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji w następujących przypadkach:
- a) gdy spodziewana liczba oferentów nie jest wystarczająca do tego, by zapewnić efektywną konkurencję lub uniknąć przetargów strategicznych;
 - b) gdy państwo członkowskie w odpowiedni sposób uzasadni, że procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji, o której mowa w pkt 49 i 50, nie jest właściwa do zapewnienia proporcjonalności pomocy oraz że zastosowanie alternatywnych metod określonych w pkt 177–180 nie przyczyni się do zwiększenia ryzyka nadmiernego zakłócania konkurencji⁽⁸²⁾, w zależności od cech danego środka lub sektorów bądź rodzaju transportu; lub
 - c) gdy pomoc przyznaje się na nabycie lub leasing pojazdów przeznaczonych do użytku przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze lądowego, kolejowego lub wodnego transportu pasażerskiego.
177. W przypadkach, o których mowa w pkt 176, pomoc można uznać za proporcjonalną, jeżeli nie przekracza 40 % kosztów kwalifikowalnych. Intensywność pomocy można podnieść o 10 punktów procentowych w przypadku pojazdów bezemisyjnych oraz o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw.
178. Koszty kwalifikowalne to koszty dodatkowe netto inwestycji. Oblicza się je jako różnicę z jednej strony między całkowitym kosztem własności ekologicznie czystego pojazdu, który ma zostać nabyty lub wzięty w leasing, a z drugiej strony pomocą a całkowitym kosztem własności ponoszonym w scenariuszu alternatywnym. Koszty, które nie są bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska, nie są kwalifikowalne.
179. W przypadku wyposażenia pojazdów lub ruchomego sprzętu do obsługi, zgodnie z pkt 169, koszty kwalifikowalne mogą odpowiadać całkowitym kosztom wyposażenia, pod warunkiem że w scenariuszu alternatywnym ekonomiczny okres użytkowania pojazdów lub ruchomego sprzętu do obsługi przy braku wyposażenia pozostaje taki sam.
180. W zależności od szczególnych cech środka, państwo członkowskie może również wykazać, w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 48, 51 i 52, że wymagana jest wyższa kwota pomocy. W takim przypadku państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących kwoty wymaganej pomocy oraz ustanawia mechanizm wycofania, jak określono w pkt 55. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 51 i 52.

⁽⁸²⁾ Można to wykazać, zapewniając, aby pomoc przyznano w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny, a potencjalne zainteresowane strony były w wystarczającym stopniu poinformowane o zakresie stosowania środka i potencjalnych warunkach pomocy.

181. W przypadku pomocy indywidualnej kwotę pomocy należy ustalić na podstawie analizy luk w finansowaniu, jak określono w pkt 48, 51 i 52. W takich przypadkach państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących poziomu wymaganej pomocy oraz ustanowić mechanizm wycofania, jak określono w pkt 55.

4.3.1.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

182. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 183–189.
183. Komisja uważa, że pomoc na inwestycje w pojazdy i ruchomy sprzęt do obsługi wykorzystujące gaz ziemny może prowadzić do redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w perspektywie krótkoterminowej, ale w dłuższej perspektywie zwiększać negatywne ekologiczne efekty zewnętrzne w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami. Pomoc na nabycie pojazdów i ruchomego sprzętu do obsługi wykorzystujących gaz ziemny może powodować nadmierne zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając tym samym rozwój rynku pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. W związku z tym Komisja uważa, że w tych przypadkach mało prawdopodobne jest, aby negatywne skutki pomocy przeznaczonej na pojazdy i ruchomy sprzęt do obsługi wykorzystujące gaz ziemny zostały zrównoważone.
184. Pomoc przeznaczoną na zakup lub leasing pojazdów do transportu wodnego i ruchomego sprzętu do obsługi zasilanych CNG i LNG można jednak uznać za niepowodującą długoterminowych efektów blokady technologicznej lub niepowodującą wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne technologie, jeżeli państwo członkowskie wykaze, że bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne nie są łatwo dostępne na rynku i nie należy się spodziewać, aby były one dostępne w perspektywie krótkoterminowej ⁽⁸³⁾.
185. Alternatywy dla pojazdów zużywających najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak olej napędowy, benzyna czy gaz płynny (LPG) są już dostępne na rynku do użytkowania w sektorach transportu drogowego, wodnego i kolejowego. Przyznawanie pomocy na te pojazdy pociąga za sobą istotne ryzyko efektu blokady technologicznej w stosunku do konwencjonalnych technologii i wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne dostępne na rynku, ograniczając popyt na pojazdy bardziej przyjazne środowisku. Takie działanie zniechęcałoby również do dalszego rozwoju rynku technologii nieopartych na paliwach kopalnych. W tym kontekście uznaje się, że pomoc na zakup lub leasing takich pojazdów, w tym pojazdów nowej generacji i w stosownych przypadkach przewyższających normy unijne, nie przynosi takich samych pozytywnych skutków co pomoc przeznaczona na zakup lub leasing ekologicznie czystych pojazdów o niższej bezpośredniej emisji CO₂ (w spalinach/z rury wydechowej). W związku z tym Komisja uważa, że mało prawdopodobne jest, aby negatywny wpływ na konkurencję pomocy przeznaczonej na pojazdy zużywające najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak olej napędowy, benzyna lub LPG, został zrównoważony.
186. Nie przewiduje się, aby statki powietrzne o zerowej emisji, zarówno elektryczne, jak i napędzane wodorem, stały się dostępne na rynku w perspektywie krótkoterminowej. Na tej podstawie Komisja uważa, że negatywne skutki pomocy państwa dla ekologicznych statków powietrznych innych niż statki powietrzne o zerowej emisji mogą zostać zrównoważone przez jej pozytywne skutki, jeśli przyczynia się ona do wprowadzenia na rynek lub przyspieszonego wprowadzenia na rynek nowych, bardziej wydajnych i znacznie bardziej przyjaznych środowisku statków powietrznych, zgodnie z drogą prowadzącą do neutralności klimatycznej, bez efektu blokady technologicznej w stosunku do pewnych technologii i wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne.
187. W odniesieniu do transportu lotniczego, w stosownych przypadkach, w celu złagodzenia szczególnie zakłócających skutków pomocy, w tym uwzględniając pozycję rynkową beneficjenta, lub w celu zwiększenia pozytywnych skutków środków, Komisja może wymagać od beneficjenta wycofania z eksploatacji równoważnej liczby mniej przyjaznych środowisku statków powietrznych o podobnej masie startowej, jak statki powietrzne nabyte lub wzięte w leasing z pomocą państwa.
188. Przy dokonywaniu oceny zakłócenia konkurencji spowodowanego pomocą na nabywanie lub leasing pojazdów lub ruchomego sprzętu do obsługi Komisja rozważy, czy wprowadzenie do użytku nowych pojazdów spowodowałoby powstanie lub zwiększenie istniejących niedoskonałości rynku, takich jak nadwyżki zdolności w danym sektorze.

⁽⁸³⁾ W celu dokonania takiej oceny, w zależności od sektora i rodzaju transportu, Komisja przeważnie weźmie pod uwagę okres od dwóch do pięciu lat od zgłoszenia lub wdrożenia środka pomocy. Ocena Komisji oparta będzie na niezależnych badaniach rynku przekazanych przez państwo członkowskie lub na innych adekwatnych dowodach.

189. Aby zaradzić spodziewanemu większemu zakłócającemu wpływowi środków zapewniających ukierunkowane wsparcie poszczególnym beneficjentom lub ograniczonej liczbie konkretnych beneficjentów⁽⁸⁴⁾ w przypadku braku procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, państwo członkowskie musi odpowiednio uzasadnić strukturę środka i wykazać, że należycie uwzględniono kwestię większego ryzyka zakłócenia konkurencji⁽⁸⁵⁾.

4.3.2 Pomoc na rozwój infrastruktury ładowania lub tankowania paliwa

4.3.2.1 Uzasadnienie pomocy

190. Aby umożliwić powszechne wykorzystywanie ekologicznie czystych pojazdów oraz przejście na mobilność bezemisyjną, niezbędna jest kompleksowa sieć infrastruktury ładowania i tankowania. Szczególnie znaczącą barierą dla upowszechniania się na rynku ekologicznie czystych pojazdów jest faktycznie ograniczona dostępność infrastruktury służącej do ich ładowania lub do tankowania paliwa. Infrastruktura służąca do ładowania i tankowania pojazdów nie jest rozmieszczona równomiernie wśród państw członkowskich. Dopóki udział eksploatowanych ekologicznie czystych pojazdów pozostaje ograniczony, sam rynek może nie zapewnić powstania niezbędnej infrastruktury ładowania i tankowania.

191. W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE⁽⁸⁶⁾ ustanowiono wspólne ramy dla środków dotyczących rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych w Unii oraz określono ramy wspólnych środków dotyczące rozwoju takiej infrastruktury. Ponadto także i inne polityki promujące upowszechnianie ekologicznie czystych pojazdów mogą już zapewniać sygnały na rzecz inwestycji w rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów. Te polityki same w sobie mogą jednak okazać się niewystarczające, aby w pełni rozwiązać kwestię zidentyfikowanych niedoskonałości rynku. Państwa członkowskie mogą zatem przyznać pomoc odnoszącą się do tych rezydualnych niedoskonałości rynku oraz wspierającą rozwój infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania paliwa.

4.3.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

192. Pomoc może być przyznawana na budowę, montaż, modernizację lub rozbudowę infrastruktury ładowania lub tankowania.
193. Projekty mogą również obejmować instalacje do inteligentnych procesów ładowania oraz do produkcji na miejscu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego, bezpośrednio połączone z infrastrukturą ładowania lub tankowania, a także jednostki magazynowania na miejscu służące do magazynowania energii elektrycznej lub wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego, które mają być dostarczane jako paliwa transportowe. Nominalna moc produkcyjna instalacji do produkcji energii elektrycznej lub wodoru na miejscu powinna być proporcjonalna do mocy znamionowej lub zdolności tankowania infrastruktury ładowania lub tankowania, do której jest podłączona.

4.3.2.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.3.2.3.1 Konieczność pomocy

194. Państwo członkowskie musi zweryfikować konieczność udzielania pomocy zachęcającej do rozwoju infrastruktury ładowania lub tankowania tej samej kategorii co infrastruktura, która zostałaby wdrożona z pomocą państwa⁽⁸⁷⁾, za pomocą otwartych konsultacji publicznych *ex ante*, niezależnego badania rynku lub w oparciu o wszelkie inne adekwatne dowody określone w sekcji 3.2.1.1. Państwo członkowskie musi wykazać w szczególności, że w perspektywie krótkoterminowej nie jest prawdopodobne rozwinięcie podobnej infrastruktury na warunkach komercyjnych⁽⁸⁸⁾, oraz w stosownych przypadkach rozważyć wpływ systemu handlu emisjami.
195. W ramach oceny konieczności pomocy na rozwój infrastruktury ładowania i tankowania dostępnej dla użytkowników innych niż beneficjent lub beneficjenci pomocy, w tym ogólnodostępnej infrastruktury ładowania lub tankowania, można brać pod uwagę poziom penetracji rynku przez ekologicznie czyste pojazdy, które korzystałyby z tej infrastruktury, oraz natężenie ruchu w danym regionie lub danych regionach.

⁽⁸⁴⁾ Zob. pkt 66.

⁽⁸⁵⁾ Może to obejmować, w celu wykluczenia nadmiernej rekompensaty, sprawdzenie, czy pomoc nie przekracza kosztów dodatkowych netto, jak wykazano przez porównanie luki w finansowaniu w scenariuszu faktycznym i alternatywnym, oraz wprowadzenia przez państwo członkowskie mechanizmu monitorowania *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących poziomu wymaganej pomocy, wraz z mechanizmem wycofania.

⁽⁸⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (Dz.U. L 307 z 28.10.2014, s. 1)

⁽⁸⁷⁾ Na przykład w przypadku infrastruktury ładowania o normalnej lub dużej mocy.

⁽⁸⁸⁾ W celu przeprowadzenia takiej oceny Komisja przeważnie weźmie pod uwagę, czy można oczekiwać, że w okresie, który jest odpowiedni, biorąc pod uwagę okres obowiązywania środka, nastąpi wprowadzenie na warunkach handlowych infrastruktury ładowania lub tankowania. Ocena Komisji oparta będzie na wynikach konsultacji publicznych *ex ante*, na niezależnych badaniach rynku przekazanych przez państwo członkowskie lub na wszelkich innych adekwatnych dowodach.

4.3.2.3.2 Adekwatność

196. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 197.
197. Weryfikacja adekwatności wśród alternatywnych instrumentów polityki powinna uwzględniać potencjał nowych interwencji regulacyjnych mających na celu pobudzania przejścia na ekologicznie czystą mobilność oraz ich oczekiwany wpływ w porównaniu z wpływem proponowanego środka.

4.3.2.3.3 Proporcjonalność

198. Pomoc nie może przekraczać kosztu koniecznego dla ułatwienia rozwoju danego rodzaju działalności gospodarczej w sposób zwiększający poziom ochrony środowiska. Pomoc można uznać za proporcjonalną, gdy spełnione są warunki określone w pkt 199–204.
199. Pomoc należy przyznać po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 49 i 50. Konstrukcja procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji musi zapewniać wystarczające zachęty, aby wnioskodawcy składali oferty na projekty dotyczące infrastruktury ładowania lub tankowania paliwa, dostarczającej wyłącznie energię elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodór odnawialny. Stosowanie kryteriów przyznawania pomocy nie może prowadzić do tego, by projekty dotyczące infrastruktury ładowania lub tankowania, dostarczającej wyłącznie energię elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodór odnawialny, znalazły się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu z projektami dotyczącymi infrastruktury ładowania lub tankowania, dostarczającej również energię elektryczną lub wodór, które są bardziej emisyjne w porównaniu z energią elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodorem odnawialnym lub które nie są odnawialne. W stosownych przypadkach mogą być wymagane pułapy ofert w celu ograniczenia maksymalnej oferty przedstawianej przez poszczególnych oferentów w poszczególnych kategoriach. Wszelkie pułapy ofert powinny być uzasadnione w odniesieniu do określenia ilościowego dla projektów referencyjnych, o których mowa w pkt 51, 52 i 53.
200. Na zasadzie odstępstwa od pkt 199 pomoc może być przyznawana w oparciu o metody inne niż procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji w następujących przypadkach:
- a) gdy spodziewana liczba oferentów nie jest wystarczająca do tego, by zapewnić efektywną konkurencję lub uniknąć przetargów strategicznych;
 - b) gdy niemożliwe jest zorganizowanie procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji określonej w pkt 49 i 50;
 - c) gdy pomoc przyznaje się na infrastrukturę ładowania lub tankowania przeznaczoną wyłącznie lub głównie do użytku przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze lądowego, kolejowego lub wodnego transportu pasażerskiego⁽⁸⁹⁾;
 - d) gdy pomoc przyznaje się na infrastrukturę ładowania lub tankowania przeznaczoną wyłącznie lub głównie do użytku beneficjenta pomocy, która nie jest dostępna dla ogółu społeczeństwa⁽⁹⁰⁾, jeżeli jest to odpowiednio uzasadnione przez dane państwo członkowskie; lub
 - e) gdy pomoc przyznaje się na infrastrukturę ładowania lub tankowania przeznaczoną do wykorzystania przez określone rodzaje pojazdów, w przypadku których wskaźnik penetracji rynku (na dany rodzaj pojazdu) w danym państwie członkowskim lub wolumen ruchu w danym regionie lub danych regionach jest w znacznym stopniu ograniczony⁽⁹¹⁾.
201. W przypadkach wymienionych w pkt 200 kwota pomocy może być ustalona na podstawie analizy luk w finansowaniu, jak określono w pkt 48, 51 i 52. Państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących kwoty wymaganej pomocy oraz ustanawia mechanizm wycofania, jak określono w pkt 55.
202. Alternatywnie do pkt 201 pomoc można uznać za proporcjonalną, jeżeli nie przekracza 30 % kosztów kwalifikowalnych lub, w przypadku gdy infrastruktura ładowania lub tankowania dostarcza wyłącznie energię elektryczną ze źródeł odnawialnych lub wodór odnawialny, 40 % kosztów kwalifikowalnych. Intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.

⁽⁸⁹⁾ Infrastruktura ładowania lub tankowania przeznaczona głównie do użytku przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze lądowego, kolejowego lub wodnego transportu pasażerskiego może być otwarta w ramach działalności pomocniczej do użytku pracowników, wykonawców zewnętrznych lub dostawców świadczących usługi na rzecz tych przedsiębiorstw.

⁽⁹⁰⁾ Infrastruktura ładowania lub tankowania przeznaczona głównie do użytku beneficjenta pomocy może być otwarta w ramach działalności pomocniczej do użytku pracowników, wykonawców zewnętrznych lub dostawców beneficjenta pomocy.

⁽⁹¹⁾ Na przykład środek ukierunkowany na pomoc na inwestycje w stacje tankowania wodoru dla pojazdów ciężkich na terminalach towarowych i w parkach logistycznych w państwie członkowskim, w którym udział w rynku pojazdów ciężkich napędzanych wodorem wynosi poniżej 2 %.

203. W takich przypadkach kosztami kwalifikowalnymi są wszystkie koszty inwestycji w zakresie budowy, montażu, modernizacji lub rozbudowy infrastruktury ładowania lub tankowania. Na przykład mogą one obejmować koszty:

- a) infrastruktury ładowania lub tankowania i powiązanego sprzętu technicznego;
- b) montażu lub modernizacji elementów elektrycznych lub innego rodzaju elementów, w tym kabli elektrycznych i transformatorów elektroenergetycznych koniecznych do podłączenia infrastruktury ładowania lub tankowania do sieci lub do lokalnej jednostki wytwarzania lub magazynowania energii elektrycznej lub wodoru oraz na potrzeby zapewnienia gotowości infrastruktury ładowania do obsługi inteligentnych sieci;
- c) prac z zakresu inżynierii lądowej, przystosowania terenu lub dróg, koszty instalacji i koszty pozyskania z tym związanych pozwoleń.

204. Jeżeli projekt obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego na miejscu lub magazynowanie na miejscu energii elektrycznej lub wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego, koszty kwalifikowalne mogą obejmować koszt inwestycji w jednostki produkcyjne lub instalacje magazynowania.

4.3.2.4 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

205. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 206–216.

206. Nowa infrastruktura ładowania, która umożliwi przesłanie energii elektrycznej o mocy do 22 kW, musi być zdolna do obsługi funkcji inteligentnego ładowania. Zapewniłoby to optymalizację operacji ładowania i zarządzanie nimi w sposób, który nie powoduje ograniczeń przesyłowych i w pełni wykorzystuje dostępność energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i niskie ceny energii elektrycznej w systemie.

207. Aby uniknąć powielania infrastruktury i wykorzystać aktywa, których ekonomiczny okres użytkowania jeszcze się nie skończył, w przypadku infrastruktury tankowania w transporcie wodnym i lotniczym dostarczającej paliwa syntetyczne, w tym odnawialne ciekłe i gazowe paliwa transportowe pochodzenia niebiologicznego, lub biopaliwa⁽⁹²⁾, państwo członkowskie musi uzasadnić potrzebę nowej infrastruktury, uwzględniając parametry techniczne paliwa lub paliw, które mają być dostarczane przy pomocy tej infrastruktury. W przypadku paliw syntetycznych lub biopaliw typu „drop-in”⁽⁹³⁾ państwo członkowskie musi rozważyć zakres, w jakim może wykorzystywać istniejącą infrastrukturę do dostarczania paliw syntetycznych lub biopaliw typu drop-in.

208. Pomoc na budowę, instalację, modernizację lub rozbudowę infrastruktury tankowania może powodować nadmierne zakłócenie konkurencji, jeżeli prowadzi do wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, lub jeżeli blokuje niektóre technologie, utrudniając rozwój rynku na szerszą skalę pod kątem bardziej ekologicznych rozwiązań i ich stosowania. W związku z tym Komisja uważa, że w tych przypadkach jest mało prawdopodobne, aby negatywne dla konkurencji skutki pomocy na infrastrukturę tankowania dostarczającą paliwa oparte na gazie ziemnym zostały zrównoważone.

209. Biorąc pod uwagę obecny etap rozwoju rynku technologii czystej mobilności w sektorach transportu wodnego, można uznać, że pomoc na budowę, instalację, modernizację lub rozbudowę infrastruktury tankowania CNG i LNG w transporcie wodnym nie powoduje długoterminowych efektów blokady technologicznej i nie powoduje wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne technologie, jeżeli państwo członkowskie wykaże, że bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne nie są łatwo dostępne na rynku i nie przewiduje się, że będą dostępne w perspektywie krótkoterminowej⁽⁹⁴⁾, oraz pod warunkiem, że infrastruktura będzie wykorzystywana do rozpoczęcia procesu przechodzenia na paliwa niskoemisyjne. Przy ocenie takiej pomocy Komisja weźmie pod uwagę, czy inwestycja stanowi część wiarygodnej ścieżki prowadzącej do obniżenia emisyjności i czy pomoc przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w przepisach Unii w zakresie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych.

⁽⁹²⁾ Obejmują one zrównoważone paliwa lotnicze.

⁽⁹³⁾ Paliwa typu „drop-in” odnoszą się do paliw, które funkcjonalnie odpowiadają paliwom kopalnym będącym obecnie w użyciu, i są w pełni kompatybilne z infrastrukturą dystrybucji i z urządzeniami i silnikami pokładowymi.

⁽⁹⁴⁾ W celu dokonania takiej oceny Komisja przeważnie weźmie pod uwagę okres od dwóch do pięciu lat po zgłoszeniu lub wdrożeniu środka pomocy. Ocena Komisji oparta będzie na niezależnych badaniach rynku przekazanych przez państwo członkowskie lub na innych adekwatnych dowodach.

210. W obszarze transportu drogowego pojazdy bezemisyjne są już realną możliwością, zwłaszcza w przypadku pojazdów lekkich. W odniesieniu do pojazdów ciężkich oczekuje się ich szerszej dostępności na rynku w najbliższej przyszłości. W związku z tym pomoc na infrastrukturę tankowania LNG dla pojazdów ciężkich przyznana po 2025 r. prawdopodobnie będzie miała negatywny wpływ na konkurencję, co do którego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo, że zostanie zrównoważony przez jakikolwiek pozytywny wpływ. Przy ocenie pomocy na infrastrukturę tankowania dla pojazdów ciężkich Komisja weźmie pod uwagę, czy przyczynia się ona do osiągnięcia celów określonych w przepisach Unii w zakresie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych.
211. Alternatywy dla paliw kopalnych są już dostępne na rynku do użytku w sektorze transportu drogowego, niektórych segmentach sektora transportu wodnego oraz w sektorze transportu kolejowego. W tym kontekście uznaje się, że pomoc na rozwój infrastruktury tankowania dostarczającej paliwa produkowane z wykorzystaniem kopalnych źródeł lub energii, w tym wodoru z paliw kopalnych⁽⁹⁵⁾, nie przynosi takich samych pozytywnych skutków jak pomoc na rozwój infrastruktury tankowania dostarczającej paliwa niekopalne lub niskoemisyjne. Po pierwsze, redukcje emisji CO₂ osiągnięte w sektorze transportu prawdopodobnie równoważy dalsza emisja CO₂ związana z produkcją i wykorzystywaniem paliw kopalnych, szczególnie gdy emisje te nie są skutecznie wychwytywane i składowane. Po drugie, przyznanie pomocy na infrastrukturę tankowania, która dostarcza paliwa kopalne, które nie są niskoemisyjne, może wiązać się z ryzykiem efektu blokady technologicznej w stosunku do pewnych technologii produkcji, a tym samym wypieraniem inwestycji w bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne za sprawą przesunięcia popytu z procesów produkcji, które nie obejmują wykorzystania źródeł kopalnych lub energii kopalnej, lub które są niskoemisyjne. Takie działanie zniechęcałoby również do rozwoju rynku ekologicznie czystych technologii nieopartych na paliwach kopalnych, przyczyniających się do mobilności bezemisyjnej, oraz produkcji paliw niekopalnych i energii ze źródeł niekopalnych. W związku z tym Komisja uważa, że negatywny wpływ na konkurencję pomocy na infrastrukturę tankowania dostarczającą paliwa kopalne, w tym wodor z paliw kopalnych, gdzie gazy cieplarniane emitowane w ramach produkcji wodoru nie są skutecznie wychwytywane, prawdopodobnie nie zostanie zrównoważony wobec braku wiarygodnej ścieżki prowadzącej do dostaw i stosowania paliw odnawialnych lub niskoemisyjnych w perspektywie średnioterminowej.
212. Pomoc na infrastrukturę tankowania wodoru, która nie dostarcza wyłącznie wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego, można zatem uznać za niepowodującą długoterminowych efektów blokady technologicznej lub niepowodującą wypierania inwestycji w bardziej ekologiczne technologie, jeżeli państwo członkowskie przedstawi wiarygodną ścieżkę stopniowego wycofywania wodoru, który nie jest odnawialny ani niskoemisyjny, do zasilania infrastruktury tankowania do 2035 r.
213. Wobec braku odpowiednich zabezpieczeń pomoc może prowadzić do tworzenia lub wzmacniania siły rynkowej, co może się wiązać z niedopuszczaniem lub ograniczaniem efektywnej konkurencji na rynkach powstających lub rozwijających się. Państwo członkowskie musi zatem zapewnić, aby konstrukcja środka pomocy uwzględniała odpowiednie zabezpieczenia przeciwdziałające temu ryzyku. Zabezpieczenia takie mogą obejmować na przykład ustalenie maksymalnego odsetka budżetu przeznaczanego na dany środek, który może być przyznany na jedno przedsiębiorstwo.
214. W stosownych przypadkach Komisja oceni, czy istnieją wystarczające zabezpieczenia do zapewnienia, aby operatorzy infrastruktury ładowania lub tankowania, którzy oferują lub dopuszczają płatności oparte na umowie w ramach swojej infrastruktury, nie dyskryminowali nienależnie dostawców usług w zakresie mobilności, na przykład poprzez stosowanie nieuzasadnionych preferencyjnych warunków dostępu lub poprzez nieuzasadnione zróżnicowanie cen. W przypadku braku takich zabezpieczeń Komisja uważa, że środek może prawdopodobnie prowadzić do nadmiernych negatywnych skutków dla konkurencji na rynku usług w zakresie mobilności.
215. Przyznawanie wszelkich koncesji lub powierzanie w inny sposób osobie trzeciej eksploatacji infrastruktury ładowania lub tankowania paliwa musi odbywać się zgodnie z zasadami konkurencji, przejrzystości i niedyskryminacji z należytym uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, unijnych przepisów dotyczących zamówień publicznych.
216. Jeżeli pomoc przyznawana jest na budowę, instalację, modernizację lub rozbudowę infrastruktury ładowania lub tankowania dostępnej dla innych użytkowników niż beneficjenci pomocy, w tym ogólnodostępnej infrastruktury ładowania lub tankowania, infrastruktura ta musi być dostępna dla ogółu i zapewniać użytkownikom niedyskryminacyjny dostęp, w tym, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do taryf, metod uwierzytelniania i płatności oraz pozostałych warunków użytkowania. Ponadto państwo członkowskie musi zapewnić, aby opłaty pobierane od innych użytkowników niż beneficjenci pomocy za korzystanie z infrastruktury ładowania lub tankowania odpowiadały cenom rynkowym.

⁽⁹⁵⁾ Zob. komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu”, COM(2020) 301 final, pkt 3.

4.4 Pomoc na efektywną gospodarkę zasobami i wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym

4.4.1 Uzasadnienie pomocy

217. Plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym⁽⁹⁶⁾ stanowi zorientowany na przyszłość program mający na celu przyspieszenie przejścia Unii na gospodarkę o obiegu zamkniętym w ramach zmiany transformacyjnej propagowanej w komunikacie pt. „Europejski Zielony Ład”. Plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym propaguje procesy gospodarki o obiegu zamkniętym, zachęca do zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz ma na celu zapobieganie powstawaniu odpadów oraz możliwie jak najdłuższego utrzymania zasobów w gospodarce Unii. Cele te stanowią również warunek wstępny do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., a także czystszej i bardziej zrównoważonej gospodarki.
218. W kontekście przeglądu wytycznych dotyczących pomocy państwa w obszarze ochrony środowiska i energii w planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób szczególny podkreślono potrzebę odzwierciedlenia celów związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym. W tym względzie wsparcie finansowe w formie pomocy państwa w połączeniu z szerokimi, jasnymi i spójnymi przepisami może odegrać kluczową rolę we wspieraniu obiegu zamkniętego w procesach produkcji w ramach szerszej transformacji przemysłu Unii w kierunku neutralności klimatycznej i konkurencyjności w perspektywie długoterminowej. Może także mieć ogromne znaczenie, jeżeli chodzi o pomoc w ustanowieniu dobrze funkcjonującego unijnego rynku surowców wtórnych, co ograniczy presję na zasoby naturalne i doprowadzi do zrównoważonego wzrostu i tworzenia miejsc pracy oraz wzmocnienia odporności.
219. W planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym uznano ponadto rosnące znaczenie zasobów biologicznych jako kluczowego wkładu w gospodarkę UE. Zgodnie z unijną strategią dotyczącą biogospodarki⁽⁹⁷⁾ biogospodarka wspiera cele Europejskiego Zielonego Ładu, ponieważ przyczynia się do gospodarki neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla, zwiększenia zrównoważenia środowiskowego, stabilności gospodarczej i zrównoważonego rozwoju społecznego oraz promowania zielonego wzrostu. Wsparcie finansowe w formie pomocy państwa może odegrać kluczową rolę we wspieraniu wdrażania zrównoważonych praktyk w zakresie biogospodarki, takich jak wsparcie dla materiałów i produktów pochodzenia biologicznego produkowanych w sposób zrównoważony, które mogą pomóc w osiągnięciu neutralności klimatycznej i które nie zostałyby przyjęte przez sam rynek.

4.4.2 Zakres oraz wspierana działalność

220. Pomoc w ramach niniejszej sekcji można przyznawać na następujące rodzaje inwestycji:
- a) inwestycje służące poprawie efektywnej gospodarki zasobami poprzez dowolny z poniższych elementów:
 - i) ograniczenie ilości zasobów netto zużywanych do produkcji tej samej ilości produktu⁽⁹⁸⁾ lub
 - ii) zastąpienie pierwotnych surowców lub substratów surowcami lub substratami wtórnymi (ponownie użytymi lub pochodzącymi z recyklingu) lub pochodzącymi z odzysku; lub
 - iii) zastąpienie surowców lub substratów pochodzących z paliw kopalnych surowcami lub substratami pochodzenia biologicznego;
 - b) inwestycje na potrzeby ograniczenia, zapobiegania powstawaniu, przygotowania do ponownego użycia odpadów, odzysku materiałów, dekontaminacji i recyklingu odpadów⁽⁹⁹⁾ generowanych przez beneficjenta;
 - c) inwestycje na potrzeby przygotowania do ponownego użycia odpadów generowanych przez osoby trzecie, odzysku materiałów, dekontaminacji i recyklingu takich odpadów, które to odpady zostałyby w innym przypadku unieszkodliwione lub przetworzone zgodnie ze sposobem przetwarzania, który znajduje się niżej w hierarchii postępowania z odpadami⁽¹⁰⁰⁾, lub w mniej zasobooszczędny sposób, lub prowadziłyby do niższej jakości recyklingu;

⁽⁹⁶⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy”, COM (2020) 98 final.

⁽⁹⁷⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zrównoważona biogospodarka dla Europy: wzmocnienie powiązań między gospodarką, społeczeństwem i środowiskiem”, COM (2018) 673 final i SWD(2018) 431.

⁽⁹⁸⁾ Zużyte zasoby mogą obejmować wszystkie wykorzystane zasoby materialne z wyjątkiem energii. Stopień ograniczenia można ustalić w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed zastosowaniem środka pomocy i po jego zastosowaniu przy uwzględnieniu wszelkich korekt dotyczących warunków zewnętrznych, które mogą mieć wpływ na zużycie zasobów.

⁽⁹⁹⁾ Zob. definicje ponownego użycia, odzysku, przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i odpadów w pkt 19(59), (61), (62), (75) i (90).

⁽¹⁰⁰⁾ Hierarchia postępowania z odpadami obejmuje: a) zapobieganie, b) przygotowanie do ponownego użycia, c) recykling, d) inne metody odzysku, np. odzysk energii, oraz e) unieszkodliwianie. Zob. art. 4 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE.

- d) inwestycje na potrzeby ograniczenia, zapobiegania powstawaniu, przygotowania do ponownego użycia innych produktów, materiałów lub substancji ⁽¹⁰¹⁾ generowanych przez beneficjenta lub przez osoby trzecie, odzysku materiałów z takich produktów, materiałów lub substancji i ich dekontaminacji, ponownego użycia oraz recyklingu, które to produkty, materiały lub substancje, które niekoniecznie kwalifikują się jako odpady, zostałyby w innym przypadku niewykorzystane, unieszkodliwione lub odzyskane w mniej zasobooszczędny sposób, stanowiłyby odpady, gdyby nie zostały ponownie użyte, lub prowadziłyby do niższej jakości recyklingu;
- e) inwestycje na potrzeby selektywnej zbiórki ⁽¹⁰²⁾ i sortowania odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji w celu przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu.
221. Na określonych warunkach pomoc na pokrycie kosztów operacyjnych może zostać przyznana na selektywną zbiórkę i sortowanie odpadów w odniesieniu do określonych strumieni odpadów lub rodzajów odpadów (zob. pkt 247).
222. Pomoc związana z odzyskiem ciepła odpadowego z procesów produkcji lub pomoc związana z CCU będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na redukcję emisji gazów cieplarnianych, określonymi w sekcji 4.1.
223. Pomoc związana z produkcją biopaliw, biopłynów, biogazu i paliw z biomasy z odpadów będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na redukcję emisji gazów cieplarnianych, określonymi w sekcji 4.1.
224. Pomoc na produkcję energii z odpadów będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na redukcję emisji gazów cieplarnianych, określonymi w sekcji 4.1. Pomoc na produkcję energii lub ciepła z odpadów, jeżeli jest powiązana z inwestycjami w systemy ciepłownicze i chłodnicze lub udzielana na ich obsługę, będzie oceniana zgodnie z warunkami mającymi zastosowanie do pomocy na systemy ciepłownicze lub chłodnicze, o której mowa w sekcji 4.10.

4.4.3 Efekt zachęty

225. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 226–233.
226. W odniesieniu do wymogu określonego w pkt 28, zgodnie z którym państwo członkowskie musi określić wiarygodny scenariusz alternatywny, taki scenariusz alternatywny będzie co do zasady odpowiadał inwestycji o takim samym potencjale, okresie eksploatacji oraz, w stosownych przypadkach, innych istotnych parametrach technicznych jak inwestycja przyjazna środowisku.
227. Scenariusz alternatywny może również polegać na utrzymaniu istniejących instalacji lub sprzętu w eksploatacji przez okres odpowiadający okresowi eksploatacji inwestycji przyjaznej środowisku. W takim przypadku należy uwzględnić zdyskontowane koszty konserwacji, napraw i modernizacji poniesione w tym okresie.
228. W niektórych przypadkach scenariusz alternatywny może polegać na późniejszej wymianie instalacji lub sprzętu, w którym to przypadku należy uwzględnić ich zdyskontowaną wartość i zrównoważyć różnicę w odpowiednim ekonomicznym okresie użytkowania instalacji lub sprzętu.
229. W przypadku sprzętu będącego przedmiotem umów leasingowych zdyskontowaną wartość leasingu sprzętu przyjaznego środowisku należy porównać ze zdyskontowaną wartością leasingu sprzętu mniej przyjaznego środowisku, który byłby używany w przypadku braku pomocy.
230. Jeżeli inwestycja polega na dodaniu instalacji lub sprzętu do istniejących obiektów, instalacji lub sprzętu, na koszty kwalifikowalne będą składać się całkowite koszty inwestycji.
231. Komisja uważa, że pomoc dla projektów, w których okres zwrotu z inwestycji jest krótszy niż pięć lat, zasadniczo nie ma efektu zachęty. Państwo członkowskie może jednak przedstawić dowody wskazujące, że pomoc jest konieczna, aby spowodować zmianę zachowania, nawet w przypadku projektów o krótszym okresie zwrotu.

⁽¹⁰¹⁾ Inne produkty, materiały lub substancje mogą obejmować produkty uboczne (o których mowa w art. 5 dyrektywy 2008/98/WE), pozostałości pochodzące z rolnictwa, akwakultury, rybołówstwa i leśnictwa, ścieki, wody opadowe i wody ze spływu powierzchniowego, minerały, odpady wydobywcze, substancje biogenne, gazy reszkowe pochodzące z procesów produkcji, nadmiarowe produkty, części i materiały itp. Nadmiarowe produkty, części i materiały to produkty, części lub materiały, które są już niepotrzebne lub nieprzydatne dla ich posiadacza, lecz nadają się do ponownego użycia.

⁽¹⁰²⁾ Zob. definicja „selektywnej zbiórki” w art. 3 pkt 11 dyrektywy 2008/98/WE.

232. Pomoc na inwestycje umożliwiające przedsiębiorstwom wyłącznie zachowanie zgodności z obowiązkowymi, obowiązującymi już normami unijnymi nie będzie uznana za wywołującą efekt zachęty (zob. pkt 32). Jak wyjaśniono w pkt 32, można uznać, że pomoc wywołuje efekt zachęty, jeżeli umożliwia przedsiębiorstwu podniesienie poziomu ochrony środowiska zgodnie z obowiązkowymi krajowymi normami, które są bardziej rygorystyczne niż normy unijne, lub które przyjęto w sytuacji braku norm unijnych.
233. Pomoc na dostosowanie się do norm unijnych przyjętych, lecz jeszcze niewprowadzonych w życie będzie uważana za mającą efekt zachęty, jeśli inwestycja zostanie zrealizowana i sfinalizowana co najmniej 18 miesięcy przed wejściem norm unijnych w życie.
- 4.4.4 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej
- 4.4.4.1 Konieczność pomocy
234. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.1 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 235 i 236.
235. Inwestycja musi wykraczać poza ustalone praktyki handlowe powszechnie stosowane w całej Unii i w odniesieniu do różnych technologii ⁽¹⁰³⁾.
236. W przypadku pomocy na selektywną zbiórkę i sortowanie odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji państwo członkowskie musi wykazać, że taka selektywna zbiórka i takie sortowanie są w danym państwie członkowskim słabo rozwinięte ⁽¹⁰⁴⁾. Jeżeli przyznawana jest pomoc na pokrycie kosztów operacyjnych, państwo członkowskie musi wykazać, że taka pomoc jest wymagana w okresie przejściowym w celu ułatwienia opracowania działań związanych z selektywną zbiórką i sortowaniem odpadów. Państwo członkowskie musi brać pod uwagę wszelkie zobowiązania przedsiębiorstw w ramach systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta, które mogło wdrożyć zgodnie z art. 8 dyrektywy 2008/98/WE.
- 4.4.4.2 Adekwatność
237. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 238.
238. Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” ⁽¹⁰⁵⁾ przedsiębiorstwa wytwarzające odpady nie powinny być zwalniane z kosztów ich przetwarzania. Pomoc nie powinna zatem zwalniać przedsiębiorstw wytwarzających odpady z jakichkolwiek kosztów lub obowiązków związanych z przetwarzaniem odpadów, za które ponoszą odpowiedzialność na podstawie prawa unijnego lub krajowego, w tym na podstawie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Ponadto pomoc nie powinna zwalniać przedsiębiorstw z kosztów, które należy uznać za zwykłe koszty ponoszone przez przedsiębiorstwo.
- 4.4.4.3 Proporcjonalność
239. Koszty kwalifikowalne obejmują dodatkowe koszty inwestycji określone przez porównanie całkowitych kosztów inwestycji w zakresie projektu z kosztami projektu lub działania mniej przyjaznego środowisku, tj. w przypadku jednego z poniższych:
- a) porównywalną inwestycję opisaną w pkt 226, która prawdopodobnie mogłaby zostać zrealizowana bez pomocy i która nie osiąga tego samego poziomu efektywnej gospodarki zasobami;
 - b) przetwarzania odpadów zgodnie ze sposobem przetwarzania, który znajduje się niżej w hierarchii postępowania z odpadami, lub w mniej zasobooszczędny sposób;
 - c) tradycyjnego procesu produkcji odnoszącego się do pierwotnego surowca lub produktu, jeżeli produkt ponownie użyty lub poddany recyklingowi (wtórny) jest substytutem surowca pierwotnego lub produktu podstawowego pod względem technicznym i ekonomicznym;
 - d) dowolnego innego scenariusza alternatywnego opartego na należycie uzasadnionych założeniach.
240. W przypadku gdy produkt, substancja lub materiał stanowiłyby odpady, o ile nie zostałyby ponownie użyte, i nie istnieje prawny wymóg, aby dany produkt, daną substancję lub dany materiał unieszkodliwiono lub przetworzono w inny sposób, koszty kwalifikowalne mogą odpowiadać inwestycjom niezbędnym do odzyskania danego produktu, danej substancji lub danego materiału.

⁽¹⁰³⁾ Z technologicznego punktu widzenia inwestycja powinna prowadzić do wyższej zdolności do recyklingu lub wyższej jakości materiałów z recyklingu w porównaniu z normalną praktyką.

⁽¹⁰⁴⁾ W przypadku gdy państwo członkowskie odpowiednio to wykaże, można również uwzględnić szczególną sytuację na poziomie danego regionu lub danych regionów.

⁽¹⁰⁵⁾ Zob. definicja w pkt 19 ppkt (58).

241. Maksymalna intensywność pomocy nie może przekroczyć 40 % kosztów kwalifikowalnych.
242. Intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw.
243. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
244. W przypadku działań w zakresie ekoinnowacji intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych pod warunkiem łącznego spełnienia następujących warunków:
- działanie w zakresie ekoinnowacji muszą mieć element nowości lub istotnego udoskonalenia w stosunku do stanu techniki w danym sektorze w Unii ⁽¹⁰⁶⁾;
 - oczekiwane korzyści dla środowiska muszą być znacznie większe niż poprawa wynikająca z ogólnego rozwoju stanu techniki w porównywalnych obszarach działalności ⁽¹⁰⁷⁾;
 - innowacyjny charakter tego działania związany jest z określonym stopniem ryzyka pod względem technologicznym, rynkowym lub finansowym, wyższym niż ryzyko powszechnie wiążanego z porównywalnymi działaniami nieinnowacyjnymi ⁽¹⁰⁸⁾.
245. Na zasadzie odstępstwa od pkt 241–244 państwo członkowskie może również wykazać w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 48, 51 i 52, że wymagana jest wyższa intensywność pomocy. W takim przypadku państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących kwoty wymaganej pomocy oraz ustanawia mechanizm wycofania, jak określono w pkt 55. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 51 i 52.
246. Jeżeli pomoc zostaje przyznana po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 49 i 50, kwotę pomocy uznaje się za proporcjonalną.
247. Pomoc może obejmować koszty operacyjne, jeżeli ma związek z selektywną zbiórką oraz sortowaniem odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji w zakresie konkretnych strumieni lub rodzajów odpadów w celu przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, w którym to przypadku muszą być spełnione następujące warunki:
- pomoc należy przyznać po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 49 i 50, która musi być otwarta na niedyskryminacyjnych zasadach dla wszystkich operatorów świadczących usługi selektywnego zbierania i sortowania odpadów;
 - w przypadku dużej niepewności co do przyszłych zmian kosztów operacyjnych w trakcie trwania środka procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji może obejmować zasady, które ograniczają pomoc w pewnych dokładnie określonych okolicznościach, pod warunkiem że te zasady i okoliczności określono *ex ante*;
 - wszelką pomoc inwestycyjną przyznaną na potrzeby instalacji wykorzystywanej do selektywnej zbiórki i sortowania odpadów w odniesieniu do określonych strumieni odpadów lub rodzajów odpadów należy odjąć od pomocy operacyjnej przyznanej na potrzeby tej samej instalacji, gdy obie formy pomocy służą pokryciu tych samych kosztów kwalifikowalnych;
 - pomoc można przyznać na okres maksymalnie pięciu lat.

⁽¹⁰⁶⁾ Państwa członkowskie mogą wykazać walor nowości przykładowo na podstawie szczegółowego opisu danej innowacji i warunków rynkowych jej wprowadzenia lub rozpropagowania, porównując ją z najnowszymi procesami lub technikami organizacji zasadniczo stosowanymi przez inne przedsiębiorstwa tego samego sektora.

⁽¹⁰⁷⁾ Jeżeli jest możliwość posłużenia się parametrami ilościowymi do porównania działań w zakresie ekoinnowacji z działaniami standardowymi, nieinnowacyjnymi, określenie „znacznie większe” oznacza, że minimalne ulepszenie oczekiwane od działań ekoinnowacyjnych w zakresie ograniczenia zagrożeń dla środowiska lub zanieczyszczeń bądź też poprawy pod względem efektywności energetycznej lub efektywności wykorzystania zasobów powinno być co najmniej dwukrotnie większe niż minimalne ulepszenie oczekiwane od ogólnego rozwoju porównywalnych działań nieinnowacyjnych. W przypadku gdy proponowane podejście nie będzie w danym wypadku właściwe lub też nie będzie możliwe porównanie ilościowe, wnioski o przyznanie pomocy państwa powinien zawierać szczegółowy opis metody przyjętej do oceny tego kryterium, zapewniając standard porównywalny ze standardem oferowanym przez proponowaną metodę.

⁽¹⁰⁸⁾ Państwo członkowskie może wykazać takie ryzyko przykładowo w odniesieniu do: kosztów projektu w stosunku do obrotów przedsiębiorstwa, czasu niezbędnego do opracowania projektu, oczekiwanych zysków z działania w zakresie ekoinnowacji w stosunku do kosztów projektu oraz prawdopodobieństwa niepowodzenia projektu.

4.4.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

248. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 249–252.
249. Pomoc nie może stanowić zachęty do wytwarzania odpadów lub do większego wykorzystywania zasobów.
250. Pomoc nie może tylko zwiększać popytu na odpady lub inne materiały i zasoby, które mają być ponownie użyte, poddane recyklingowi lub odzyskane, nie zwiększając jednocześnie zbiórki tych materiałów.
251. Oceniając wpływ pomocy na rynek, Komisja weźmie pod uwagę potencjalny wpływ pomocy na funkcjonowanie rynków surowców pierwotnych i wtórnych związanych z danymi produktami.
252. W szczególności oceniając wpływ na rynek pomocy na pokrycie kosztów operacyjnych związanych z selektywną zbiórką i sortowaniem odpadów lub innych produktów, materiałów lub substancji w zakresie konkretnych strumieni lub rodzajów odpadów w kontekście przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, Komisja uwzględni możliwe interakcje z systemami rozszerzonej odpowiedzialności producenta w danym państwie członkowskim.

4.5 Pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniom innym niż powodowane przez gazy cieplarniane lub ich ograniczanie

4.5.1 Uzasadnienie pomocy

253. Dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń w ramach komunikatu pt. „Europejski Zielony Ład” na rzecz nietoksycznego środowiska powinno zagwarantować do 2050 r. zredukowanie zanieczyszczenia do poziomu, który nie jest już szkodliwy dla ludzi i ekosystemów naturalnych oraz mieści się w granicach zanieczyszczenia, z którym planeta może sobie poradzić, tworząc w ten sposób nietoksyczne środowisko zgodnie z Agendą ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030⁽¹⁰⁹⁾ i długoterminowymi celami 8. unijnego programu działań w zakresie środowiska⁽¹¹⁰⁾. Unia określiła szczegółowe cele w zakresie ograniczania poziomu zanieczyszczeń, takie jak czystsze powietrze⁽¹¹¹⁾ i zerowe zanieczyszczenie jednolitych części wód⁽¹¹²⁾, mniejszy hałas, zminimalizowane wykorzystanie i uwalnianie substancji potencjalnie niebezpiecznych, ograniczenie zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi i mikrodrobinami plastiku oraz odpadami⁽¹¹³⁾, a także wyznaczyła cele dotyczące nadmiaru składników odżywczych i nawozów, niebezpiecznych pestycydów i substancji powodujących oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe⁽¹¹⁴⁾.
254. Wsparcie finansowe w formie pomocy państwa może w znacznym stopniu przyczynić się do osiągnięcia celu środowiskowego, jakim jest ograniczenie form zanieczyszczeń innych niż emisja gazów cieplarnianych.

4.5.2 Zakres oraz wspierana działalność

255. Pomoc na zapobieganie zanieczyszczeniu innemu niż emisja gazów cieplarnianych lub na jego ograniczanie można przyznać w przypadku inwestycji umożliwiających przedsiębiorstwom wykroczenie poza normy unijne w zakresie ochrony środowiska, podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych lub spełnienie norm unijnych, które zostały przyjęte, ale jeszcze nie obowiązują.

⁽¹⁰⁹⁾ Agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 jest dostępna pod adresem: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

⁽¹¹⁰⁾ Wniosek – Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r., COM(2020) 652 final.

⁽¹¹¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Program „Czyste powietrze dla Europy”, COM(2013) 918 final. W kwestii ozonu przyziemnego, cząstek stałych, tlenków azotu, niebezpiecznych metali ciężkich i szeregu innych zanieczyszczeń zob. również dyrektywę 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu (Dz.U. L 23 z 26.1.2005, s. 3) i dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszy powietrza dla Europy (Dz.U. L 152 z 11.6.2008, s. 1). Zob. również dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylenia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1), jeżeli chodzi o najważniejsze transgraniczne zanieczyszczenia powietrza: dwutlenków siarki, tlenków azotu, amoniaku, niemetanowych lotnych związków organicznych i cząstek stałych.

⁽¹¹²⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1) stanowi, że poza wyjątkami, wszystkie części wód powierzchniowych i podziemnych mają być w dobrym stanie ekologicznym.

⁽¹¹³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby, COM(2021) 400 final.

⁽¹¹⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, COM(2020) 381 final.

256. Jeżeli pomoc przyznaje się w postaci przydziałów emisji ⁽¹¹⁵⁾, środek pomocy należy opracować w taki sposób, aby zapobiegać zanieczyszczeniu lub ograniczać je poniżej poziomów nałożonych w ramach norm unijnych obowiązkowych dla odnośnych przedsiębiorstw.
257. Pomoc powinna być przeznaczana na zapobieganie zanieczyszczeniu bezpośrednio związanemu z działalnością beneficjenta lub na ograniczanie tego zanieczyszczenia.
258. Pomoc nie może polegać jedynie na przenoszeniu zanieczyszczenia z jednego sektora do drugiego lub z jednego elementu środowiska na inny (np. z powietrza do wody). W przypadku gdy celem pomocy jest ograniczanie zanieczyszczenia, pomoc musi prowadzić do ogólnego zmniejszenia zanieczyszczenia.
259. Sekcja 4.5 nie ma zastosowania do środków pomocy, które obejmuje zakres sekcji 4.1. W przypadku gdy środek przyczynia się zarówno do zapobiegania emisji gazów cieplarnianych lub jej redukcji, jak i do zapobiegania zanieczyszczeniom innym niż emisje gazów cieplarnianych lub ich redukcji, zgodność środka będzie podlegała ocenie na podstawie sekcji 4.1 albo na podstawie niniejszej sekcji, w zależności od tego, który z tych dwóch celów ma większe znaczenie ⁽¹¹⁶⁾.

4.5.3 Efekt zachęty

260. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 261 i 262.
261. Uznaje się, że pomoc wywołuje efekt zachęty, gdy umożliwia przedsiębiorstwu zapobieganie zanieczyszczeniom lub ograniczanie ich w sytuacji braku norm unijnych lub poniżej poziomów wymaganych zgodnie z obowiązującymi już normami unijnymi. Jak wyjaśniono w pkt 32, można również uznać, że pomoc wywołuje efekt zachęty, jeżeli umożliwia przedsiębiorstwu zapobieganie zanieczyszczeniom lub ich ograniczenie zgodnie z obowiązkowymi krajowymi normami, które są bardziej rygorystyczne niż normy unijne, lub które przyjęto w sytuacji braku norm unijnych.
262. Pomoc na dostosowanie się do norm unijnych przyjętych, lecz jeszcze niewprowadzonych w życie będzie uważana za mającą efekt zachęty, jeśli inwestycja zostanie zrealizowana i sfinalizowana co najmniej 18 miesięcy przed wejściem norm unijnych w życie.

4.5.4 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.5.4.1 Konieczność pomocy

263. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.1 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 264.
264. W przypadku pomocy w postaci przydziałów emisji ⁽¹¹⁷⁾ państwo członkowskie musi wykazać, że spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) sprzedaż wszystkich uprawnień na aukcji prowadzi do znacznego wzrostu kosztów produkcji dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów indywidualnych;
 - b) znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przerzucić na klientów bez istotnego ograniczenia sprzedaży ⁽¹¹⁸⁾;
 - c) indywidualne przedsiębiorstwa w sektorze nie mają możliwości ograniczania poziomów emisji, aby zmniejszyć koszty certyfikatów do poziomu, który przedsiębiorstwa te mogą zaakceptować. Fakt, że zużycia nie można ograniczyć można wykazać, porównując poziomy emisji z poziomami opartymi na technice gwarantującej najlepszy wynik w Europejskim Obszarze Gospodarczym. Każde przedsiębiorstwo, które osiągnie technikę gwarantującą najlepszy wynik, może w pełni wykorzystać uprawnienie w ramach systemu przydziałów emisji odpowiadające wzrostowi kosztów produkcji, którego nie można przerzucić na klientów. Każde przedsiębiorstwo, którego wyniki w zakresie ochrony środowiska są słabsze, korzysta z mniejszych uprawnień, proporcjonalnych do tych wyników.

⁽¹¹⁵⁾ Przydziały emisji mogą wiązać się z pomocą państwa, zwłaszcza kiedy państwa członkowskie przyznają uprawnienia i zezwolenia poniżej ich wartości rynkowej.

⁽¹¹⁶⁾ Aby ustalić, który z tych dwóch celów ma większe znaczenie, Komisja może zażądać od państwa członkowskiego przedstawienia porównania oczekiwanych wyników środka pod względem zapobiegania emisjom gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń lub ich ograniczania, przeprowadzonego na podstawie wiarygodnego i szczegółowego ujęcia ilościowego.

⁽¹¹⁷⁾ Przydziały emisji mogą wiązać się z pomocą państwa, zwłaszcza kiedy państwa członkowskie przyznają uprawnienia i zezwolenia poniżej ich wartości rynkowej.

⁽¹¹⁸⁾ Analizę tę można przeprowadzić na podstawie oszacowań m.in. elastyczności cen produktów danego sektora, jak również szacunków dotyczących utraconej sprzedaży i jej wpływu na rentowność beneficjenta.

4.5.4.2 Proporcjonalność

265. Koszty kwalifikowalne to dodatkowe koszty inwestycji bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska.
266. Dodatkowe koszty inwestycji uwzględniają różnicę między kosztami inwestycji objętej pomocą i kosztami inwestycji, które poniesiono by w scenariuszu alternatywnym, jak opisano w pkt 226–230. Jeżeli projekt polega na wcześniejszym dostosowaniu do norm unijnych, które jeszcze nie obowiązują, scenariusz alternatywny powinien być zasadniczo taki, jak opisano w pkt 228.
267. Maksymalna intensywność pomocy ograniczona jest do 40 % kosztów kwalifikowalnych.
268. Intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku średnich przedsiębiorstw lub o 20 punktów procentowych w przypadku małych przedsiębiorstw.
269. Intensywność pomocy można zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu lub o 5 punktów procentowych w przypadku inwestycji mających miejsce na obszarach objętych pomocą, spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
270. W przypadku działań w zakresie ekoinnowacji intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych, o ile spełnione są warunki określone w pkt 244 lit. a)–c).
271. Na zasadzie odstępstwa od pkt 267–270 państwo członkowskie może również wykazać, w oparciu o analizę luk w finansowaniu, jak określono w pkt 48, 51 i 52, że wymagana jest wyższa kwota pomocy. W takim przypadku państwo członkowskie musi prowadzić monitorowanie *ex post* w celu weryfikacji założeń dotyczących kwoty wymaganej pomocy oraz ustanawia mechanizm wycofania, jak określono w pkt 55. Kwota pomocy nie może przekraczać luki w finansowaniu, jak określono w pkt 51 i 52.
272. Jeżeli pomoc zostaje przyznana po zakończeniu procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, przeprowadzonej zgodnie z kryteriami określonymi w pkt 49 i 50, kwotę pomocy uznaje się za proporcjonalną.
273. W przypadku pomocy w postaci przydziałów emisji Komisja zweryfikuje również, czy:
- przydział uprawnień odbywa się w sposób przejrzysty, w oparciu o obiektywne kryteria i źródła danych o najwyższej dostępnej jakości; oraz
 - całkowita ilość uprawnień lub zezwoleń przyznana każdemu przedsiębiorstwu poniżej ich wartości rynkowej nie przekracza jego przewidywanych potrzeb oszacowanych dla sytuacji nieistnienia systemu handlu uprawnieniami.

4.5.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

274. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 275.
275. W przypadku pomocy w postaci przydziałów emisji Komisja zweryfikuje również, czy:
- beneficjenci są wybierani w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim konkurentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - metoda przydziału uprawnień nie faworyzuje określonych przedsiębiorstw⁽¹¹⁹⁾ lub określonych sektorów, chyba że jest to uzasadnione logiką ekologiczną samego programu pomocy lub takie zasady są niezbędne do zachowania spójności z innymi elementami polityki ochrony środowiska
 - nowe podmioty nie otrzymują przydziałów lub uprawnień na korzystniejszych warunkach niż istniejące przedsiębiorstwa działające na tych samych rynkach;
 - w przypadku gdy przyznaje się większe ilości uprawnień istniejącym instalacjom w porównaniu z nowymi podmiotami, nie powoduje to nadmiernych barier dla wejścia na rynek.

⁽¹¹⁹⁾ Na przykład nowych podmiotów lub przeciwnie – istniejących przedsiębiorstw lub instalacji.

4.6 Pomoc na remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę lub odtworzenie bioróżnorodności oraz wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej

4.6.1 Uzasadnienie pomocy

276. Celem unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 ⁽¹²⁰⁾ jest ochrona przyrody, odwrócenie degradacji ekosystemów i skierowanie unijnej różnorodności biologicznej na ścieżkę regeneracji do 2030 r. Jako zasadnicza część komunikatu pt. „Europejski Zielony Ład” służy ona wyznaczeniu ambitnych celów i zobowiązań na 2030 r. z myślą o osiągnięciu zdrowych i odpornych ekosystemów.
277. Wsparcie finansowe w postaci pomocy państwa może w znacznym stopniu przyczynić się do osiągnięcia celu środowiskowego, jakim jest ochrona i odtworzenie różnorodności biologicznej i ekosystemów, na kilka sposobów, w tym dzięki zachętom do naprawy szkód na zanieczyszczonych terenach, odnowy zdegradowanych siedlisk przyrodniczych i ekosystemów lub wdrażania inwestycji mających na celu ochronę ekosystemów.
278. Celem strategii UE w zakresie przystosowania do zmiany klimatu ⁽¹²¹⁾ jest pobudzenie inwestycji w rozwiązania oparte na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu ⁽¹²²⁾ z uwzględnieniem tego, że ich wdrażanie na dużą skalę prowadziłyby do zwiększenia odporności na zmianę klimatu i przyczyniłyby się do osiągnięcia szeregu celów Europejskiego Zielonego Ładu.

4.6.2 Zakres oraz wspierana działalność

279. W niniejszej sekcji określono zasady zgodności dotyczące środków pomocy na remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę lub odtworzenie bioróżnorodności oraz wdrażania rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej.
280. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do:
- a) pomocy na remediację lub odnowę po zamknięciu elektrowni oraz zakończeniu działalności wydobywczej lub ekstrakcyjnej w stopniu w jakim pomoc, o której mowa, jest objęta sekcją 4.12 ⁽¹²³⁾;
 - b) pomocy mającej na celu naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe, takie jak trzęsienia ziemi, lawiny, osuwiska, powódzie, tornada, huragany, erupcje wulkaniczne i pożary naturalne.
281. Pomoc w ramach niniejszej sekcji można przyznawać na następujące działania:
- a) remediacja szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, w tym szkód polegających na pogorszeniu jakości gleby, wód powierzchniowych lub gruntowych, lub szkód wyrządzonych środowisku morskemu;
 - b) odnowa zdegradowanych siedlisk przyrodniczych i ekosystemów;
 - c) ochrona lub odtworzenie różnorodności biologicznej lub ekosystemów w celu przyczynienia się do osiągnięcia dobrego stanu ekosystemów lub do ochrony ekosystemów, które już są w dobrym stanie;
 - d) wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu zmiany klimatu.
282. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do środków pomocy, które są objęte zakresem sekcji 4.1. W przypadku gdy środek przyczynia się zarówno do redukcji emisji gazów cieplarnianych, jak i remediacji szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowy siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochrony lub odtwarzania bioróżnorodności oraz wdrażania rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej, zgodność środka będzie podlegała ocenie na podstawie sekcji 4.1 albo niniejszej sekcji, w zależności od tego, który z tych dwóch celów ma większe znaczenie ⁽¹²⁴⁾.

⁽¹²⁰⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 Przywracanie przyrody do naszego życia”, COM(2020) 380 final.

⁽¹²¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu”, COM(2021) 82 final.

⁽¹²²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>

⁽¹²³⁾ Na przykład pomoc na ponowne nawadnianie torfowisk, która nie jest powiązana z pomocą na wcześniejsze zakończenie działalności wydobywania torfu lub z pomocą na pokrycie kosztów wyjątkowych związanych z taką działalnością, może być objęta sekcją 4.6.

⁽¹²⁴⁾ Aby ustalić który z tych dwóch celów ma większe znaczenie, Komisja może zażądać od państwa członkowskiego przedstawienia porównania oczekiwanych wyników środka pod względem zapobiegania emisjom gazów cieplarnianych lub ich ograniczania oraz remediacji szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowy siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochrony lub odtwarzania bioróżnorodności oraz wdrażania rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej, przeprowadzonego, w stosownych przypadkach, na podstawie wiarygodnego i szczegółowego ujęcia ilościowego.

4.6.3 Efekt zachęty

283. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 284–287.
284. Nie naruszając przepisów dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ani innych odpowiednich przepisów unijnych⁽¹²⁵⁾, pomoc na remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów, ochronę lub odtwarzanie bioróżnorodności oraz wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody służących przystosowaniu się do zmiany klimatu i łagodzeniu jej można uznać za wywołującą efekt zachęty tylko wtedy, gdy podmiotu lub przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za szkodę wyrządzoną środowisku naturalnemu nie można zidentyfikować ani pociągnąć do odpowiedzialności prawnej za finansowanie prac koniecznych do zapobiegania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu i naprawiania ich zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.
285. Państwo członkowskie musi wykazać, że podjęto wszystkie uzasadnione działania, w tym działania prawne, w celu zidentyfikowania podmiotu lub przedsiębiorstwa ponoszącego odpowiedzialność za szkody wyrządzone środowisku naturalnemu oraz zobowiązać ten podmiot lub to przedsiębiorstwo do poniesienia odnośnych kosztów. W przypadku gdy na podstawie mających zastosowanie przepisów nie można określić podmiotu lub przedsiębiorstwa odpowiedzialnego, ani zobowiązać takiego podmiotu lub przedsiębiorstwa do poniesienia kosztów, pomoc może zostać przyznana na wsparcie całości prac związanych z remediacją lub odnową oraz można tę pomoc uznać za pomoc wywołującą efekt zachęty. Komisja może uznać, że przedsiębiorstwa nie można zmusić do poniesienia kosztów przywrócenia środowiska do stanu sprzed szkody, do której doprowadziło, jeżeli nie ma ono już formy prawnej, a żadnego innego przedsiębiorstwa nie można uznać za jego następcę prawnego lub gospodarczego⁽¹²⁶⁾ lub w przypadku gdy nie ma wystarczającego zabezpieczenia finansowego na pokrycie kosztów remediacji.
286. Pomoc przyznana na wdrożenie środków kompensujących w rozumieniu art. 6 ust. 4 dyrektywy Rady 92/43/EWG⁽¹²⁷⁾ nie ma efektu zachęty. Można uznać, że pomoc przeznaczona na pokrycie dodatkowych kosztów niezbędnych do podniesienia zakresu lub poziomu ambicji tych środków ponad zobowiązania prawne wynikające z art. 6 ust. 4 tej dyrektywy ma efekt zachęty.
287. Pomoc na remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu oraz odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów będzie uważana za mającą efekt zachęty, gdy koszty remediacji lub odnowy przekroczą wzrost wartości gruntów (zob. pkt 288).

4.6.4 Proporcjonalność

288. W przypadku inwestycji w remediację szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu lub odnowę siedlisk przyrodniczych i ekosystemów kosztami kwalifikowalnymi są koszty prac remediacyjnych lub związanych z odnową pomniejszone o wzrost wartości gruntu lub nieruchomości. Oceny wzrostu wartości gruntów lub nieruchomości wynikającego z remediacji lub odnowy musi dokonać niezależny wykwalifikowany ekspert.
289. W przypadku inwestycji w ochronę lub odtwarzanie bioróżnorodności oraz wdrażanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody w celu łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej kosztami kwalifikowalnymi są łączne koszty prac przyczyniających się do ochrony lub odtwarzania bioróżnorodności lub wdrożenia rozwiązań opartych na zasobach przyrody w celu łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej.
290. W przypadku przyznania pomocy na wdrożenie rozwiązań opartych na zasobach przyrody w budynkach, dla których istnieje świadectwo charakterystyki energetycznej, państwa członkowskie musiałyby wykazać, że inwestycje te nie uniemożliwiają wdrożenia środków na rzecz efektywności energetycznej zalecanych w świadectwie charakterystyki energetycznej.
291. Intensywność pomocy może wynieść do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

4.7 Pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych

292. Sekcja 4.7 obejmuje pomoc w obszarze ochrony środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych. Składa się ona z dwóch podsekcji, z których każda opiera się na odrębnej logice. Sekcja 4.7.1 dotyczy podatków lub opłat, które stanowią sankcję za zachowania szkodliwe dla środowiska i dlatego mają na celu ukierunkowanie przedsiębiorstw i konsumentów na dokonywanie bardziej przyjaznych środowisku wyborów. Zgodnie z sekcją 4.7.2 państwa członkowskie mogą zdecydować się na zachęcanie przedsiębiorstw, za pomocą ukierunkowanych obniżek podatków lub opłat, do zmiany lub dostosowania ich zachowania poprzez angażowanie się w projekty lub działania bardziej przyjazne środowisku.

⁽¹²⁵⁾ Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 56). Zob. również zawiadomienie Komisji: „Wytyczne zawierające wspólne rozumienie pojęcia »szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu« zdefiniowanej w art. 2 dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu” (Dz.U. C 118 z 7.4.2021, s. 1).

⁽¹²⁶⁾ Zob. decyzja Komisji C(2012) 558 final z dnia 17 października 2012 r. w sprawie SA.33496 (2011/N) – Austria – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, motywy 65–69 (Dz.U. C 14 z 17.1.2013, s. 1).

⁽¹²⁷⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

4.7.1 Pomoc w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych na ochronę środowiska

4.7.1.1 Uzasadnienie pomocy

293. Podatki lub opłaty parafiskalne na ochronę środowiska nakłada się w celu internalizacji kosztów zewnętrznych zachowań szkodliwych dla środowiska, zniechęcając tym samym do takich zachowań poprzez ustalanie ich ceny i zwiększając poziom ochrony środowiska. W zasadzie podatki i opłaty parafiskalne na ochronę środowiska powinny odzwierciedlać ogólne koszty dla społeczeństwa (koszty zewnętrzne), a zatem wysokość podatku lub opłaty parafiskalnej płacona od jednostki emisji, innych zanieczyszczeń lub zużytych zasobów powinna być taka sama dla wszystkich przedsiębiorstw odpowiadających za zachowanie szkodliwe dla środowiska. Podczas gdy obniżki podatków lub opłat parafiskalnych na ochronę środowiska mogą mieć niekorzystny wpływ na osiągnięcie celu ochrony środowiska, mogą one być jednak konieczne, gdyż w przeciwnym razie beneficjenci znaleźliby się w niekorzystnej pozycji konkurencyjnej, stawiającej pod znakiem zapytania samo wprowadzenie podatku lub opłaty parafiskalnej na ochronę środowiska.
294. W przypadku gdy podatki lub opłaty parafiskalne na ochronę środowiska nie mogłyby być egzekwowane bez narażania działalności gospodarczej niektórych przedsiębiorstw na ryzyko, korzystniejsze traktowanie niektórych przedsiębiorstw może pozwolić na osiągnięcie wyższego ogólnego poziomu podatków lub opłat parafiskalnych na ochronę środowiska. W ten sposób, w niektórych okolicznościach, obniżki podatków lub opłat parafiskalnych na ochronę środowiska mogą pośrednio przyczyniać się do podniesienia poziomu ochrony środowiska. Nie mogą one jednak podważać ogólnego celu podatków lub opłat parafiskalnych na ochronę środowiska, którym jest ograniczenie zachowań szkodliwych dla środowiska lub zwiększenie kosztów takiego zachowania, jeżeli nie są dostępne zadowalające rozwiązania alternatywne.

4.7.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

295. Komisja uzna, że pomoc w formie obniżek podatków lub opłat może zostać przyznana, jeśli państwo członkowskie wykaze, że spełnione są oba poniższe warunki:
- obniżki są ukierunkowane na przedsiębiorstwa najbardziej dotknięte podatkiem lub opłatą na ochronę środowiska, które bez obniżki nie byłyby w stanie prowadzić działalności gospodarczej w sposób zrównoważony;
 - poziom ochrony środowiska faktycznie osiągnięty dzięki wdrożeniu obniżek jest wyższy niż ten, który zostałyby osiągnięty bez wdrożenia tych obniżek.
296. Aby wykazać, że oba warunki wymienione w pkt 295 są spełnione, państwo członkowskie musi przedstawić Komisji następujące informacje:
- opis sektorów lub kategorii beneficjentów kwalifikujących się do obniżek;
 - wykaz największych beneficjentów w każdym sektorze, ich obrót, udziały w rynku, wysokość podstawy opodatkowania i udział podatku na ochronę środowiska lub opłaty w ich zysku przed opodatkowaniem z obniżką i bez obniżki;
 - opis sytuacji tych beneficjentów z wyjaśnieniem, dlaczego nie byliby oni w stanie zapłacić stawki podstawowej podatku na ochronę środowiska lub opłaty;
 - wyjaśnienie, w jaki sposób obniżony podatek lub obniżona opłata przyczyniłyby się do rzeczywistego zwiększenia poziomu ochrony środowiska w porównaniu z poziomem ochrony środowiska, który zostałyby osiągnięty w przypadku braku obniżek (na przykład poprzez porównanie stawki podstawowej, która zostałaby wprowadzona wraz z obniżkami, ze stawką podstawową, która zostałaby wprowadzona bez obniżek, ogólnej liczby przedsiębiorstw, które zostałyby objęte podatkiem lub opłatą, lub innych wskaźników odzwierciedlających rzeczywistą zmianę zachowań szkodliwych dla środowiska).

4.7.1.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

297. Jeżeli podatki na ochronę środowiska są zharmonizowane, Komisja może stosować uproszczone podejście do oceny konieczności i proporcjonalności pomocy. W kontekście dyrektywy 2003/96/WE Komisja może zastosować uproszczone podejście do obniżek podatku, przestrzegając minimalnego unijnego poziomu opodatkowania określonego w pkt 298 i 299.
298. Komisja uzna pomoc w formie obniżek zharmonizowanych podatków za konieczną i proporcjonalną, pod warunkiem że spełnione są łącznie następujące warunki:
- beneficjenci płacą co najmniej minimalny unijny poziom opodatkowania określony w mającej zastosowanie dyrektywie;

- b) wybór beneficjentów odbywa się na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów;
 - c) pomoc przyznaje się zasadniczo w ten sam sposób wszystkim przedsiębiorstwom w tym samym sektorze, jeżeli są w podobnej sytuacji faktycznej;
 - d) państwo członkowskie weryfikuje, czy pomoc jest konieczna, aby przyczynić się pośrednio do wyższego poziomu ochrony środowiska, stosując otwarte konsultacje publiczne ex ante, w których dokładnie opisuje sektory kwalifikujące się do obniżek, i przedstawia wykaz głównych beneficjentów w każdym sektorze.
299. Państwa członkowskie mogą przyznać pomoc w postaci obniżki podatku lub rocznej rekompensaty w ustalonej kwocie (zwrot podatku) lub połączenia obydwu tych form pomocy. Zaletą podejścia polegającego na zwrocie podatku jest to, że przedsiębiorstwa pozostają pod wpływem sygnału cenowego, jaki stanowi podatek na ochronę środowiska. Kwotę zwrotu należy obliczać na podstawie danych historycznych, tj. poziomu produkcji oraz zużycia lub zanieczyszczeń odnotowanych dla danego przedsiębiorstwa w określonym roku bazowym. Kwota zwrotu podatku nie może wykraczać poza minimalną unijną kwotę opodatkowania, która w innym razie byłaby należna za dany rok bazowy.
300. Jeżeli podatki na ochronę środowiska nie są zharmonizowane lub jeżeli beneficjenci płacą podatki w niższej kwocie niż minimalny unijny poziom zharmonizowanego podatku, o ile jest on dozwolony na podstawie mającej zastosowanie dyrektywy, niezbędne jest dokonanie szczegółowej oceny konieczności i proporcjonalności pomocy, jak określono w sekcjach 4.7.1.3.1–4.7.1.3.3.

4.7.1.3.1 Konieczność

301. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.1 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 302 i 303.
302. Komisja uzna pomoc za konieczną, jeśli spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) wybór beneficjentów opiera się na obiektywnych i przejrzystych kryteriach, a pomoc państwa jest przyznawana w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się przedsiębiorstwom działającym w tym samym sektorze działalności gospodarczej, które są w takiej samej lub podobnej sytuacji faktycznej w odniesieniu do celów środka pomocy;
 - b) podatek lub opłata parafiskalna na ochronę środowiska bez obniżki prowadziłyby do znacznego wzrostu kosztów produkcji obliczanego jako odsetek wartości dodanej brutto dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów;
 - c) znacznego wzrostu kosztów produkcji nie można przenieść na klientów bez znacznego ograniczenia wielkości sprzedaży.
303. W odniesieniu do obniżenia podatków od biopaliw, biopłynów i paliw z biomasy państwo członkowskie musi wprowadzić mechanizm służący weryfikowaniu, czy środek jest wciąż konieczny, stosując warunki dotyczące konieczności określone w sekcji 4.1.3.1, oraz wprowadzić odpowiednie środki, takie jak zakończenie zwolnienia lub obniżenie poziomu wsparcia.

4.7.1.3.2 Adekwatność

304. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 305 i 306.
305. Komisja będzie zatwierdzać programy pomocy na okres nie dłuższy niż 10 lat, a po upływie tego okresu państwo członkowskie może ponownie zgłosić środek, jeśli dokona ponownej oceny jego adekwatności.
306. W przypadku udzielenia pomocy w postaci zwrotu podatku kwotę zwrotu należy obliczać na podstawie danych historycznych, tj. poziomu produkcji oraz zużycia lub zanieczyszczeń odnotowanych dla danego przedsiębiorstwa w określonym roku bazowym.

4.7.1.3.3 Proporcjonalność

307. Sekcja 3.2.1.3. nie dotyczy pomocy w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych na ochronę środowiska.
308. Komisja uzna pomoc za proporcjonalną w przypadku spełnienia co najmniej jednego z poniższych warunków:
- a) każdy z beneficjentów pomocy płaci co najmniej 20 % kwoty nominalnej podatku lub opłaty parafiskalnej na ochronę środowiska, która w przypadku braku obniżki miałyby zastosowanie do tego beneficjenta;

- b) obniżka podatku lub opłaty nie przekracza 100 % krajowego podatku lub opłaty parafiskalnej na ochronę środowiska i jest uzależniona od zawarcia umów pomiędzy danym państwem członkowskim a beneficjentami lub związkami beneficjentów, na podstawie których to umów beneficjenci lub związki beneficjentów zobowiązują się do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska, których wpływ jest taki sam, jak w przypadku gdyby beneficjenci lub związki beneficjentów płacili co najmniej 20 % podatku krajowego lub opłaty. Takie umowy lub zobowiązania mogą odnosić się, między innymi, do zmniejszenia zużycia energii, zmniejszenia emisji i innych zanieczyszczeń lub wszelkich innych działań na rzecz ochrony środowiska.

309. Takie umowy muszą spełniać łącznie następujące warunki:

- a) treść umów jest negocjowana przez państwo członkowskie oraz określa cele i harmonogram ich osiągnięcia;
- b) państwo członkowskie zapewnia niezależne i regularne monitorowanie zobowiązań wynikających z umów;
- c) umowy podlegają okresowym przeglądom w świetle rozwoju technologicznego i innych zmian i przewidziano w nich kary stosowane w przypadku niewywiązania się z zobowiązań.

4.7.2 Pomoc na ochronę środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych

4.7.2.1 Uzasadnienie pomocy

310. Państwa członkowskie mogą rozważyć zachęcanie przedsiębiorstw do angażowania się w projekty lub działania, które zwiększają poziom ochrony środowiska, poprzez obniżenie podatków lub opłat parafiskalnych. Jeżeli takie obniżki mają na celu zachęcenie beneficjentów do realizacji projektów lub działań skutkujących mniejszym zanieczyszczeniem lub zużyciem mniejszej ilości zasobów, Komisja oceni te środki w świetle wymogów określonych w sekcji 4.7.2.

4.7.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

311. Niniejszą sekcję poświęcono pomocy na projekty i działania przyjazne środowisku, które wchodzą w zakres sekcji 4.2–4.6 i które przyjmują formę obniżek podatków lub opłat parafiskalnych.

312. Jeżeli obniżenie podatku lub opłaty prowadzi przede wszystkim do osiągnięcia celu dotyczącego obniżenia emisyjności, zastosowanie ma sekcja 4.1.

313. Niniejsza sekcja nie obejmuje obniżek podatków lub opłat, które odzwierciedlają podstawowe koszty dostarczania energii lub związanych z nią usług. Na przykład z zakresu sekcji 4.7.2 wyłączone są obniżki opłat sieciowych lub opłat finansujących mechanizmy zdolności wytwórczych. Niniejsza sekcja nie obejmuje obniżek opłat za zużycie energii elektrycznej służących finansowaniu celu polityki energetycznej.

4.7.2.3 Efekt zachęty

314. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 315 i 316.

315. W odniesieniu do każdego kwalifikującego się projektu lub projektu referencyjnego dla danej kategorii beneficjentów państwo członkowskie musi przedstawić ujęcie ilościowe, jak określono w pkt 51, lub równoważne dane do oceny przez Komisję, dotyczące porównania rentowności projektu lub działania referencyjnego przy obniżce podatku lub opłaty parafiskalnej z rentownością w przypadku braku tej obniżki oraz wykazujące, że obniżka stanowi zachętę do realizacji projektu lub działania przyjaznych środowisku.

316. Uznaje się, że pomoc na projekty rozpoczęte przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy wywołuje efekt zachęty, jeżeli spełniono łącznie następujące warunki:

- a) środek ustanawia prawo do uzyskania pomocy zgodnie z obiektywnymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami i bez dalszej ingerencji ze strony państwa członkowskiego;
- b) środek został przyjęty i jest w mocy, zanim nastąpiło rozpoczęcie prac w ramach projektu lub działalności objętych pomocą, z wyjątkiem kolejnych programów pomocy fiskalnej, w przypadku gdy działalność była już objęta poprzednimi programami pomocy w formie korzyści podatkowych lub parafiskalnych.

4.7.2.4 Proporcjonalność

317. Sekcja 3.2.1.3 nie dotyczy pomocy na ochronę środowiska w postaci obniżek podatków lub opłat parafiskalnych.
318. Pomoc nie może przekraczać normalnej stawki lub kwoty podatku lub opłaty, które miałyby w przeciwnym razie zastosowanie.
319. Jeżeli obniżenie podatku lub opłaty parafiskalnej jest związane z kosztami inwestycji, pomoc zostanie uznana za proporcjonalną, pod warunkiem że nie przekracza intensywności pomocy i maksymalnych kwot pomocy przewidzianych w sekcjach 4.2–4.6. Wymóg ten nie ma zastosowania do pomocy w formie obniżek podatków lub opłat parafiskalnych w przypadkach, w których w sekcjach tych wymaga się przeprowadzenia procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji.
320. W przypadku gdy obniżenie podatków lub opłat parafiskalnych powoduje zmniejszenie stałych kosztów operacyjnych, kwota pomocy nie może przekraczać różnicy między kosztami operacyjnymi projektu lub działania przyjaznego środowisku a kosztami mniej przyjaznego środowisku scenariusza alternatywnego. Jeżeli projekt lub działanie bardziej przyjazne środowisku mogą prowadzić do potencjalnych oszczędności kosztów lub dodatkowych przychodów, należy je uwzględnić przy określaniu proporcjonalności pomocy.

4.7.2.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

321. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.2.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 322–324.
322. Pomoc państwa musi być przyznawana w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się przedsiębiorstwom działającym w tym samym sektorze działalności gospodarczej, które są w takiej samej lub podobnej sytuacji faktycznej w odniesieniu do celów środka pomocy.
323. Państwo członkowskie musi zapewnić, aby pomoc pozostawała konieczna przez cały okres programów pomocy, które trwają ponad trzy lata, oraz oceniać te programy co najmniej co trzy lata.
324. Jeżeli obniżenie podatku lub opłaty parafiskalnej dotyczy projektów wchodzących w zakres:
- a) sekcji 4.2, zastosowanie mają pkt 154–156;
 - b) sekcji 4.3.1, zastosowanie mają pkt 183–188;
 - c) sekcji 4.3.2, zastosowanie mają pkt 206–216.

4.8 Pomoc na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej

4.8.1 Uzasadnienie pomocy

325. W wyniku niedoskonałości rynku i luk w przepisach sygnały cenowe mogą nie zapewniać skutecznych zachęt inwestycyjnych, co może prowadzić na przykład do nieodpowiedniego mixu źródeł energii elektrycznej, nieodpowiednich zdolności przesyłowych, elastyczności lub lokalizacji. Ponadto znacząca transformacja sektora energii elektrycznej spowodowana zmianami technologicznymi i wyzwaniem klimatycznymi stwarza nowe wyzwania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Chociaż coraz bardziej zintegrowany rynek energii elektrycznej będzie zazwyczaj umożliwiał wymianę energii elektrycznej w całej UE, niwelując w ten sposób problemy z bezpieczeństwem dostaw na poziomie krajowym, mogą wystąpić sytuacje, w których nawet na rynkach połączonych niemożliwe będzie zagwarantowanie stałego bezpieczeństwa dostaw w niektórych państwach członkowskich lub regionach. W związku z tym państwa członkowskie mogą rozważyć możliwość wprowadzenia środków mających na celu zapewnienie określonych poziomów bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.

4.8.2 Zakres oraz wspierana działalność

326. Niniejszą sekcję poświęcono zasadom zgodności dotyczącym środków pomocy mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Obejmują one stosowanie mechanizmów zdolności wytwórczych i wszelkich innych środków w celu rozwiązania problemów związanych z długo- i krótkoterminowym bezpieczeństwem dostaw, wynikających z niedoskonałości rynku uniemożliwiających przeprowadzanie wystarczających inwestycji w zdolność wytwórczą energii elektrycznej, magazynowanie lub reakcję popytową, wzajemne połączenie, a także środki rekompensujące przeciążenie sieci, służące rozwiązaniu problemu niewydolności sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej⁽¹²⁸⁾.

⁽¹²⁸⁾ Niniejsza sekcja nie obejmuje usług systemowych, w tym środków planów obrony systemu zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) 2017/2196, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa pracy, które zamawiają operatorzy systemów przesyłowych lub operatorzy systemów dystrybucyjnych w drodze niedyskryminacyjnej procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji otwartej dla wszystkich zasobów, które mogą przyczynić się do spełnienia określonego wymogu bezpieczeństwa pracy, bez zaangażowania państwa w zamawianie i finansowanie usługi.

327. Środki takie mogą również zostać opracowane z myślą o realizacji celów w zakresie ochrony środowiska, na przykład poprzez wyłączenie zdolności wytwórczych powodujących większe zanieczyszczenie lub środki służące faworyzowaniu w procesie selekcji zdolności wytwórczych bardziej korzystnych dla środowiska.
328. W swoich zgłoszeniach państwa członkowskie powinny określić rodzaje działalności gospodarczej, które będą rozwijane w wyniku udzielenia pomocy. Pomoc na zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej bezpośrednio ułatwia rozwój działalności gospodarczej związanej z wytwarzaniem energii elektrycznej, magazynowaniem i reakcją popytową, w tym nowe inwestycje oraz skuteczną modernizację i konserwację istniejących aktywów. Pomoc ta może również pośrednio wspierać szeroki zakres działalności gospodarczej, która zależy od dostaw energii elektrycznej, w tym elektryfikację sektora ciepłowniczego i transportowego.
- 4.8.3 *Efekt zachęty*
329. Zastosowanie mają zasady dotyczące efektu zachęty określone w pkt 29, 30, 31 i 32.
- 4.8.4 *Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej*
- 4.8.4.1 *Konieczność*
330. Sekcja 3.2.1.1 nie ma zastosowania do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.
331. Należy odpowiednio przeanalizować i określić ilościowo charakter i przyczyny problemu dotyczącego bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w związku z tym charakter i przyczyny potrzeby pomocy państwa na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, w tym również określić, kiedy i gdzie można się spodziewać wystąpienia tego problemu w odniesieniu, w stosownych przypadkach, do normy niezawodności określonej w art. 25 rozporządzenia (UE) 2019/943. W odniesieniu do środków rekompensujących przeciążenie sieci państwo członkowskie powinno przedstawić analizę (po konsultacji z właściwym krajowym organem regulacyjnym i po uwzględnieniu jego opinii), w której określi i uzasadni analizą kosztów i korzyści poziom bezpieczeństwa dostaw w ramach proponowanego środka. W odniesieniu do wszystkich środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw należy opisać jednostkę miary zastosowaną do ujęcia ilościowego oraz przedstawić metodę obliczenia, z odniesieniem do wszelkich stosownych wymogów prawodawstwa sektorowego.
332. W stosownych przypadkach identyfikacja problemu dotyczącego bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej powinna być spójna z najnowszą dostępną analizą przeprowadzaną przez ENTSO-E w odniesieniu do energii elektrycznej zgodnie z przepisami dotyczącymi wewnętrznego rynku energii, a w szczególności:
- a) w przypadku środków ukierunkowanych na wystarczalność zasobów – z oceną wystarczalności zasobów na poziomie europejskim, o której mowa w art. 23 rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - b) w przypadku środków rekompensujących przeciążenie sieci – ze sprawozdaniami dotyczącymi strukturalnych ograniczeń przesyłowych i innych istotnych ograniczeń fizycznych między obszarami rynkowymi, o których mowa w art. 14 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943, oraz w obrębie tych obszarów.
333. W celu wykazania konieczności wprowadzenia mechanizmów zdolności wytwórczych państwa członkowskie mogą również opierać się na ocenach wystarczalności zasobów na poziomie krajowym, w zakresie dozwolonym na podstawie art. 24 rozporządzenia (UE) 2019/943. W odniesieniu do środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw, w tym środków rekompensujących przeciążenie sieci, państwa członkowskie mogą również polegać na krajowej ocenie konieczności proponowanej interwencji. Krajową ocenę, o której mowa w tym punkcie, powinien zatwierdzić albo poddać przeglądowi właściwy krajowy organ regulacyjny.
334. Środki związane z ryzykiem wystąpienia kryzysów elektroenergetycznych należy określić w krajowym planie gotowości na wypadek zagrożeń przewidzianym w art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/941⁽¹²⁹⁾.
335. Państwa członkowskie pragnące wprowadzić kilka środków ukierunkowanych na bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej muszą wyraźnie wyjaśnić, w jaki sposób środki te oddziałują na siebie nawzajem w ramach zapewnienia ogólnej opłacalności połączonych środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw, np. w odniesieniu do mechanizmów zdolności wytwórczych, wyjaśniając, w jaki sposób osiągają one normę niezawodności, o której mowa w pkt 331, (lecz jej nie przekraczają).
336. Należy określić luki w przepisach lub niedoskonałości rynku wraz ze wszelkimi innymi problemami, które w razie braku interwencji uniemożliwią osiągnięcie wystarczającego poziomu bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej (oraz ochrony środowiska, jeżeli jest to adekwatne).

⁽¹²⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

337. Należy również wskazać istniejące środki, które już są skoncentrowane na niedoskonałościach rynku lub lukach w przepisach, lub inne problemy określone w pkt 336.
338. Państwa członkowskie muszą wskazać powody, dla których nie można spodziewać się, by rynek zapewnił bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej w razie braku pomocy państwa, przy uwzględnieniu planowanych przez państwo członkowskie reform i usprawnień na rynku oraz zmian technologicznych.
339. W swojej ocenie Komisja uwzględni następujące elementy, które powinno przedstawić państwo członkowskie:
- ocena oddziaływania energii elektrycznej o zmiennej charakterystyce produkcji, w tym z sąsiednich systemów;
 - ocena oddziaływania zaangażowania po stronie popytu i związanego z magazynowaniem, w tym opis środków promujących zarządzanie popytem;
 - ocena faktycznego lub potencjalnego istnienia połączeń wzajemnych oraz dużych elementów wewnętrznej infrastruktury sieci przesyłowej, w tym opis projektów wdrażanych i planowanych;
 - ocena każdego innego elementu mogącego spowodować lub pogłębić problem z bezpieczeństwem dostaw energii elektrycznej, takiego jak pułapy cen hurtowych lub inna luka w przepisach i niedoskonałość rynku. Jeżeli jest to wymagane na mocy rozporządzenia (UE) 2019/943, zanim pomoc będzie mogła zostać przyznana, należy uzyskać opinię Komisji na temat planu wdrażania, o którym mowa w art. 20 ust. 3 tego rozporządzenia. Plan wdrażania i opinia zostaną uwzględnione w ocenie konieczności oraz
 - wszelkie istotne treści ujęte w planie działania sporządzonym na podstawie art. 15 rozporządzenia (UE) 2019/943.

4.8.4.2 A d e k w a t n o ść

340. Sekcja 3.2.1.2 nie ma zastosowania do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.
341. Państwa członkowskie powinny przede wszystkim rozważyć alternatywne sposoby zapewniania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w szczególności nadanie rynkowi energii elektrycznej bardziej efektywnej struktury, która złagodzi niedoskonałości rynku zagrażające bezpieczeństwu dostaw energii elektrycznej. Może to na przykład obejmować poprawę funkcjonowania rozliczania niezbilansowania energii elektrycznej, lepszą integrację wytwarzania z niestabilnych odnawialnych źródeł energii, zachęty na rzecz reakcji popytu i magazynowania oraz ich integrację, umożliwienie skutecznych sygnałów cenowych, usunięcie barier w handlu transgranicznym oraz ulepszenie infrastruktury, w tym połączeń wzajemnych. Pomoc może zostać uznana za adekwatną w odniesieniu do środków dotyczące bezpieczeństwa dostaw, jeżeli pomimo odpowiednich i proporcjonalnych ulepszeń struktury rynku⁽¹³⁰⁾ i inwestycji w aktywa sieciowe, niezależnie od tego, czy zostały one już zrealizowane czy są planowane, nadal istnieją obawy dotyczące bezpieczeństwa dostaw.
342. W odniesieniu do środków rekompensujących przeciążenie sieci państwa członkowskie powinny dodatkowo wyjaśnić, w jaki sposób poprawiają efektywność środków redysponowania zgodnie z art. 13 rozporządzenia (UE) 2019/943.

4.8.4.3 K w a l i f i k o w a l n o ść

343. Środek pomocy powinien być dostępny dla wszystkich beneficjentów lub projektów posiadających możliwości techniczne do skutecznego przyczynienia się do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw. Obejmuje to wytwarzanie, magazynowanie i reakcję popytu, jak również łączenie małych jednostek tych form zdolności w większe bloki.
344. Ograniczenia dotyczące udziału w środkach dotyczących bezpieczeństwa dostaw służące zagwarantowaniu, aby środki te nie osłabiały ochrony środowiska, uznaje się za właściwe (zob. pkt 368 i 369).
345. Państwa członkowskie zachęca się do wprowadzenia do swoich środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw dodatkowych kryteriów lub cech w celu wspierania szerszego wykorzystywania bardziej ekologicznych technologii (lub ograniczania udziału technologii zanieczyszczających środowisko) niezbędnych do realizacji unijnych celów w zakresie ochrony środowiska. Takie dodatkowe kryteria lub cechy muszą być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne w odniesieniu do jasno określonych celów w zakresie ochrony środowiska oraz nie mogą prowadzić do nadmiernej rekompensaty dla beneficjentów.

⁽¹³⁰⁾ Uwzględniając rozporządzenie (UE) 2019/943 i dyrektywę (UE) 2019/944.

346. Jeżeli jest to technicznie wykonalne, środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej muszą być otwarte dla bezpośredniego transgranicznego udziału dostawców zdolności wytwórczych znajdujących się w innym państwie członkowskim⁽¹³¹⁾. Państwa członkowskie muszą zapewnić, aby zagraniczne zdolności wytwórcze, które są w stanie zapewnić równorzędne parametry techniczne w porównaniu z krajowymi zdolnościami wytwórczymi, miały możliwość udziału w tym samym procesie konkurencyjnym co krajowe zdolności wytwórcze. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby zagraniczna zdolność wytwórcza znajdowała się w państwie członkowskim, którego sieć posiada bezpośrednie połączenie z państwem członkowskim stosującym środek. W stosownych przypadkach należy również zachować zgodność z odpowiednimi przepisami określonymi w art. 26 rozporządzenia (UE) 2019/943.

4.8.4.4 Konsultacje publiczne

347. Sekcja 4.8.4.4 ma zastosowanie od dnia 1 lipca 2023 r.

348. Przed zgłoszeniem pomocy, o ile nie zachodzą należyte uzasadnione wyjątkowe okoliczności, państwa członkowskie muszą przeprowadzić konsultacje publiczne w sprawie proporcjonalności i skutków dla konkurencji w odniesieniu do środków, które należy zgłosić na podstawie niniejszej sekcji. Obowiązek przeprowadzenia konsultacji nie ma zastosowania w odniesieniu do zmian już zatwierdzonych środków, które to zmiany nie powodują zmiany ich zakresu ani kwalifikowalności ani nie przedłużają okresu ich obowiązywania o dłużej niż 10 lat od daty pierwotnej decyzji, ani w odniesieniu do przypadków, o których mowa w pkt 349. Aby ustalić, czy dany środek jest uzasadniony, mając na uwadze kryteria określone w niniejszych wytycznych, konieczne jest przeprowadzenie następujących konsultacji publicznych⁽¹³²⁾:

a) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota pomocy, która ma zostać przyznana, wynosi co najmniej 100 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwających co najmniej sześć tygodni, obejmujących:

- i) kwalifikowalność;
- ii) proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
- iii) główne parametry procesu przydziału pomocy⁽¹³³⁾, w tym umożliwienie konkurencji między różnymi rodzajami beneficjentów⁽¹³⁴⁾;
- iv) metodykę przenoszenia kosztów środka na konsumentów;
- v) jeżeli nie stosuje się procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, założenia i dane wykorzystane do określenia ilościowego użytego do wykazania proporcjonalności pomocy, w tym koszty, przychody, założenia operacyjne i okres eksploatacji oraz WACC; oraz
- vi) w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi;

b) w przypadku środków, w odniesieniu do których szacunkowa średnia roczna kwota przyznanej pomocy wynosi mniej niż 100 mln EUR rocznie, konsultacji publicznych trwające co najmniej cztery tygodnie, obejmujących:

- i) kwalifikowalność;
- ii) proponowane zastosowanie i zakres procedur przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji oraz wszelkie proponowane wyjątki;
- iii) metodykę przenoszenia kosztów środka na konsumentów oraz
- iv) w przypadku gdy można wspierać nowe inwestycje w wytwarzanie energii z wykorzystaniem gazu ziemnego, proponowane zabezpieczenia zapewniające zgodność z unijnymi celami klimatycznymi.

349. Konsultacje publiczne nie są wymagane w przypadku środków objętych zakresem pkt 348 lit. b), jeżeli stosowane są procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji, a środek nie służy wsparciu inwestycji w produkcję energii opartej na paliwach kopalnych.

⁽¹³¹⁾ Uważa się, że mechanizmy zdolności wytwórczych, w przypadku których transgraniczny udział jest wymagany na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/943, są technicznie wykonalne.

⁽¹³²⁾ Państwa członkowskie mogą opierać się na istniejących krajowych procesach konsultacji w odniesieniu do tych wymogów. Jeżeli konsultacje obejmują wymienione tu punkty, oddzielne konsultacje nie są wymagane.

⁽¹³³⁾ Na przykład czas pomiędzy procedurą zgodną z zasadami konkurencji a okresem dostawy, zasady składania ofert, zasady ustalania cen.

⁽¹³⁴⁾ Na przykład, jeśli istnieją różne okresy obowiązywania umów, różne metodologie obliczania ilości kwalifikującej się mocy/produkcji pochodzącej z różnych technologii, różnych metodologii obliczania lub wypłacania dotacji.

350. Kwestionariusze konsultacyjne muszą być publikowane na publicznie dostępnej stronie internetowej. Państwa członkowskie muszą opublikować odpowiedź na konsultacje, w której podsumują otrzymane odpowiedzi i ustosunkują się do nich. Powinna ona obejmować wyjaśnienie, w jaki sposób zminimalizowano ewentualne skutki dla konkurencji poprzez określenie zakresu/kwalifikowalności proponowanego środka. W ramach zgłoszenia środków pomocy na podstawie niniejszej sekcji państwa członkowskie muszą podać link do swoich odpowiedzi uzyskanych w wyniku konsultacji.
351. W wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może rozważyć alternatywne metody konsultacji, pod warunkiem że poglądy zainteresowanych stron zostaną uwzględnione w (dalszym) wdrażaniu pomocy. W takich przypadkach może okazać się konieczne połączenie konsultacji z działaniami naprawczymi w celu zminimalizowania ewentualnego zakłócającego wpływu tego środka.

4.8.4.5 Proporcjonalność

352. Oprócz zasad omówionych w pkt 353, 354, 355, 356 i 357 zastosowanie mają zasady określone w pkt 49, 50, 51, 52, 53 i 55.
353. Popyt na środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw powinien być oparty na normie niezawodności lub ocenie kosztów i korzyści, o której mowa w pkt 331, oraz na określonej w pkt 332, 333 i 334 analizie dotyczącej zasobów potrzebnych do zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa dostaw. Analiza wykorzystana do ustalenia poziomu popytu musi mieć najwyższej dwanaście miesięcy w chwili ustalania poziomu popytu.
354. Czas od momentu przyznania pomocy do upływu terminu, w którym projekty muszą zostać zrealizowane, powinien umożliwić efektywną konkurencję między poszczególnymi kwalifikującymi się projektami.
355. Wyjątki od wymogu przydzielania pomocy i określania poziomu pomocy w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji mogą być uzasadnione, jeżeli:
- przedstawiono dowody, w tym jakiegokolwiek dowody zebrane podczas konsultacji publicznych, wskazujące, że potencjalne zainteresowanie taką procedurą przetargową będzie prawdopodobnie niewystarczające do zapewnienia konkurencji lub
 - wyłącznie w odniesieniu do środków rekompensujących przeciążenie sieci, jeżeli państwo członkowskie przedstawi analizę (po konsultacji z właściwym krajowym organem regulacyjnym i z uwzględnieniem jego opinii) opartą na dowodach, w tym dowodach zebranych, w stosownych przypadkach, w ramach konsultacji publicznych, że procedura przetargowa byłaby mniej opłacalna, na przykład z powodu przetargów strategicznych lub zakłóceń na rynku.
356. Beneficjenci środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw powinni otrzymywać skuteczne zachęty, aby przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw w okresie dostawy. Zachęty te powinny być z reguły związane z wartością niedostarczonej energii (VOLL) ⁽¹³⁵⁾. Na przykład, jeżeli beneficjent nie jest dostępny, powinien ponieść karę związaną z VOLL. Inaczej niż w przypadku środków rekompensujących przeciążenie sieci, kara powinna się zasadniczo opierać na cenach z tytułu rozliczenia niezbilansowania energii elektrycznej, co umożliwi uniknięcie zakłóceń w funkcjonowaniu rynku.
357. Państwa członkowskie mogą również korzystać z konkurencyjnych świadectw/systemów zobowiązań dostawców, pod warunkiem że:
- popyt w systemie ustalono poniżej poziomu potencjalnej podaży; oraz
 - cenę wykupu/kary mającą zastosowanie do konsumenta/dostawcy, który nie zakupił wymaganej liczby certyfikatów (tj. cenę, która stanowi maksimum, jakie będzie zapłacone beneficjentowi) ustalono na poziomie, który zapewnia, aby beneficjenci nie otrzymywali zbyt wysokich rekompensat.

4.8.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

358. Nie licząc pkt 70, sekcja 3.2.2 nie ma zastosowania do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej.
359. Pomoc musi mieć na celu utrzymanie skutecznego funkcjonowania rynków oraz zachowanie skutecznej zachęty do prowadzenia działalności i sygnałów cenowych.
360. Nie wolno stosować zachęt do produkcji energii, która wyparłaby mniej zanieczyszczające formy energii.

⁽¹³⁵⁾ Jak określono zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2019/943.

361. Wymogi określone w pkt 359 i 360 będą na ogół spełnione, jeżeli środek przewiduje płacenie za zdolność wytwórczą (EUR za megawat (MW)), a nie za produkcję energii elektrycznej (EUR/MWh). W przypadku płatności za każdą MWh należy szczególnie uważać, aby uniknąć niekorzystnych skutków rynkowych i nie wypierać mniej zanieczyszczających źródeł wytwarzania.
362. Środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw muszą spełniać wszelkie mające zastosowanie warunki dotyczące projektowania określone w art. 22 rozporządzenia (UE) 2019/943 ⁽¹³⁶⁾.
363. Aby zagwarantować, że kształtowanie cen rynkowych nie ulegnie zakłóceniu w przypadku rezerw strategicznych i wszelkich innych środków służących zapewnieniu wystarczalności zasobów, w tym systemów przerywalności, których zdolność wytwórcza jest poza rynkiem, stosuje się łącznie następujące dodatkowe wymogi:
- zasobami środków dysponuje się tylko, jeżeli operatorzy systemów przesyłowych prawdopodobnie wyczerpią swoje środki bilansujące, aby osiągnąć równowagę między popytem a podażą ⁽¹³⁷⁾;
 - w okresach rozliczania niezbilansowania, w przypadku gdy zasoby w ramach środka zostały rozdysponowane, niezbilansowanie na rynku rozlicza się co najmniej na poziomie VOLL lub wartości wyższej niż techniczny limit cenowy na rynku dnia bieżącego ⁽¹³⁸⁾, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa;
 - produkcję będącą wynikiem działania środka przypisuje się podmiotom odpowiedzialnym za bilansowanie za pośrednictwem mechanizmu rozliczania niezbilansowania;
 - zasoby nie otrzymują wynagrodzenia z hurtowego rynku energii elektrycznej ani z rynków bilansujących;
 - zasoby w ramach środka są poza rynkiem co najmniej przez okres obowiązywania umowy.
364. W przypadku środków rekompensujących przeciążenie sieci, gdy zasoby są poza rynkiem, zasoby te nie mogą otrzymywać wynagrodzenia z hurtowego rynku energii elektrycznej lub rynków bilansujących i muszą pozostawać poza rynkami energii co najmniej przez okres obowiązywania umowy.
365. W przypadku mechanizmów zdolności wytwórczych innych niż rezerwy strategiczne państwa członkowskie muszą zapewnić, aby środek:
- był skonstruowany w taki sposób, aby zapewnić, by cena płacona za dostępność automatycznie zmierzała do zera, gdy przewidywany poziom podaży zdolności wytwórczych będzie odpowiedni do pokrycia poziomu zapotrzebowania na zdolności;
 - wynagradzał uczestniczące zasoby jedynie za ich dostępność oraz zapewniał, aby wynagrodzenie to nie miało wpływu na decyzje dostawcy zdolności wytwórczych w sprawie wytwarzania lub niewytwarzania energii oraz
 - umożliwia, aby obowiązki w zakresie zdolności wytwórczych mogły być przekazywane między kwalifikującymi się dostawcami zdolności wytwórczych.
366. Środki dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej nie powinny:
- powodować nieuzasadnionych zakłóceń na rynku ani ograniczać obrotu międzystrefowego;
 - ograniczać zachęt do inwestowania w przepustowość połączeń wzajemnych – na przykład poprzez zmniejszenie przychodów z ograniczeń przesyłowych w istniejących lub nowych połączeniach wzajemnych;
 - zagrozić łączeniu rynków, w tym rynków dnia bieżącego i rynków bilansujących;
 - podważać decyzji inwestycyjnych dotyczących zdolności wytwórczych podjętych przed wprowadzeniem środka.
367. Aby uniknąć osłabiania zachęt dotyczących reakcji popytu i zwiększania niedoskonałości rynku, które stwarzają potrzebę stosowania środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw, oraz aby skala interwencji dotyczącej bezpieczeństwa dostaw była możliwie jak najmniejsza, koszty środka dotyczącego bezpieczeństwa dostaw powinni ponosić uczestnicy rynku, którzy przyczyniają się do powstania takiej potrzeby. Na przykład można to osiągnąć dzięki przeniesieniu kosztów środka dotyczącego bezpieczeństwa dostaw na odbiorców energii elektrycznej w okresach największego zapotrzebowania na energię lub dzięki przeniesieniu kosztów środka rekompensującego przeciążenie sieci na odbiorców w regionie doświadczającym niedoboru mocy w okresach, w których moc w ramach tego środka jest rozdysponowywana. Taka alokacja kosztów może jednak nie być wymagana, jeżeli państwo członkowskie przedstawi analizę opartą na dowodach, w tym dowodach zebranych podczas konsultacji publicznych, zgodnej z którą alokacja kosztów w ten sposób podważyłaby opłacalność środka lub doprowadziła do poważnych zakłóceń konkurencji, które niewątpliwie osłabiłyby potencjalne korzyści wynikające z takiej alokacji kosztów.

⁽¹³⁶⁾ W odniesieniu do środków uwzględnionych w planie gotowości na wypadek zagrożeń, o którym mowa w rozporządzeniu (UE) 2019/941, zob. również art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia.

⁽¹³⁷⁾ Wymóg ten pozostaje bez uszczerbku dla uruchamiania zasobów przed rzeczywistym rozdysponowaniem w celu uwzględnienia ograniczeń rampowania oraz spełnienia wymogów eksploatacyjnych zasobów. Produkcja będąca wynikiem uruchomienia zasobów rezerwy strategicznej nie może być przypisana do grup bilansujących na rynkach hurtowych i nie może zmieniać ich niezbilansowania.

⁽¹³⁸⁾ W rozumieniu art. 10 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/943.

368. Komisja uważa, że niektóre środki pomocy mają negatywny wpływ na konkurencję i wymianę handlową, którego prawdopodobnie nie da się zrównoważyć. W szczególności niektóre środki pomocy mogą pogłębić niedoskonałości rynku, powodując jego niewydolność ze szkodą dla konsumentów i dobrobytu społecznego. Na przykład środki, w tym środki rekompensujące przeciążenie sieci i systemy przerywalności, które naruszają limity emisji mające zastosowanie do mechanizmów zdolności wytwórczych określonych w art. 22 rozporządzenia (UE) 2019/943 i które mogą zachęcać do nowych inwestycji w energetykę opartą na najbardziej zanieczyszczających paliwach kopalnych, takich jak węgiel kamienny, olej napędowy, węgiel brunatny, ropa naftowa, torf i łupki bitumiczne, nasilają negatywne środowiskowe efekty zewnętrzne na rynku.
369. Środki, które zachęcają do nowych inwestycji w produkcję energii opartą na gazie ziemnym mogą zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej, ale w dłuższej perspektywie prowadzi do nasilenia negatywnych dla środowiska efektów zewnętrznych na rynku w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami w technologie bezemisyjne. Aby umożliwić Komisji sprawdzenie za pomocą testu bilansującego, czy negatywny wpływ takich środków może zostać zrównoważony przez wpływ pozytywny, państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób zapewnią, aby taka inwestycja przyczyniła się do osiągnięcia unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu neutralności klimatycznej do 2050 r. W szczególności państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób możliwe będzie uniknięcie efektu blokady technologicznej w odniesieniu do produkcji energii w oparciu o gaz. Na przykład może to obejmować wiążące zobowiązania beneficjenta do wdrożenia technologii obniżania emisyjności, takich jak CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym, lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi.
370. W przypadku środków pomocy indywidualnej lub programów pomocy, z których korzysta jedynie szczególnie ograniczona liczba beneficjentów lub beneficjent zasiedliły, państwa członkowskie powinny dodatkowo wykazać, że proponowany środek pomocy nie doprowadzi do zwiększenia władzy rynkowej.

4.9 Pomoc na infrastrukturę energetyczną

4.9.1 Uzasadnienie pomocy

371. Realizacja unijnych celów klimatycznych będzie wymagała znacznych inwestycji i modernizacji infrastruktury energetycznej. Nowoczesna infrastruktura energetyczna ma podstawowe znaczenie dla stworzenia zintegrowanego rynku energii zgodnego z celami klimatycznymi, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa dostaw w Unii. Odpowiednia infrastruktura energetyczna stanowi podstawę efektywnego rynku energii. Usprawnianie infrastruktury energetycznej zwiększa stabilność systemu, wystarczalność zasobów, integrację różnych źródeł energii i dostawę energii w słabo rozwiniętych sieciach.
372. W przypadkach, gdy potrzebnej infrastruktury nie są w stanie zapewnić uczestnicy rynku, pomoc państwa może być niezbędna do przezwyciężenia niedoskonałości rynku i zagwarantowania zaspokojenia znacznych potrzeb Unii w zakresie infrastruktury. Jedną niedoskonałością rynku mogąca występować w dziedzinie infrastruktury energetycznej jest związana z problemami koordynacji. Rozbieżne interesy inwestorów, niepewność dotycząca wyników współpracy i efekty sieciowe mogą uniemożliwić rozwój projektu lub jego skuteczne zaplanowanie. Jednocześnie infrastruktura energetyczna generuje istotne pozytywne efekty zewnętrzne, gdyż koszty i korzyści związane z infrastrukturą mogą występować w sposób asymetryczny u różnych uczestników rynku i w różnych państwach członkowskich. Komisja uznaje zatem, że pomoc na infrastrukturę energetyczną może być korzystna dla rynku wewnętrznego, ponieważ może się przyczynić do zaradzenia tym niedoskonałościom rynku. Dotyczy to w szczególności projektów infrastrukturalnych o oddziaływaniu transgranicznym, takich jak projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 4 rozporządzenia (UE) nr 347/2013.
373. Zgodnie z zawiadomieniem w sprawie pojęcia pomocy państwa⁽¹³⁹⁾ wsparcie na rzecz infrastruktury energetycznej, które jest realizowane w ramach legalnego monopolu, nie podlega zasadom pomocy państwa. W sektorze energetycznym ma to szczególne znaczenie dla tych państw członkowskich, w których budowa i eksploatacja niektórych rodzajów infrastruktury jest prawnie zastrzeżona wyłącznie dla operatorów systemu przesyłowego lub operatorów systemu dystrybucyjnego.
374. Komisja uważa, że legalny monopol, który wyklucza zakłócenia konkurencji, istnieje, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

⁽¹³⁹⁾ Zob. zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. C 262 z 19.7.2016, s. 1). Biorąc pod uwagę, że pojęcie pomocy państwa jest pojęciem obiektywnym i mającym charakter prawny zdefiniowanym bezpośrednio w traktacie (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2008 r., *British Aggregates/Komisja*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, pkt 111), poglądy przedstawione w punktach od 373 do 375 pozostają bez uszczerbku dla wykładni pojęcia pomocy państwa przez sądy unijne (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 lipca 2011 r., *Alcoa Trasformazioni/Komisja*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, pkt 125); podstawowym punktem odniesienia dla wykładni traktatu jest zawsze orzecznictwo sądów unijnych.

- a) budowa i eksploatacja infrastruktury wchodzi w zakres legalnego monopolu utworzonego zgodnie z prawem Unii; dzieje się tak w przypadku, gdy zgodnie z prawem operator systemu przesyłowego/operator systemu dystrybucyjnego jest jedynym podmiotem uprawnionym do realizacji określonego rodzaju inwestycji lub działań, i żaden inny podmiot nie może eksploatować sieci alternatywnej⁽¹⁴⁰⁾;
 - b) legalny monopol nie tylko wyklucza konkurencję na rynku, ale także w odniesieniu do rynku, ponieważ wyklucza jakąkolwiek ewentualną konkurencję i uzyskuje status wyłącznego operatora danej infrastruktury;
 - c) usługa nie stanowi konkurencji dla innych usług;
 - d) jeżeli operator infrastruktury energetycznej prowadzi działalność na innym rynku (geograficznym lub produktowym), który jest otwarty na konkurencję, wyklucza się subsydiowanie skrośne; wymaga to prowadzenia oddzielnych ksiąg rachunkowych, odpowiedniej alokacji kosztów i przychodów oraz zapewnienia, aby finansowanie publiczne przyznane na usługi objęte legalnym monopolem nie mogły wspierać innych rodzajów działalności. Według wszelkiego prawdopodobieństwa wymóg ten zostanie spełniony w przypadku infrastruktury energii elektrycznej i gazowej, ponieważ w art. 56 dyrektywy (UE) 2019/944 i art. 31 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE wymaga się od zintegrowanych pionowo podmiotów prowadzenia oddzielnych ksiąg rachunkowych dla każdego rodzaju działalności.
375. Podobnie Komisja uważa, że pomoc państwa nie występuje w przypadku inwestycji, w których infrastruktura energetyczna jest zarządzana w ramach „monopolu naturalnego”, którego istnienie stwierdza się, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) infrastruktura nie napotyka bezpośredniej konkurencji, co ma miejsce w sytuacji, w której infrastruktury energetycznej nie da się powielić opłacalnymi metodami, a zatem nie są w nią zaangażowani żaden inni operatorzy poza operatorem systemu przesyłowego/operator systemu dystrybucyjnego;
 - b) alternatywne finansowanie infrastruktury sieciowej, oprócz finansowania sieci, jest w danym sektorze i państwie członkowskim nieznaczne;
 - c) infrastruktura nie jest zaprojektowana w taki sposób, aby wybiórczo sprzyjać konkretnemu przedsiębiorstwu lub sektorowi, ale przynosi korzyści ogółowi społeczeństwa.
 - d) Państwa członkowskie muszą również zapewnić, aby finansowanie przeznaczone na budowę lub obsługę infrastruktury sieci energetycznej nie mogło być wykorzystane do subsydiowania skrośnego lub pośredniego subsydiowania innych rodzajów działalności gospodarczej. W odniesieniu do infrastruktury energii elektrycznej i gazowej, zob. pkt 374.

4.9.2 Zakres oraz wspierana działalność

376. Niniejsza sekcja 4.9 ma zastosowanie do wsparcia na budowę infrastruktury energetycznej lub modernizację odnośnych inwestycji, zgodnie z definicją zawartą w pkt 19 ppkt (36)⁽¹⁴¹⁾. Kwalifikujące się inwestycje mogą obejmować cyfryzację, przekształcenie infrastruktury energetycznej w infrastrukturę inteligentną, np. w celu umożliwienia integracji energii odnawialnej lub niskoemisyjnej, a także modernizację ze względu na odporność na zmianę klimatu. Koszty operacyjne powinny być zasadniczo ponoszone przez użytkowników sieci, a zatem pomoc na pokrycie tych kosztów nie powinna być z reguły wymagana. W wyjątkowych okolicznościach, gdy państwo członkowskie wykaże, że kosztów operacyjnych nie można odzyskać od użytkowników sieci oraz gdy pomoc operacyjna nie jest związana z kosztami utopionymi, ale prowadzi do zmiany zachowania, która umożliwia osiągnięcie celów w zakresie bezpieczeństwa dostaw lub ochrony środowiska, pomoc operacyjna na infrastrukturę może zostać uznana za zgodną. O ile projektu nie wyłączono spod kontroli pomocy państwa (zob. pkt 374 i 375), Komisja oceni go w sposób opisany w niniejszej sekcji.
377. Niniejsza sekcja 4.9 będzie miała również zastosowanie do instalacji magazynowania energii do dnia 31 grudnia 2023 r., podłączonych do linii przesyłowych lub dystrybucyjnych (niezależne magazynowanie energii⁽¹⁴²⁾), niezależnie od poziomów napięcia⁽¹⁴³⁾.

⁽¹⁴⁰⁾ Legalny monopol istnieje w sytuacjach, w których dana usługa jest zarezerwowana przez prawo lub środki regulacyjne dla wyłącznego usługodawcy na określonym obszarze geograficznym (również w obrębie jednego państwa członkowskiego), z wyraźnym zakazem świadczenia takiej usługi (nawet w celu zaspokojenia ewentualnego popytu rezydującego ze strony określonych grup klientów) przez wszystkie inne podmioty gospodarcze. Sam fakt, że świadczenie usługi publicznej powierzono określonej przedsiębiorstwu, nie oznacza jednak, iż takie przedsiębiorstwo ma legalny monopol.

⁽¹⁴¹⁾ Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do projektów obejmujących infrastrukturę specjalną lub inną infrastrukturę energetyczną połączoną z produkcją lub konsumpcją.

⁽¹⁴²⁾ Inne niż magazyny energii przyłączane „za licznikiem”.

⁽¹⁴³⁾ W stosownych przypadkach wsparcie magazynowania energii może być także poddane ocenie zgodnie z sekcjami 4.1, 4.2, 4.3 i 4.8. Magazyny energii wybrane jako projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania – zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi TEN-E – kwalifikują się jako infrastruktura energetyczna w ramach niniejszej sekcji, a wsparcie byłoby oceniane w ramach sekcji 4.9. Wsparcie dla magazynów energii, które są własnością operatorów systemów przesyłowych lub operatorów systemów dystrybucyjnych lub są przez nich kontrolowane, zgodnie z art. 54 lub 36 dyrektywy (UE) 2019/944, również jest objęte sekcją 4.9.

4.9.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.9.3.1 Konieczność i adekwatność

378. Sekcje 3.2.1.1 i 3.2.1.2 nie mają zastosowania do pomocy na rzecz infrastruktury energetycznej.
379. Infrastruktura energetyczna jest zazwyczaj finansowana z taryf dla użytkowników. W przypadku wielu kategorii infrastruktury taryfy te podlegają regulacji w celu zapewnienia niezbędnego poziomu inwestycji przy jednoczesnym zachowaniu praw użytkowników, zapewnienia opłacalności i są ustalane bez ingerencji ze strony państwa.
380. Pomoc państwa przyznaje się w celu przezwyciężenia niedoskonałości rynku, których nie można w pełni usunąć za pomocą obowiązkowych taryf dla użytkowników. W związku z tym, aby wykazać potrzebę pomocy państwa, stosuje się następujące zasady:
- a) Komisja uważa, że w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania zdefiniowanych w art. 2 pkt 4 rozporządzenia (UE) nr 347/2013, które w pełni podlegają przepisom dotyczącym wewnętrznego rynku energii, finansowanie za pomocą taryf może nie być wystarczające do skorygowania niedoskonałości rynku związanych z problemami z koordynacją, w związku z czym może zostać przyznana pomoc państwa;
 - b) w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania częściowo lub całkowicie wyłączonych z przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii oraz w przypadku innych kategorii infrastruktury Komisja będzie oceniać potrzebę pomocy państwa w trybie indywidualnym. W ocenie tej Komisja uwzględni następujące czynniki: (i) zakres, w jakim niedoskonałość rynku prowadzi do niewystarczającej dostępności niezbędnej infrastruktury; (ii) zakres, w jakim dana infrastruktura jest dostępna stronom trzecim oraz podlega uregulowaniom dotyczącym taryf oraz (iii) zakres, w jakim projekt przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii w Unii lub do spełnienia celów z zakresu neutralności klimatycznej Unii. W przypadku infrastruktury między Unią a państwem trzecim, jeżeli projekt nie znajduje się w wykazie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, przy ocenie zgodności z zasadami rynku wewnętrznego można wziąć pod uwagę również inne czynniki ⁽¹⁴⁴⁾.
 - c) W przypadku instalacji magazynowania energii elektrycznej Komisja może wymagać, aby państwo członkowskie wykazało istnienie określonej niedoskonałości rynku w zakresie rozwoju instalacji zapewniających podobne usługi.

4.9.3.2 Proporcjonalność pomocy

381. Proporcjonalność będzie oceniana na podstawie zasady dotyczącej luki w finansowaniu zgodnie z pkt 48, 51 i 52. Jak wyjaśniono w pkt 52, w przypadku pomocy na infrastrukturę zakłada się, że scenariusz alternatywny to sytuacja, w której projekt nie byłby realizowany. Wprowadzenie mechanizmów monitorowania i wycofania może być konieczne w przypadkach, w których istnieje ryzyko nieoczekiwanych zysków, np. jeżeli pomoc jest bliska maksymalnej dozwolonej wartości, przy jednoczesnym zachowaniu zachęt dla beneficjentów do minimalizowania kosztów i rozwijania działalności w sposób bardziej efektywny w miarę upływu czasu.

4.9.4 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

382. Sekcja 3.2.2 i nie ma zastosowania do infrastruktury energetycznej. Podczas analizy wpływu pomocy państwa udzielanej na rzecz infrastruktury energetycznej na konkurencję Komisja przyjmie następujące podejście:
- a) W świetle wymogów obowiązujących na podstawie przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii, mających na celu wzmocnienie konkurencji, Komisja zasadniczo uzna, że pomoc na infrastrukturę energetyczną podlegająca wszystkim uregulowaniom rynku wewnętrznego nie wywiera nadmiernie zakłócającego wpływu ⁽¹⁴⁵⁾.

⁽¹⁴⁴⁾ W szczególności Komisja rozważy, czy dane państwo lub państwa trzecie charakteryzują się wysokim poziomem dostosowania regulacyjnego i wspierają ogólne cele polityczne Unii, zwłaszcza ponieważ mają związek z dobrze funkcjonującym wewnętrznym rynkiem energii; bezpieczeństwem dostaw energii opartym na współpracy i solidarności; systemem energetycznym na ścieżce prowadzącej do obniżenia emisyjności zgodnie z porozumieniem paryskim i celami Unii w zakresie klimatu; oraz unikaniem ucieczki emisji gazów cieplarnianych.

⁽¹⁴⁵⁾ W przypadku infrastruktury między państwem członkowskim a co najmniej jednym państwem trzecim; – w przypadku części znajdującej się na terytorium Unii projekty będą musiały być zgodne z dyrektywą 2009/73/WE i dyrektywą (UE) 2019/944; – w przypadku danego państwa trzeciego lub danych państw trzecich projekty będą musiały charakteryzować się wysokim poziomem dostosowania regulacyjnego i wspierać ogólne cele polityczne Unii, w szczególności w zakresie zapewnienia dobrze funkcjonującego wewnętrznego rynku energii, bezpieczeństwa dostaw energii opartego na współpracy i solidarności oraz systemu energetycznego na ścieżce prowadzącej do obniżenia emisyjności zgodnie z porozumieniem paryskim i celami Unii w zakresie klimatu; oraz w szczególności unikania ucieczki emisji gazów cieplarnianych.

- b) w przypadku projektów infrastrukturalnych częściowo lub całkowicie wyłączonych ze stosowania przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii Komisja będzie indywidualnie oceniać potencjalne zakłócenia konkurencji, biorąc pod uwagę w szczególności zakres dostępu stron trzecich do infrastruktury objętej pomocą, dostęp do infrastruktury alternatywnej, wypieranie inwestycji sektora prywatnego i pozycję konkurencyjną beneficjenta lub beneficjentów. W odniesieniu do infrastruktury całkowicie wyłączonej ze stosowania przepisów dotyczących wewnętrznego rynku energii negatywny zakłócający wpływ na konkurencję uznaje się za szczególnie poważny;
- c) Oprócz podejścia przedstawionego w lit. a) i b) Komisja uważa, że w przypadku inwestycji w infrastrukturę gazu ziemnego państwa członkowskie muszą wykazać następujące pozytywne skutki, które mogą zrównoważyć negatywny wpływ na konkurencję: (i) czy infrastruktura nadaje się do użycia wodoru i czy prowadzi do wzrostu użycia gazów odnawialnych lub alternatywnie, dlaczego nie jest możliwe opracowanie projektu w taki sposób, aby był on gotowy do wykorzystania wodoru oraz wykazać, że projekt nie powoduje efektu blokady technologicznej w odniesieniu do wykorzystywania gazu ziemnego oraz (ii) sposób, w jaki inwestycja przyczynia się do osiągnięcia unijnego celu klimatycznego na 2030 r. i celu polegającego na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r.
- d) W przypadku wsparcia dla instalacji magazynowania energii elektrycznej – jak również dla innych infrastruktur projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania niepodlegających przepisom dotyczącym rynku wewnętrznego – Komisja oceni w szczególności ryzyko zakłócenia konkurencji, które może pojawić się na rynkach usług powiązanych oraz na innych rynkach energii.

4.10 Pomoc na systemy ciepłownicze i chłodnicze

4.10.1 Uzasadnienie pomocy

383. Budowa lub modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych może być korzystna dla ochrony środowiska dzięki zwiększeniu efektywności energetycznej i zrównoważonego charakteru wspieranego systemu. Przepisy sektorowe dotyczące propagowania energii odnawialnej (dyrektywa (UE) 2018/2001) wyraźnie wymagają od państw członkowskich podjęcia niezbędnych kroków mających na celu rozwój wydajnej infrastruktury systemów ciepłowniczych i chłodzenia w celu promowania ogrzewania i chłodzenia z odnawialnych źródeł energii ⁽¹⁴⁶⁾.
384. Jednak ekologiczne efekty zewnętrzne związane z eksploatacją systemów ciepłowniczych i chłodniczych mogą prowadzić do nieefektywnego ograniczenia inwestycji w budowę i modernizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych. Pomoc państwa może przyczynić się do usunięcia tej niedoskonałości rynku dzięki uruchomieniu dodatkowych, efektywnych inwestycji lub dzięki wsparciu na pokrycie wyjątkowych kosztów operacyjnych wynikających z potrzeby propagowania ekologicznych celów systemów ciepłowniczych.

4.10.2 Zakres oraz wspierana działalność

385. Wsparcie, które ogranicza się do sieci dystrybucji systemów ciepłowniczych, można w określonych okolicznościach uznać za niewchodzące w zakres kontroli pomocy państwa jako środek z zakresu infrastruktury niemający wpływu na konkurencję i handel. Tak może być w szczególności w przypadku sieci systemów ciepłowniczych, które funkcjonują w taki sam sposób jak inne rodzaje infrastruktury energetycznej, a więc przez oddzielenie od wytwarzania ciepła, dostęp stron trzecich i taryfy regulowane.
386. W takich okolicznościach, jeżeli sieci dystrybucji systemów ciepłowniczych funkcjonują w sytuacji monopolu naturalnego lub legalnego monopolu lub obu tych rodzajów, zastosowanie mają te same warunki, o których mowa w punktach 374 i 375 ⁽¹⁴⁷⁾.
387. O ile projektu nie wyłączono spod kontroli pomocy państwa (zob. pkt 385 ⁽¹⁴⁸⁾), Komisja oceni go w sposób opisany w niniejszej sekcji.
388. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do wsparcia na budowę, modernizację lub eksploatację zakładów produkcji i magazynowania energii cieplnej bądź chłodniczej lub sieci dystrybucyjnej, lub obu tych elementów

⁽¹⁴⁶⁾ Art. 20 dyrektywy (UE) 2018/2001 stanowi, że „państwa członkowskie podejmują, w stosownych przypadkach, niezbędne kroki na rzecz rozbudowy lokalnej infrastruktury ogrzewania i chłodzenia w celu dostosowania się do rozwoju ogrzewania i chłodzenia pochodzącego z zakładów wykorzystujących biomasę na dużą skalę, energię słoneczną, energię otoczenia i energię geotermalną oraz ciepło odpadowe i chłód odpadowy”.

⁽¹⁴⁷⁾ W celu zapewnienia, aby sieć dystrybucji faktycznie funkcjonowała jako obiekt otwarty dla użytkowników, zgodnie z komunikatem pt. „Plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy” (zob. sekcja 4.3.3 komunikatu Komisji w sprawie planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy – załącznik do komunikatu pt. „Europejski Zielony Ład” – z dnia 14.1.2020 r., COM (2020) 21 final), zwykle analogicznie do zasad rynku wewnętrznego dla sektora energetycznego, w szczególności gazu lub energii elektrycznej – konieczne byłoby wprowadzenie przepisów szczegółowych (przewidujących obowiązek przyznania dostępu dla stron trzecich, rozdzielenie rodzajów działalności i regulowane taryfy), wykraczających poza zwykłe „odrębne księgowanie”.

⁽¹⁴⁸⁾ Podczas gdy w przypadkach monopolu naturalnego lub legalnego monopolu lub obu tych rodzajów wsparcie na rzecz infrastruktury dystrybucji systemów ciepłowniczych nie podlega zasadom pomocy państwa (z zastrzeżeniem szczególnych warunków), wszelkie wsparcie na rzecz działalności systemów ciepłowniczych nadal podlegałoby zasadom pomocy państwa.

389. Takie środki pomocy zazwyczaj obejmują budowę, modernizację i eksploatację jednostki wytwórczej w celu wykorzystania energii odnawialnej⁽¹⁴⁹⁾, ciepła odpadowego lub wysokosprawnej kogeneracji, w tym rozwiązań w zakresie magazynowania energii cieplnej, lub modernizację sieci dystrybucyjnej w celu ograniczenia strat i zwiększenia wydajności, między innymi dzięki rozwiązaniom inteligentnym i cyfrowym⁽¹⁵⁰⁾. Pomoc na produkcję energii z odpadów może być uznana za zgodną z niniejszą sekcją w zakresie, w jakim jest ona ograniczona do odpadów spełniających kryteria definicji odnawialnych źródeł energii albo odpadów wykorzystywanych do zasilania instalacji spełniających kryteria definicji wysokosprawnej kogeneracji.
390. W przypadku przyznania pomocy na modernizację systemu ciepłowniczego i chłodniczego bez spełnienia na danym etapie normy efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego⁽¹⁵¹⁾ państwo członkowskie musi zobowiązać się do zagwarantowania, aby beneficjent pomocy rozpoczął prace mające na celu osiągnięcie tej normy w okresie trzech lat po przeprowadzeniu prac modernizacyjnych.

4.10.3 Konieczność i adekwatność

391. Sekcje 3.2.1.1 i 3.2.1.2 nie mają zastosowania do pomocy na systemy ciepłownicze lub chłodnicze. Komisja uważa, że pomoc państwa może przyczynić się do usunięcia niedoskonałości rynku dzięki uruchomieniu inwestycji niezbędnych do stworzenia, rozszerzenia lub modernizacji energooszczędnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych.
392. Koszty operacyjne powinny być zasadniczo opłacane przez odbiorców ciepła, a zatem pomoc na pokrycie tych kosztów nie powinna być wymagana. W przypadku gdy państwo członkowskie wykaże, że koszty operacyjne nie mogą być przeniesione na odbiorców ciepła bez zagrożenia ochronie środowiska, pomoc operacyjna na wytworzenie ciepła może zostać uznana za zgodną, o ile dodatkowe koszty operacyjne netto (w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym) przyczyniają się do realizacji korzyści dla środowiska (takich jak ograniczenie emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń w porównaniu z alternatywnymi rozwiązaniami grzewczymi⁽¹⁵²⁾). Byłoby tak na przykład w przypadku, gdyby istniały dowody na to, że odbiorcy ciepła w budynkach mieszkalnych (lub inne podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej) przestawiliby się na bardziej zanieczyszczające źródła ciepła w przypadku braku pomocy operacyjnej⁽¹⁵³⁾ lub że w przypadku braku wsparcia długoterminowa rentowność systemu ciepłowniczego byłaby zagrożona na korzyść rozwiązań grzewczych powodujących większe zanieczyszczenie. W przypadku pomocy operacyjnej dla zakładów wytwarzania energii cieplnej w systemie ciepłowniczym zastosowanie mają punkty 122 i 126.
393. Ponadto pomoc państwa na energooszczędne systemy ciepłownicze i chłodnicze wykorzystujące jako paliwo odpady może przyczynić się do zwiększenia ochrony środowiska, pod warunkiem że zasada hierarchii postępowania z odpadami nie jest obchodzona⁽¹⁵⁴⁾.

4.10.4 Proporcjonalność środka pomocy

394. Proporcjonalność będzie oceniana na podstawie zasady dotyczącej luki w finansowaniu zgodnie z pkt 48, 51 i 52.
395. Jak określono w pkt 52, w przypadku pomocy na budowę, modernizację i eksploatację sieci dystrybucji zakłada się, że scenariusz alternatywny to sytuacja, w której projekt nie byłby realizowany.

⁽¹⁴⁹⁾ Ilość energii wychwyconej przez pompy ciepła, którą należy uznać za odnawialną, oblicza się zgodnie z załącznikiem VII do dyrektywy (UE) 2018/2001. Ponadto w przypadku wykorzystania energii elektrycznej można ją uznać za w pełni odnawialną analogicznie do metod stosowanych w celu uznania energii elektrycznej za w pełni odnawialną na podstawie dyrektywy (UE) 2018/2001 – jak również prawodawstwa delegowanego – lub innych równoważnych metod zapewniających, aby cała faktycznie wykorzystana energia elektryczna pochodziła ze źródeł odnawialnych, pod warunkiem że unika się podwójnego liczenia energii odnawialnej i nadmiernej rekompensaty. Wsparcie nowych inwestycji lub modernizacji, jak również eksploatacji nie może być w żadnym przypadku związane z instalacjami współspalania, w których wykorzystuje się paliwa inne niż energia z OZE lub ciepło odpadowe.

⁽¹⁵⁰⁾ Dotyczyć to może również urządzeń grzewczych i chłodzących, w tym przechowujących energię cieplną, znajdujących się w lokalach klientów, o których mowa w pkt 138, w przypadku gdy są one powiązane z systemami ciepłowniczymi lub chłodniczymi.

⁽¹⁵¹⁾ Zob. art. 2 pkt 41 dyrektywy 2012/27/UE.

⁽¹⁵²⁾ W tym kontekście państwa członkowskie wykazują w szczególności, że w wspieranych systemach ciepłowniczych wprowadzono niezbędne środki w celu zwiększenia efektywności, zmniejszenia emisji CO₂ i innych źródeł zanieczyszczeń, jak również strat sieciowych.

⁽¹⁵³⁾ Odbiorcy ciepła będący przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność gospodarczą muszą w każdym przypadku płacić pełny udział w kosztach ogrzewania, co najmniej równy ich najtańszemu alternatywnemu źródłu ogrzewania, aby uniknąć zakłóceń konkurencji na innych rynkach.

⁽¹⁵⁴⁾ Hierarchia postępowania z odpadami obejmuje: a) zapobieganie, b) przygotowanie do ponownego użycia, c) recykling, d) inne metody odzysku, np. odzysk energii, oraz e) unieszkodliwianie. Zob. art. 4 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE.

4.10.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel oraz bilansowanie

396. Sekcja 3.2.2 nie ma zastosowania do pomocy na systemy ciepłownicze lub chłodnicze. Komisja uważa, że wsparcie na rzecz modernizacji, budowy lub eksploatacji systemów ciepłowniczych i chłodniczych wykorzystujących najbardziej zanieczyszczające paliwa kopalne, takie jak węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa naftowa i olej napędowy, ma negatywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej, których prawdopodobnie nie da się zrównoważyć, chyba że spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) pomoc ta jest ograniczona do inwestycji w sieć dystrybucyjną;
 - b) sieć dystrybucyjna pozwala już na transport energii cieplnej lub chłodniczej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii, ciepła odpadowego lub źródeł neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla;
 - c) pomoc nie prowadzi do wzrostu produkcji energii z najbardziej zanieczyszczających paliw kopalnych (np. w wyniku przyłączenia dodatkowych klientów) ⁽¹⁵⁵⁾;
 - d) określono jasny harmonogram zawierający wiążące zobowiązania do odejścia od tych najbardziej zanieczyszczających paliw kopalnych, zgodny z celem klimatycznym UE na 2030 r. i celem polegającym na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. ⁽¹⁵⁶⁾
397. Jeżeli chodzi o budowę, modernizację lub eksploatację instalacji ciepłowniczych, środki, które zachęcają do nowych inwestycji w aktywa oparte na gazie ziemnym związane z wytwarzaniem energii lub ich eksploatacją, mogą doprowadzić do obniżenia emisji gazów cieplarnianych w krótkiej perspektywie, ale w dłuższej perspektywie do nasilenia negatywnych ekologicznie efektów zewnętrznych na rynku w porównaniu z alternatywnymi inwestycjami lub scenariuszami alternatywnymi. Aby takie inwestycje w gaz ziemny lub oparte na nim działania mogły być postrzegane jako mające pozytywne skutki dla środowiska, państwa członkowskie muszą wyjaśnić, w jaki sposób zapewnią, aby taka pomoc przyczyniła się do osiągnięcia celu klimatycznego UE na 2030 r. i celu polegającego na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r., a w szczególności w jaki sposób unikną efektu blokady technologicznej w przypadku produkcji energii w oparciu o gaz oraz w jaki sposób nie doprowadzą do przeniesienia inwestycji na bardziej ekologiczne rozwiązania alternatywne, które są już dostępne na rynku, hamując tym samym rozwój bardziej ekologicznych technologii i ich stosowanie. Na przykład może to obejmować wiążące zobowiązania beneficjenta do wdrożenia technologii CCS/CCU, zastąpienia gazu ziemnego gazem odnawialnym lub niskoemisyjnym, lub zamknięcia zakładu w terminie zgodnym z unijnymi celami klimatycznymi.
398. Podczas analizy wpływu pomocy państwa udzielanej na rzecz systemów ciepłowniczych i chłodniczych na konkurencję Komisja przeprowadzi ocenę bilansującą korzyści w zakresie efektywności energetycznej i zrównoważoności ⁽¹⁵⁷⁾ w stosunku do negatywnych skutków dla konkurencji, a w szczególności ewentualnego negatywnego wpływu na alternatywne technologie lub dostawców usług ciepłowniczych i chłodniczych oraz sieci. W tym kontekście Komisja weźmie pod uwagę, czy system ciepłowniczy jest lub może być otwarty na dostęp stron trzecich ⁽¹⁵⁸⁾ oraz czy możliwe są zrównoważone alternatywne rozwiązania grzewcze ⁽¹⁵⁹⁾.

4.11 Pomoc w postaci obniżek opłat za energię elektryczną dla odbiorców energochłonnych

4.11.1 Uzasadnienie pomocy

399. Przeprowadzenie transformacji gospodarki unijnej zgodnie z komunikatem pt. „Europejski Zielony Ład” jest częściowo finansowane z opłat za zużycie energii elektrycznej. Urzeczywistnienie Zielonego Ładu wymaga od państw członkowskich realizacji ambitnej polityki obniżenia emisyjności w celu znacznego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w Unii do 2030 r. i osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. W tym kontekście państwa członkowskie prawdopodobnie będą nadal finansowały taką politykę za pośrednictwem opłat, a zatem opłaty te mogą wzrosnąć. Finansowanie wsparcia na rzecz obniżenia emisyjności poprzez opłaty nie jest jako takie ukierunkowane na negatywne efekty zewnętrzne. Opłaty te nie są zatem opłatami środowiskowymi w rozumieniu niniejszych wytycznych i sekcja 4.7.1 nie ma do nich zastosowania.

⁽¹⁵⁵⁾ Państwa członkowskie muszą wykazać, że wprowadzono środki w celu dodania do systemu zrównoważonych źródeł ogrzewania, aby obsłużyć dodatkowych klientów.

⁽¹⁵⁶⁾ Państwa członkowskie powinny na przykład przedstawić dowody, że dane systemy ciepłownicze stanowią część krajowych lub lokalnych planów obniżenia emisyjności albo część zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z załącznikiem I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 dotyczących konieczności budowy nowej infrastruktury ciepłowniczej i chłodniczej ze źródeł odnawialnych, aby osiągnąć cel unijny określony w art. 3 ust. 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, oraz zobowiązać się do odejścia od paliw kopalnych w drodze realizacji celów pośrednich i końcowych na drodze do neutralności klimatycznej do 2050 r.

⁽¹⁵⁷⁾ W świetle ich wkładu w łagodzenie zmiany klimatu, który zdefiniowano jako cel środowiskowy w rozporządzeniu (UE) 2020/852, o ile nie ma oczywistych przesłanek wskazujących na niezgodność z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

⁽¹⁵⁸⁾ Zob. również art. 24 dyrektywy (UE) 2018/2001.

⁽¹⁵⁹⁾ Zob. również art. 18 ust. 5 i art. 24 dyrektywy (UE) 2018/2001.

400. W przypadku niektórych sektorów gospodarki, które są szczególnie zaangażowane w handel międzynarodowy i które w znacznym stopniu uzależnione są od energii elektrycznej przy tworzeniu ich wartości ekonomicznej, obowiązek uiszczania pełnej kwoty opłat za zużycie energii elektrycznej, które finansują cele polityki energetycznej oraz polityki ochrony środowiska, może zwiększyć ryzyko przeniesienia działalności w tych sektorach poza Unię do miejsc, w których nie obowiązuje dyscyplina w zakresie ochrony środowiska lub jest ona mniej ambitna. Ponadto takie opłaty zwiększają koszt energii elektrycznej w porównaniu z kosztem emisji bezpośrednich wynikających z korzystania z innych źródeł energii i mogą w związku z tym zniechęcać do elektryfikacji procesów produkcji, która ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego obniżenia emisyjności gospodarki Unii. Aby ograniczyć te zagrożenia i negatywne skutki dla środowiska, państwa członkowskie mogą przyznać ulgi w takich opłatach przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w przedmiotowych sektorach gospodarki.
401. W niniejszej sekcji określono kryteria, które Komisja będzie stosować przy ocenie rozwoju działalności gospodarczej, efektu zachęty, konieczności, adekwatności, proporcjonalności i wpływu na konkurencję takich ulg w opłatach za energię elektryczną dla niektórych odbiorców energochłonnych. Kryteria zgodności określone w rozdziale 3 mają zastosowanie wyłącznie w takim zakresie, w jakim w sekcji 4.11 nie występują przepisy szczegółowe.
402. Komisja wykorzystwała odpowiednie środki w celu zidentyfikowania sektorów, które są szczególnie narażone na ryzyko, o którym mowa w pkt 400, i wprowadziła wymogi dotyczące proporcjonalności, biorąc pod uwagę, że ogólne finansowanie wsparcia na rzecz energii ze źródeł odnawialnych może być zagrożone, a zakłócenia konkurencji i handlu mogą być szczególnie silne, jeśli obniżki opłat będą zbyt wysokie lub zostaną przyznane zbyt wielu odbiorcom energii elektrycznej.

4.11.2 Zakres: Opłaty, które mogą być objęte ulgami

403. Państwa członkowskie mogą przyznać ulgi w opłatach za zużycie energii elektrycznej z myślą o sfinansowaniu celów polityki energetycznej i polityki ochrony środowiska. Obejmuje to opłaty finansujące wsparcie na rzecz odnawialnych źródeł energii lub skojarzonej gospodarki energetycznej oraz opłaty finansujące taryfy socjalne lub ceny energii w regionach odizolowanych. Sekcja 4.11 nie obejmuje opłat, które odzwierciedlają część kosztów dostarczania energii elektrycznej do danych beneficjentów. W zakres niniejszej sekcji nie wchodzi przykładowo zwolnienia z opłat sieciowych lub z opłat finansujących mechanizmy zdolności wytwórczych. Niniejsza sekcja nie obejmuje również opłat z tytułu zużycia innych form energii, w szczególności gazu ziemnego.
404. Decyzje przedsiębiorstw dotyczące lokalizacji i związane z nimi niekorzystny wpływ na środowisko zależą od ogólnego łącznego skutku finansowego opłat, które mogą być objęte ulgami. Państwa członkowskie, które zamierzają wprowadzić środek podlegający ocenie w ramach niniejszej sekcji, muszą zatem ująć wszystkie takie ulgi w jednym programie oraz w ramach zgłoszenia poinformować Komisję o łącznym skutku wszystkich kwalifikujących się opłat i wszystkich proponowanych ulg. Jeżeli na późniejszym etapie państwo członkowskie podejmie decyzję o wprowadzeniu dodatkowych ulg w opłatach objętych niniejszą sekcją, będzie musiało zgłosić zmianę istniejącego programu.

4.11.3 Zminimalizowanie zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej

4.11.3.1 Kwalifikowalność

405. W przypadku opłat, o których mowa w sekcji 4.11.2, ryzyko na poziomie sektorowym przeniesienia działalności poza Unię Europejską do miejsc, w których nie obowiązuje dyscyplina w zakresie ochrony środowiska lub jest ona mniej ambitna, w dużej mierze zależy od elektrochłonności danego sektora i jego otwartości na handel międzynarodowy. W związku z tym pomoc może być przyznawana wyłącznie przedsiębiorstwom z:
- sektorów narażonych na szczególne ryzyko, w przypadku których iloczyn ich intensywności handlu i elektrochłonności na poziomie Unii wynosi co najmniej 2 % i których intensywność handlu i elektrochłonność na poziomie Unii wynosi co najmniej 5 % dla każdego wskaźnika;
 - sektorów narażonych na ryzyko, w przypadku których iloczyn ich intensywności handlu i elektrochłonności na poziomie Unii wynosi co najmniej 0,6 % i których intensywność handlu i elektrochłonność na poziomie Unii wynosi odpowiednio co najmniej 4 % i 5 %.

Sektory spełniające te kryteria kwalifikowalności wymieniono w załączniku I.

406. Sektor lub podsektor⁽¹⁶⁰⁾, którego nie wymieniono w załączniku I, również zostanie uznany za kwalifikowalny, pod warunkiem że spełnia kryteria kwalifikowalności określone w pkt 405 oraz że państwa członkowskie wykażą to za pomocą danych reprezentatywnych dla sektora lub podsektora na poziomie Unii⁽¹⁶¹⁾, zweryfikowanych przez niezależnego eksperta i opartych na okresie co najmniej trzech kolejnych lat rozpoczynających się nie wcześniej niż w 2013 r.
407. Jeżeli państwo członkowskie przyznaje wsparcie jedynie podgrupie kwalifikujących się beneficjentów lub przyznaje różne poziomy ulg kwalifikującym się beneficjentom należącym do tej samej kategorii określonej w pkt 405 lit. a) lub b), musi wykazać, że decyzję podjęto w oparciu o obiektywne, niedyskryminacyjne i przejrzyste kryteria, a pomoc jest przyznawana zasadniczo w ten sam sposób wszystkim kwalifikującym się beneficjentom w tym samym sektorze, jeśli są w podobnej sytuacji faktycznej.

4.11.3.2 Proporcjonalność środka pomocy

408. Komisja uzna pomoc za proporcjonalną, jeśli beneficjenci z sektorów wspomnianych w pkt 405 lit. a) i b) pokrywają co najmniej odpowiednio 15 % i 25 % kosztów generowanych przez opłaty za energię elektryczną, które państwo członkowskie uwzględni w swoim programie. Komisja uważa również, że aby pomoc była proporcjonalna, takie obniżki nie mogą powodować, że opłata będzie niższa niż 0,5 EUR/MWh.
409. Wkład własny zgodny z pkt 408 może jednak przekraczać możliwości szczególnie narażonych przedsiębiorstw. W związku z tym państwo członkowskie może zamiast tego ograniczyć dodatkowe koszty wynikające z opłat za energię elektryczną do 0,5 % wartości dodanej brutto przedsiębiorstw w sektorach określonych w pkt 405 lit. a) i do 1 % wartości dodanej brutto przedsiębiorstw w sektorach określonych w pkt 405 lit. b). Komisja uważa również, że aby pomoc była proporcjonalna, takie obniżki nie mogą powodować, że opłata będzie niższa niż 0,5 EUR/MWh.
410. Komisja uzna pomoc za proporcjonalną, jeśli stosowanie wyższych intensywności pomocy określonych w punktach 408 i 409 zostanie rozszerzone na przedsiębiorstwa z sektorów określonych w pkt 405 lit. b), pod warunkiem że zainteresowane przedsiębiorstwa zmniejszą ślad węglowy swojego zużycia energii elektrycznej. W tym celu beneficjenci pokryją co najmniej 50 % swojego zużycia energii elektrycznej ze źródeł bezemisyjnych, z czego co najmniej 10 % zostanie pokryte przez instrument terminowy, taki jak umowa zakupu energii elektrycznej, albo co najmniej 5 % zostanie pokryte przez wytworzenie energii na miejscu lub w jego pobliżu.
411. Do celów pkt 409 wartość dodana brutto przedsiębiorstwa oznacza wartość dodaną brutto w cenach czynników produkcji, która odpowiada wartości dodanej brutto w cenach rynkowych pomniejszonej o wszelkie podatki pośrednie i powiększonej o wszelkie dotacje. Wartość dodaną brutto w cenach czynników produkcji można obliczyć na podstawie obrotu powiększonego o produkcję skapitalizowaną, powiększonego o pozostałe dochody z działalności operacyjnej, powiększonego o zmiany stanu zapasów, pomniejszonego o zakupy towarów i usług⁽¹⁶²⁾, pomniejszonego o inne podatki od produktów, które są związane z obrotem, ale nie podlegają odliczeniu, pomniejszonego o cła i podatki związane z produkcją. Alternatywną metodą obliczania wartości dodanej brutto w cenach czynników produkcji jest jej obliczanie na podstawie nadwyżki operacyjnej brutto i dodanie do niej kosztów personelu. Dochody i wydatki zaklasyfikowane w księgach rachunkowych przedsiębiorstwa jako finansowe lub nadzwyczajne nie są ujmowane w wartości dodanej. Wartość dodaną w cenach czynników produkcji oblicza się jako wartość „brutto”, gdyż nie odejmuje się korekt wartości (takich jak amortyzacja)⁽¹⁶³⁾.
412. Do celów pkt 411 stosuje się średnią arytmetyczną z ostatnich 3 lat, za które dostępne są dane dotyczące wartości dodanej brutto.

4.11.3.3 Forma pomocy państwa

413. Państwa członkowskie mogą przyznać pomoc w postaci obniżki opłat, rocznej rekompensaty w ustalonej kwocie (zwrot) lub połączenia obydwu tych form pomocy⁽¹⁶⁴⁾. W przypadku przyznania pomocy w postaci ulgi w opłatach konieczne jest wprowadzenie mechanizmu monitorowania *ex post*, zapewniającego zwrot wszelkiej nadpłaconej pomocy przed dniem 1 lipca następnego roku. W przypadku przyznania pomocy w postaci zwrotu kwotę taką należy obliczać na podstawie odnotowanych poziomów zużycia energii elektrycznej i, w stosownych przypadkach, wartości dodanej brutto w okresie, w którym obowiązywały kwalifikujące się opłaty.

⁽¹⁶⁰⁾ W definicji statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej w Unii Europejskiej (klasyfikacja „NACE Rev. 2”) do poziomu dezagregacji nie wyższego niż osiem cyfr (poziom „Prodcod”).

⁽¹⁶¹⁾ Na przykład danych obejmujących znaczny odsetek wartości dodanej brutto na poziomie unijnym w danym sektorze lub podsektorze.

⁽¹⁶²⁾ „Towary i usługi” nie obejmują kosztów personelu.

⁽¹⁶³⁾ Kod 12 15 0 w ramach prawnych ustanowionych rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 58/97 z dnia 20 grudnia 1996 r. w sprawie statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw (Dz.U. L 014 z 17.1.1997, s. 1).

⁽¹⁶⁴⁾ Stosowanie rocznych rekompensat w ustalonej kwocie (zwroty) ma tę zaletę, że przedsiębiorstwa korzystające z pomocy doświadczają takiego samego wzrostu krańcowych kosztów energii elektrycznej (tj. takiego samego wzrostu kosztów energii elektrycznej za każdą dodatkowo użytą MWh), co ogranicza potencjalne zakłócenia konkurencji w sektorze.

4.11.3.4 Audyty energetyczne i systemy zarządzania

414. W przypadku pomocy przyznanej zgodnie z sekcją 4.11 państwo członkowskie musi się zobowiązać do sprawdzenia, czy beneficjent wywiązuje się z obowiązku przeprowadzenia audytu energetycznego w rozumieniu art. 8 dyrektywy 2012/27/UE. Audyt ten można przeprowadzić jako samodzielny audyt energetyczny albo w ramach certyfikowanego systemu zarządzania energią lub systemu zarządzania środowiskowego określonego w art. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.
415. Państwo członkowskie musi również zobowiązać się do monitorowania, czy beneficjenci objęci obowiązkiem przeprowadzenia audytu energetycznego zgodnie z art. 8 ust. 4 dyrektywy 2012/27/UE wykonują jedną lub więcej z następujących czynności:
- wdrażają zalecenia zawarte w sprawozdaniu z audytu w zakresie, w jakim okres zwrotu odpowiednich inwestycji nie przekracza 3 lat, a koszty ich inwestycji są proporcjonalne;
 - ograniczają ślad węglowy swojego zużycia energii elektrycznej, tak aby co najmniej 30 % zużywanej przez nich energii elektrycznej pochodziło ze źródeł bezemisyjnych;
 - inwestują znaczną część kwoty pomocy – co najmniej 50 % – w projekty prowadzące do znacznej redukcji emisji gazów cieplarnianych z zakładu; w stosownych przypadkach inwestycje powinny prowadzić do redukcji znacznie poniżej odpowiedniego poziomu odniesienia stosowanego do celów bezpłatnego przydziału w ramach unijnego systemu handlu emisjami.

4.11.3.5 Przepisy przejściowe

416. Państwa członkowskie mogą ustanowić dla przedsiębiorstw plan przejściowy, aby uniknąć zmian wywołujących zakłócenia w obciążeniach związanych z opłatami indywidualnych przedsiębiorstw niespełniających warunków kwalifikowalności określonych w sekcji 4.11. Plan przejściowy będzie ograniczony wyłącznie do przedsiębiorstw spełniających następujące dwa kryteria łączne:
- w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat przed dostosowaniem na podstawie pkt 468 lit. a) otrzymały one pomoc w postaci obniżonych opłat w ramach krajowego programu pomocy uznanego za kompatybilny na podstawie sekcji 3.7.2 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 ⁽¹⁶⁵⁾;
 - w momencie przyznania pomocy na podstawie pkt 416 lit. a) spełniały one kryteria kwalifikowalności określone w sekcji 3.7.2 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020.
417. Taki plan przejściowy musi wiązać się ze stopniowym i całkowitym dostosowaniem do warunków wynikających z zastosowania kryteriów kwalifikowalności i proporcjonalności określonych w sekcji 4.11, które ma zostać ukończone do 2028 r. zgodnie z następującym harmonogramem:
- w przypadku opłat obowiązujących w latach do 2026 r. odnośne przedsiębiorstwa pokryją co najmniej 35 % kosztów generowanych przez opłaty za energię elektryczną, które państwo członkowskie uwzględni w swoim programie, lub ekwiwalent 1,5 % swojej wartości dodanej brutto;
 - w przypadku opłat obowiązujących do 2027 r. odnośne przedsiębiorstwa pokryją co najmniej 55 % kosztów generowanych przez opłaty za energię elektryczną, które państwo członkowskie uwzględni w swoim programie, lub ekwiwalent 2,5 % swojej wartości dodanej brutto;
 - w przypadku opłat obowiązujących do 2028 r. odnośne przedsiębiorstwa pokryją co najmniej 80 % kosztów generowanych przez opłaty za energię elektryczną, które państwo członkowskie uwzględni w swoim programie, lub ekwiwalent 3,5 % swojej wartości dodanej brutto.
418. Plan przejściowy może dopuszczać zastosowanie intensywności pomocy określonych w pkt 417 lit. a) w całym okresie przejściowym, pod warunkiem że odnośne przedsiębiorstwa zmniejszą ślad węglowy swojego zużycia energii elektrycznej. W tym celu beneficjenci pokryją co najmniej 50 % swojego zużycia energii elektrycznej ze źródeł bezemisyjnych, z czego co najmniej 10 % zostanie pokryte przez instrument terminowy, taki jak umowa zakupu energii elektrycznej, albo co najmniej 5 % zostanie pokryte przez wytworzenie energii na miejscu lub w jego pobliżu.

⁽¹⁶⁵⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 (Dz.U. C 200 z 28.6.2014, s. 1).

419. Komisja uważa, że pomoc niezgłoszoną przyznaną w postaci ulg w opłatach za energię elektryczną dla odbiorców elektrochłonnych w okresie poprzedzającym publikację niniejszych wytycznych można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, pod następującymi warunkami w ujęciu łącznym:

- a) pomoc była konieczna do rozwoju działalności gospodarczej prowadzonej przez beneficjentów;
- b) uniknięto nadmiernych zakłóceń konkurencji.

4.12 Pomoc na zamknięcie elektrowni wykorzystujących węgiel, torf lub łupki bitumiczne oraz działalności wydobywczej związanej z węglem kamiennym, torfem lub łupkami bitumicznymi

420. Odejście od produkcji energii elektrycznej opartej na węglu, torfie i łupkach bitumicznych to jeden z najważniejszych czynników napędzających obniżanie emisyjności w unijnym sektorze energetycznym. W sekcjach 4.12.1 i 4.12.2 określono zasady zgodności mające zastosowanie do dwóch rodzajów środków, które państwa członkowskie mogą wprowadzić w celu wsparcia zamknięcia elektrowni spalających węgiel (w tym węgiel kamienny i brunatny), torf lub łupki bitumiczne, a także działalności górniczej związanej z tymi paliwami (zwanej łącznie „działalnością związaną z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi”).

421. W sekcjach 4.12.1 oraz 4.12.2 określono kryteria, które Komisja będzie stosować przy ocenie efektu zachęty, konieczności, adekwatności, proporcjonalności oraz wpływu na konkurencję i handel. Kryteria zgodności określone w rozdziale 3 mają zastosowanie wyłącznie do tych kryteriów, w odniesieniu do których nie określono szczegółowych przepisów w sekcjach 4.12.1 i 4.12.2.

422. Przyspieszenie transformacji energetycznej w państwach członkowskich o bardzo niskich dochodach na mieszkańca stanowi szczególne wyzwanie. Możliwe, że aby wspierać transformację ekologiczną w najbardziej dotkniętych regionach poprzez stopniowe wycofywanie najbardziej zanieczyszczających źródeł energii, państwa członkowskie będą musiały połączyć wycofywanie działalności związanej z węglem, torfem lub łupkami bitumicznymi z równoczesnym inwestowaniem w bardziej przyjazne środowisku metody wytwarzania energii, takie jak gaz ziemny. Komisja może wyjątkowo, do dnia 31 grudnia 2023 r., oprzeć swoją ocenę takich inwestycji w państwach członkowskich o realny PKB na mieszkańca w cenach rynkowych w EUR wynoszących nie więcej niż 35 % średniej unijnej w 2019 r. na kryteriach odbiegających od niniejszych wytycznych. Projekty ujęte w tym punkcie muszą:

- a) obejmować jednoczesne zamknięcia elektrowni wykorzystujących węgiel, torf lub łupki bitumiczne o co najmniej tej samej mocy co nowe metody wytwarzania energii objęte inwestycją, nie później niż do 2026 r.;
- b) obejmować państwa członkowskie, które nie posiadają mechanizmu zdolności wytwórczych i które zobowiązują się do przeprowadzenia reform na rynku, aby w przyszłości możliwe było zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej bez uciekania się do indywidualnych środków wsparcia; oraz
- c) być częścią wiarygodnej i ambitnej strategii obniżenia emisyjności, w tym zapobiegania powstawaniu aktywów osieroconych w świetle celów na lata 2030 i 2050 (zob. pkt 129).

4.12.1 Pomoc na wcześniejsze zakończenie rentownej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi

4.12.1.1 Uzasadnienie pomocy

423. Odejście od działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi w dużej mierze wynika z rozporządzenia, mechanizmów rynkowych, takich jak wpływ opłat za emisję gazów cieplarnianych oraz konkurencja ze strony odnawialnych źródeł energii o niskich kosztach krańcowych.

424. Państwa członkowskie mogą jednak podjąć decyzję o przyspieszeniu tej transformacji opartej na mechanizmach rynkowych poprzez wprowadzenie od określonej daty zakazu produkcji energii elektrycznej z tych paliw. Zakaz ten może prowadzić do sytuacji, w których rentowna działalność związana z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi musi zostać zamknięta przed upływem ekonomicznego okresu użytkowania, co może skutkować utratą zysków. Państwa członkowskie mogą dążyć do przyznania rekompensat na drodze pozasądowej w celu zapewnienia pewności prawa i przewidywalności, co ułatwia transformację ekologiczną.

4.12.1.2 Zakres oraz wspierana działalność

425. W niniejszej sekcji określono zasady zgodności dotyczące środków wprowadzanych w celu przyspieszenia zakończenia rentownej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi oraz rekompensaty dla odnośnych przedsiębiorstw. Rekompensata taka byłaby zazwyczaj obliczana na podstawie utraconych zysków przedsiębiorstw w związku z wcześniejszym zakończeniem. Może ona również obejmować dodatkowe koszty poniesione przez przedsiębiorstwa, na przykład związane z dodatkowymi kosztami społecznymi i środowiskowymi, jeżeli koszty te są bezpośrednio spowodowane wcześniejszym zakończeniem rentownej działalności. Koszty dodatkowe nie mogą obejmować kosztów, które wystąpiłyby także w scenariuszu alternatywnym.
426. Środki objęte niniejszą sekcją mogą ułatwiać rozwój niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub obszarów. Takie środki mogą na przykład stworzyć przestrzeń dla rozwoju innych rodzajów działalności gospodarczej w obszarze produkcji energii elektrycznej zgodnych z Zielonym Ładem w celu zrównoważenia zmniejszenia zdolności do produkcji energii elektrycznej spowodowanego wcześniejszym zakończeniem. W przypadku braku środka rozwój ten może nie nastąpić w takim samym zakresie. Ponadto przewidywalność i pewność prawa wprowadzone przez takie środki mogą ułatwiać obowiązkowego zamknięcia działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.

4.12.1.3 Efekt zachęty

427. Środek musi powodować zmianę zachowania gospodarczego operatorów, którzy zamykają swoje działalności związane z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi wcześniej, przed końcem ekonomicznego okresu użytkowania. Aby ustalić, czy tak jest w istocie, Komisja porówna scenariusz faktyczny (tj. wpływ środka) ze scenariuszem alternatywnym (tj. brakiem środka). Środek ten nie powinien prowadzić do obchodzenia przepisów mających zastosowanie do środków dotyczących bezpieczeństwa dostaw.

4.12.1.4 Konieczność i adekwatność

428. Komisja uważa, że istnieje potrzeba zastosowania środka, jeżeli państwo członkowskie może wykazać, że środek jest ukierunkowany na sytuację, w której może spowodować istotną poprawę, która nie może nastąpić w wyniku samego działania rynku. Na przykład poprzez umożliwienie stopniowego wycofywania zdolności do produkcji energii elektrycznej opartej na węglu, torfie i łupkach bitumicznych, a tym samym przyczynienie się do rozwoju działalności gospodarczej w obszarze produkcji energii elektrycznej z alternatywnych źródeł, co nie miałyby miejsca w takim samym stopniu bez danego środka. W tym kontekście Komisja może również rozważyć, czy sam rynek osiągnąłby podobną redukcję emisji CO₂ bez środka lub czy środek w znaczący sposób przyczynia się do zapewnienia pewności i przewidywalności prawa, których nie byłoby w przypadku braku środka, ułatwiając tym samym transformację ekologiczną.
429. Ponadto państwo członkowskie powinno wykazać, że środek jest odpowiednim instrumentem polityki, aby osiągnąć zamierzony cel pomocy, co oznacza, że nie może istnieć instrument polityki i pomocy, który stwarzałby mniej zakłóceń konkurencji, pozwalający osiągnąć te same wyniki. Przykładowo, jeżeli środek jest dobrze ukierunkowany, aby przyczynić się do rozwoju produkcji energii elektrycznej z alternatywnych źródeł, łagodząc jednocześnie wpływ na funkcjonowanie rynku energii elektrycznej i zatrudnienie, oraz aby zapewnić przewidywalność zakończenia, przyczyniając się jednocześnie do osiągnięcia celów redukcji emisji CO₂.

4.12.1.5 Proporcjonalność

430. Pomoc należy co do zasady przyznawać w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji na podstawie jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów, zgodnie z sekcją 3.2.1.3⁽¹⁶⁶⁾. Wymóg ten nie dotyczy sytuacji, w której państwo członkowskie wykazuje, że jest mało prawdopodobne, aby procedura przetargowa była z przyczyn obiektywnych zgodna z zasadami konkurencji. Może to mieć miejsce na przykład, gdy liczba potencjalnych uczestników jest ograniczona, pod warunkiem że nie wynika to z dyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności.
431. Jeżeli pomoc przyznaje się w drodze takiej procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, Komisja przyjmie założenie, że pomoc jest proporcjonalna i ogranicza się do koniecznego minimum.
432. W przypadku braku takiej procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji Komisja dokona oceny proporcjonalności w poszczególnych przypadkach w celu sprawdzenia, czy wspomniana rekompensata jest ograniczona do niezbędnego minimum. W tym kontekście Komisja szczegółowo przeanalizuje założenia przyjęte przez państwa członkowskie na potrzeby określenia utraconych zysków i dodatkowych kosztów, na podstawie których obliczono rekompensatę z tytułu wcześniejszego zamknięcia działalności, porównując spodziewaną rentowność w przypadku scenariusza faktycznego ze scenariuszem alternatywnym. Scenariusz alternatywny powinien być oparty na należycie uzasadnionych założeniach, realistycznym rozwoju sytuacji na rynku oraz odzwierciedlać prognozowane przychody i koszty każdego z odnośnych podmiotów, z uwzględnieniem możliwych bezpośrednich powiązań funkcjonalnych między podmiotami.

⁽¹⁶⁶⁾ Wymóg dotyczący poziomu 30 %, określony w pkt 50, nie dotyczy procedury przetargowej, o której mowa w sekcji 4.12. Państwa członkowskie mogą rozważyć zastosowanie dodatkowych kryteriów, takich jak inne korzyści dla środowiska, które mają zostać osiągnięte.

433. W przypadku gdy zamknięcie działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi następuje ponad trzy lata po przyznaniu rekompensaty, państwo członkowskie musi wprowadzić mechanizm aktualizacji obliczeń rekompensaty w oparciu o najnowsze założenia, chyba że jest w stanie wykazać, dlaczego zastosowanie takiego mechanizmu nie jest uzasadnione ze względu na wyjątkowe okoliczności w danej sytuacji.

4.12.1.6 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

434. Państwo członkowskie musi zidentyfikować i określić ilościowo przewidywane korzyści dla środowiska wynikające ze stosowania środka – w miarę możliwości w formie pomocy na tonę unikniętych emisji ekwiwalentu CO₂. Ponadto Komisja ustosunkuje się pozytywnie, jeśli środek obejmie dobrowolne anulowanie uprawnień do emisji CO₂ na szczeblu krajowym.
435. Ważne jest zapewnienie, aby środek miał strukturę, która ogranicza do minimum wszelkie zakłócenia konkurencji na rynku. Jeżeli pomoc przyznaje się w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, otwartej na niedyskryminacyjnych zasadach dla wszystkich operatorów obiektów, w których energię uzyskuje się z działalności związanej z węglem, torfem lub łupkami bitumicznymi, Komisja przyjmie założenie, że zakłócający wpływ pomocy na konkurencję i handel jest ograniczony. Jeżeli nie przeprowadzono procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, Komisja dokona oceny wpływu pomocy na konkurencję i handel na podstawie struktury środka i jego skutków dla danego rynku.

4.12.2 Pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych wynikających z zamknięcia niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi

4.12.2.1 Uzasadnienie pomocy

436. Zamknięcie niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi może się wiązać ze znaczącymi kosztami społecznymi i środowiskowymi na poziomie działalności elektrowni i kopalni. Państwa członkowskie mogą zdecydować o pokryciu takich wyjątkowych kosztów w celu łagodzenia społecznych i regionalnych konsekwencji zakończenia działalności.

4.12.2.2 Zakres oraz wspierana działalność

437. W niniejszej sekcji określono zasady zgodności dotyczące środków wprowadzanych w celu pokrycia kosztów wyjątkowych wynikających z wcześniejszego zamknięcia niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.
438. Środki objęte niniejszą sekcją mogą ułatwiać przemiany społeczne, środowiskowe i dotyczące bezpieczeństwa na danym obszarze.
439. Niniejsza sekcja ma zastosowanie w zakresie, w jakim środek nie jest objęty decyzją Rady 2010/787/UE⁽¹⁶⁷⁾.

4.12.2.3 Konieczność i adekwatność

440. Komisja uzna pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych za konieczną i adekwatną w stopniu, w jakim pomoc ta może się przyczynić do łagodzenia społecznego i środowiskowego wpływu zamknięcia niekonkurencyjnych działalności związanych z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi w danym regionie i państwie członkowskim.

4.12.2.4 Efekt zachęty i proporcjonalność

441. Pomoc państwa na pokrycie kosztów wyjątkowych może zostać wykorzystana wyłącznie na pokrycie kosztów wynikających z zamknięcia niekonkurencyjnej działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi.
442. Kategorie kosztów kwalifikowalnych określono w załączniku II. Koszty wynikające z braku zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska i koszty związane z obecną produkcją nie są kwalifikowalne.

⁽¹⁶⁷⁾ Decyzja Rady 2010/787/UE z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla (Dz.U. L 336 z 21.12.2010, s. 24).

443. Nie naruszając przepisów dyrektywy 2004/35/WE⁽¹⁶⁸⁾ ani innych odpowiednich przepisów unijnych⁽¹⁶⁹⁾, pomoc na pokrycie wyjątkowych kosztów środowiskowych można uznać za wywołującą efekt zachęty tylko wtedy, gdy podmiotu lub przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za szkodę w środowisku nie można zidentyfikować ani pociągnąć do odpowiedzialności prawnej za finansowanie prac koniecznych do zapobiegania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu i naprawiania ich zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.
444. Państwo członkowskie musi wykazać, że podjęto wszystkie uzasadnione działania, w tym działania prawne, w celu zidentyfikowania podmiotu lub przedsiębiorstwa ponoszącego odpowiedzialność za szkody wyrządzone środowisku naturalnemu oraz zobowiązać ten podmiot lub przedsiębiorstwo do poniesienia odnośnych kosztów. W przypadku gdy na podstawie mających zastosowanie przepisów nie można określić podmiotu lub przedsiębiorstwa odpowiedzialnego, ani zobowiązać takiego podmiotu lub przedsiębiorstwa do poniesienia kosztów, pomoc może zostać przyznana na wsparcie całości prac związanych z remediacją lub odnową oraz można tę pomoc uznać za pomoc wywołującą efekt zachęty. Komisja może uznać, że przedsiębiorstwa nie można zmusić do poniesienia kosztów przywrócenia środowiska do stanu sprzed szkody, do której doprowadziło, jeżeli nie ma ono już formy prawnej, a żadnego innego przedsiębiorstwa nie można uznać za jego następcę prawnego lub gospodarczego⁽¹⁷⁰⁾ lub w przypadku gdy nie ma wystarczającego zabezpieczenia finansowego na pokrycie kosztów remediacji.
445. Kwota pomocy musi być ograniczona do pokrycia kosztów wyjątkowych beneficjenta i nie może przekroczyć kwoty faktycznie poniesionych kosztów. Komisja będzie wymagać od państwa członkowskiego jasnego i oddzielnego określenia kwoty pomocy dla każdej kategorii kosztów kwalifikowalnych, jak wyszczególniono w załączniku II. W przypadku gdy państwo członkowskie pokrywa takie koszty na podstawie oszacowań poczynionych przed poniesieniem tych kosztów przez beneficjenta, musi przeprowadzić weryfikację *ex post* poniesionych kosztów w oparciu o szczegółowe oświadczenia przekazane przez beneficjenta organowi przyznającemu pomoc, w tym faktury lub certyfikaty dotyczące poniesienia wyjątkowych kosztów, a następnie dokonać odpowiedniej korekty przyznanych kwot.

4.12.2.5 Unikanie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i handel

446. Komisja uważa, że zakłócający wpływ pomocy na konkurencję i handel jest ograniczony, o ile pomoc obejmuje jedynie wyjątkowe koszty poniesione przez beneficjenta.
447. Otrzymana pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych powinna być wykazywana w rachunku zysków i strat beneficjenta jako oddzielna pozycja przychodów w odróżnieniu od obrotów. Jeżeli beneficjent nadal prowadzi handel lub działalność po zamknięciu działalności związanej z węglem, torfem i łupkami bitumicznymi, musi prowadzić dokładne i odrębne księgi dla tych rodzajów działalności. Przyznaną pomocą należy zarządzać w sposób uniemożliwiający przekazanie jej na rzecz innych rodzajów działalności gospodarczej tego samego przedsiębiorstwa.

4.13 Pomoc na badania lub usługi doradcze w kwestiach dotyczących klimatu, ochrony środowiska i energii

4.13.1 Zakres oraz wspierana działalność

448. Niniejsza sekcja dotyczy pomocy na badania lub usługi doradcze bezpośrednio związane z projektami lub działaniami, które są objęte niniejszymi wytycznymi, w kwestiach dotyczących klimatu, ochrony środowiska i energii. Pomoc można przyznać niezależnie od tego, czy w następstwie badania lub doradztwa dojdzie do inwestycji objętej niniejszymi wytycznymi.
449. Usługi związane z badaniami lub doradztwem nie mogą stanowić działalności ciągłej ani okresowej i nie mogą mieć związku ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa.

4.13.2 Efekt zachęty

450. Oprócz wymagań przedstawionych w sekcji 3.1.2 zastosowanie mają wymagania określone w pkt 451.
451. Pomoc na audyty energetyczne wymagane na mocy dyrektywy 2012/27/UE stwarza efekt zachęty jedynie w zakresie, w jakim audyt energetyczny przeprowadza się dodatkowo w stosunku do obowiązkowego audytu energetycznego na podstawie tej dyrektywy.

⁽¹⁶⁸⁾ Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 56).

⁽¹⁶⁹⁾ Zob. również zawiadomienie Komisji: „Wytyczne zawierające wspólne rozumienie pojęcia »szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu« zdefiniowanej w art. 2 dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu» (Dz.U. C 118 z 7.4.2021, s. 1).

⁽¹⁷⁰⁾ Zob. decyzja Komisji C(2012) 558 final z dnia 17 października 2012 r. w sprawie SA.33496 (2011/N) – Austria – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, motywy 65–69 (Dz.U. C 14 z 17.1.2013, s. 1).

4.13.3 Proporcjonalność

452. Koszty kwalifikowalne to koszty badań lub usług doradczych, które wiążą się z projektami lub działaniami objętymi niniejszymi wytycznymi. Jeżeli tylko część badania lub usługi doradczej dotyczy inwestycji objętych niniejszymi wytycznymi, koszty kwalifikowalne obejmują koszty tych części badania lub usługi doradczej, które dotyczą tych inwestycji.
453. Intensywność pomocy nie może przekraczać 60 % kosztów kwalifikowalnych.
454. Intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku badań lub usług doradczych realizowanych w imieniu małych przedsiębiorstw i o 10 punktów procentowych w przypadku badań lub usług doradczych realizowanych w imieniu średnich przedsiębiorstw.

5. OCENA

455. Aby zagwarantować, że zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej będą ograniczone, Komisja może także zażądać poddania programów pomocy podlegających zgłoszeniu ocenie *ex post*. Oceny należy przeprowadzać w odniesieniu do programów, w przypadku których potencjalne zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej są szczególnie silne, tj. programów, które mogą grozić ryzykiem poważnego ograniczenia lub zakłócenia konkurencji, jeśli ich wdrażanie nie zostanie w odpowiednim czasie poddane przeglądowi.
456. Przeprowadzenie oceny *ex post* będzie konieczne w przypadku programów pomocy o dużym budżecie, programów zawierających nowatorskie elementy lub programów, w których przewidziano istotne zmiany rynkowe, technologiczne lub regulacyjne. W każdym razie ocena *ex post* będzie wymagana w przypadku programów, w ramach których budżet na pomoc państwa lub zaksięgowane wydatki przekraczają 150 mln EUR w danym roku lub 750 mln EUR w całym okresie realizacji tych programów. Całkowity czas trwania programów obejmuje łączny okres obowiązywania danego programu i wcześniejszego programu służącego realizacji podobnego celu i koncentrującego się na tym samym obszarze geograficznym, począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r. Biorąc pod uwagę cele oceny, a także aby nie nakładać w związku z nią nadmiernego obciążenia na państwa członkowskie i mniejsze projekty dotyczące pomocy, ocena *ex post* ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do programów pomocy, których łączny okres obowiązywania przekracza trzy lata, począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r.
457. Wymóg przeprowadzenia oceny *ex post* może zostać zniesiony w przypadku programów pomocy będących bezpośrednimi następcami programów służących realizacji zbliżonego celu i odnoszących się do tego samego obszaru geograficznego, które to programy zostały już poddane ocenie i w odniesieniu do których sporządzono już końcowe sprawozdanie oceniające zgodnie z planem oceny zatwierdzonym przez Komisję, przy czym sprawozdanie to nie zawierało żadnych negatywnych ustaleń. Każdy program, w przypadku którego końcowe sprawozdanie oceniające okaże się niezgodne z zatwierdzonym planem oceny, musi zostać zawieszony ze skutkiem natychmiastowym.
458. Ocena *ex post* powinna służyć weryfikacji realizacji przyjętych założeń i spełnienia warunków leżących u podstaw zgodności programu, w szczególności weryfikacji konieczności zastosowania środka pomocy i jego skuteczności w świetle jego uprzednio zdefiniowanych celów ogólnych i szczegółowych, oraz określeniu wpływu danego programu na konkurencję i handel.
459. Państwo członkowskie musi zgłosić projekt planu oceny, który będzie stanowił integralną część przeprowadzanej przez Komisję oceny programu, w następujących przypadkach:
- a) razem z programem pomocy, jeżeli w jego budżecie pomoc państwa przekracza 150 mln EUR w dowolnym roku lub 750 mln EUR w całym okresie realizacji; lub
 - b) w terminie 30 dni roboczych po dokonaniu istotnej zmiany skutkującej zwiększeniem budżetu programu do ponad 150 mln EUR w dowolnym roku lub do 750 mln EUR w całym okresie realizacji programu; lub
 - c) w przypadku programów nieobjętych lit. a) ani b) w terminie 30 dni roboczych od oficjalnego zaksięgowania wydatków przekraczających 150 mln EUR w poprzednim roku.
460. Projekt planu oceny należy sporządzić zgodnie ze wspólnymi zasadami metodycznymi ustanowionymi przez Komisję⁽¹⁷¹⁾. Plan oceny zatwierdzony przez Komisję musi zostać podany do wiadomości publicznej.
461. Ocena *ex post* musi zostać przeprowadzona przez eksperta, który jest niezależny od organu przyznającego pomoc, na podstawie planu oceny. W ramach każdej oceny należy sporządzić co najmniej jedno okresowe i jedno końcowe sprawozdanie oceniające. Obydwa te sprawozdania muszą zostać podane do wiadomości publicznej.

⁽¹⁷¹⁾ Dokument roboczy służb Komisji „Wspólne metody oceny pomocy państwa”, SWD(2014) 179 final z 28.5.2014 r.

462. W przypadku programów pomocy niepodlegających zakresowi rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych wyłącznie z uwagi na duży budżet Komisja oceni ich zgodność wyłącznie na podstawie planu oceny.
463. Końcowe sprawozdanie oceniające należy przekazać Komisji w odpowiednim terminie, najpóźniej na dziewięć miesięcy przed datą wygaśnięcia programu pomocy, tak by Komisja mogła rozważyć ewentualne przedłużenie okresu jego obowiązywania. Termin ten może zostać skrócony w przypadku programów powodujących uruchomienie wymogu oceny w ciągu ostatnich dwóch lat ich wdrażania. Dokładny zakres i zasady każdej oceny zostaną określone w decyzji o zatwierdzeniu programu pomocy. W przypadku wszelkich późniejszych środków pomocy o podobnym celu należy przedstawić opis tego, w jaki sposób wzięto pod uwagę wyniki oceny.

6. SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE

464. Na podstawie rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589⁽¹⁷²⁾ i rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004⁽¹⁷³⁾ państwa członkowskie muszą przekazywać Komisji sprawozdania roczne.
465. Państwa członkowskie muszą prowadzić szczegółową dokumentację dotyczącą wszystkich środków pomocy. Dokumentacja taka powinna zawierać wszelkie informacje niezbędne do określenia, czy spełniono wszystkie warunki dotyczące kosztów kwalifikowalnych i maksymalnych poziomów intensywności pomocy. Należy ją przechowywać przez okres 10 lat od daty przyznania pomocy i na żądanie udostępniać Komisji.

7. STOSOWANIE

466. Komisja będzie stosować niniejsze wytyczne do oceny zgodności wszelkiej podlegającej zgłoszeniu pomocy na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią, która zostanie lub ma zostać przyznana od dnia 27 stycznia 2022 r. Niezgodną z prawem pomoc ocenia się zgodnie z zasadami mającymi zastosowanie w dniu przyznania pomocy.
467. Niniejsze wytyczne zastępują wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020⁽¹⁷⁴⁾.
468. Na podstawie art. 108 ust. 1 Traktatu Komisja proponuje państwom członkowskim następujące stosowne środki:
- państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, dokonują modyfikacji w istniejących programach pomocy na ochronę środowiska i cele związane z energią w celu dostosowania ich do niniejszych wytycznych najpóźniej do dnia 31 grudnia 2023 r.;
 - państwa członkowskie wyrażają wyraźną i bezwarunkową zgodę na właściwe środki zaproponowane w pkt 468 lit. a) w ciągu dwóch miesięcy od dnia publikacji niniejszych wytycznych w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. W przypadku braku odpowiedzi Komisja uzna, że dane państwo członkowskie nie wyraża zgody na zaproponowane środki.

8. PRZEGLĄD

469. Komisja zamierza przeprowadzić ocenę niniejszych wytycznych od dnia 31 grudnia 2027 r., aby zbadać ich skuteczność, efektywność, adekwatność, spójność i wartość dodaną.
470. Komisja może w dowolnym terminie zdecydować się na poddanie niniejszych wytycznych przeglądowi lub wprowadzić w nich zmiany, jeśli byłoby to konieczne ze względów związanych z polityką konkurencji lub w celu uwzględnienia polityk Unii oraz zobowiązań międzynarodowych lub z jakiegokolwiek innego uzasadnionego powodu.

⁽¹⁷²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

⁽¹⁷³⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

⁽¹⁷⁴⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 (Dz.U. C 200 z 28.6.2014, s. 1).

ZAŁĄCZNIK I

Wykaz sektorów kwalifikowalnych na podstawie sekcji 4.11

Sektory narażone na znaczące ryzyko, o których mowa w sekcji 4.11.3.1

Kod NACE	Opis
0510	Wydobywanie węgla kamiennego
0620	Górnictwo gazu ziemnego
0710	Górnictwo rud żelaza
0729	Górnictwo pozostałych rud metali nieżelaznych
0811	Wydobywanie kamieni ozdobnych oraz kamienia dla potrzeb budownictwa, skał wapiennych, gipsu, kredy i łupków
0891	Wydobywanie minerałów dla przemysłu chemicznego oraz do produkcji nawozów
0893	Wydobywanie soli
0899	Górnictwo i wydobywanie pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane
1020	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków
1031	Przetwarzanie i konserwowanie ziemniaków
1032	Produkcja soków z owoców i warzyw
1039	Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw
1041	Produkcja olejów i pozostałych tłuszczów płynnych
1062	Wytwarzanie skrobi i wyrobów skrobiowych
1081	Produkcja cukru
1086	Produkcja artykułów spożywczych homogenizowanych i żywności dietetycznej
1104	Produkcja pozostałych niedestylowanych napojów fermentowanych
1106	Produkcja słodu
1310	Przygotowanie i przędzenie włókien tekstylnych
1320	Produkcja tkanin
1330	Wykończanie wyrobów włókienniczych
1391	Produkcja dzianin metrażowych
1393	Produkcja dywanów i chodników
1394	Produkcja wyrobów powroźniczych, lin, szpagatów i wyrobów sieciowych
1395	Produkcja włóknin i wyrobów wykonanych z włóknin, z wyłączeniem odzieży
1396	Produkcja pozostałych technicznych i przemysłowych wyrobów tekstylnych
1411	Produkcja odzieży skórzanej
1431	Produkcja wyrobów pończoszniczych

Kod NACE	Opis
1511	Garbowanie i wyprawa skór; wyprawa i barwienie skór futerkowych
1610	Produkcja wyrobów tartacznych
1621	Produkcja arkuszy fornirowych i płyt wykonanych na bazie drewna
1622	Produkcja gotowych parkietów podłogowych
1629	Produkcja pozostałych wyrobów z drewna; produkcja wyrobów z korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania
1711	Produkcja masy włóknistej
1712	Produkcja papieru i tektury
1722	Produkcja artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych
1724	Produkcja tapet
1920	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej
2011	Produkcja gazów technicznych
2012	Produkcja barwników i pigmentów
2013	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów nieorganicznych
2014	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych
2015	Produkcja nawozów i związków azotowych
2016	Produkcja tworzyw sztucznych w formach podstawowych
2017	Produkcja kauczuku syntetycznego w formach podstawowych
2059	Produkcja pozostałych wyrobów chemicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
2060	Produkcja włókien chemicznych
2110	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych
2211	Produkcja opon i dętek z gumy; bieżnikowanie i regenerowanie opon z gumy
2219	Produkcja pozostałych wyrobów z gumy
2221	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych
2222	Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych
2229	Produkcja pozostałych wyrobów z tworzyw sztucznych
2311	Produkcja szkła płaskiego
2312	Kształtowanie i obróbka szkła płaskiego
2313	Produkcja szkła gospodarczego
2314	Produkcja włókien szklanych
2319	Produkcja i obróbka pozostałego szkła, włączając szkło techniczne
2320	Produkcja wyrobów ogniotrwałych

Kod NACE	Opis
2331	Produkcja ceramicznych kafli i płytek
2342	Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych
2343	Produkcja ceramicznych izolatorów i osłon izolacyjnych
2344	Produkcja pozostałych technicznych wyrobów ceramicznych
2349	Produkcja pozostałych wyrobów ceramicznych
2351	Produkcja cementu
2391	Produkcja wyrobów ściernych
2399	Produkcja pozostałych wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
2410	Produkcja surówki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych
2420	Produkcja rur, przewodów, kształtowników zamkniętych i łączników, ze stali
2431	Produkcja prętów ciągnionych na zimno
2432	Produkcja wyrobów płaskich walcowanych na zimno
2434	Produkcja drutu
2442	Produkcja aluminium
2443	Produkcja ołowiu, cynku i cyny
2444	Produkcja miedzi
2445	Produkcja pozostałych metali nieżelaznych
2446	Wytwarzanie paliw jądrowych
2451	Odlewnictwo żeliwa
2550	Kucie, prasowanie, wylaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków
2561	Obróbka metali i nakładanie powłok na metale
2571	Produkcja wyrobów nożowniczych i sztućców
2593	Produkcja wyrobów z drutu, łańcuchów i sprężyn
2594	Produkcja złączy i śrub
2611	Produkcja elementów elektronicznych
2720	Produkcja baterii i akumulatorów
2731	Produkcja kabli światłowodowych
2732	Produkcja pozostałych elektronicznych i elektrycznych przewodów i kabli
2790	Produkcja pozostałego sprzętu elektrycznego
2815	Produkcja łożysk, kół zębatach, przekładni zębatach i elementów napędowych
3091	Produkcja motocykli
3099	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego, gdzie indziej niesklasyfikowana

Sektory narażone na ryzyko, o których mowa w sekcji 4.11.3.1

Kod NACE	Opis
1011	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu
1012	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa z drobiu
1042	Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych
1051	Przetwórstwo mleka i wyrób serów
1061	Wytwarzanie produktów przemiału zbóż
1072	Produkcja sucharów i herbatników; produkcja konserwowanych wyrobów ciastkarskich i ciastek
1073	Produkcja makaronów, klusek, kuskusu i podobnych wyrobów mącznych
1082	Produkcja kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych
1085	Wytwarzanie gotowych posiłków i dań
1089	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana
1091	Produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich
1092	Produkcja gotowej karmy dla zwierząt domowych
1107	Produkcja napojów bezalkoholowych; produkcja wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych
1723	Produkcja artykułów piśmiennych
1729	Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury
2051	Produkcja materiałów wybuchowych
2052	Produkcja klejów
2332	Produkcja cegieł, dachówek i materiałów budowlanych, z wypalanej gliny
2352	Produkcja wapna i gipsu
2365	Produkcja cementu wzmocnionego włóknem
2452	Odlewnictwo staliwa
2453	Odlewnictwo metali lekkich
2591	Produkcja pojemników metalowych
2592	Produkcja opakowań z metali
2932	Produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykli

ZAŁĄCZNIK 2

Definicje kosztów określonych w sekcji 4.12.2

1. Koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa, które zamknęły lub zamykają elektrownie opalane łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalność wydobywczą w zakresie tych surowców

Wyłącznie następujące kategorie kosztów i tylko wówczas, gdy wynikają one z zamknięcia elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalności wydobywczej w zakresie tych surowców:

- a) koszty wypłat świadczeń socjalnych wynikających z przejścia na emerytury pracowników przed osiągnięciem ustawowego wieku emerytalnego;
- b) inne wydatki nadzwyczajne na pracowników, którzy stracili lub tracą pracę;
- c) wypłata emerytur i świadczeń, poza systemem ustawowym, pracownikom, którzy stracili lub tracą pracę, oraz pracownikom uprawnionym do takich wypłat przed zamknięciem działalności;
- d) koszty pokrywane przez przedsiębiorstwo na przekwalifikowanie pracowników, aby pomóc im znaleźć pracę poza sektorem łupków bitumicznych i węgla, szczególnie koszty szkolenia;
- e) dostawa darmowych łupków bitumicznych i węgla dla pracowników, którzy stracili lub tracą pracę, i dla pracowników uprawnionych do takich dostaw przed zamknięciem działalności lub ekwiwalent pieniężny;
- f) pozostałe koszty wynikające z przepisów administracyjnych, prawnych lub podatkowych specyficznych dla sektora łupków bitumicznych i węgla;
- g) dodatkowe podziemne prace zabezpieczające wynikające z zamknięcia elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalności wydobywczej w zakresie tych surowców;
- h) szkody górnicze, o ile zostały one spowodowane przez elektrownie opalane łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalność wydobywczą w zakresie tych surowców, które zostały zamknięte lub są zamykane;
- i) wszystkie należycie uzasadnione koszty związane z odnową byłych terenów elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz terenów działalności wydobywczej w zakresie tych surowców, w tym:
 - koszty rezydualne wynikające z opłat na rzecz podmiotów odpowiedzialnych za zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków,
 - inne koszty rezydualne wynikające z zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków;
- j) koszty rezydualne na pokrycie ubezpieczenia zdrowotnego byłych pracowników;
- k) koszty związane z rozwiązaniem lub zmianą bieżących umów (o maksymalnej wartości równej sześciomiesięcznej produkcji);
- l) nadzwyczajna rzeczystwa amortyzacja, o ile wynika ona z zamknięcia elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalności wydobywczej w zakresie tych surowców;
- m) koszty rekultywacji terenu.

W kategoriach kosztów wymienionych w lit. g), h), i) oraz m) od kosztów kwalifikowalnych należy odliczyć wzrost wartości gruntów.

2. Koszty ponoszone przez kilka przedsiębiorstw

Wyłącznie następujące kategorie kosztów:

- a) wzrost składek, poza systemem ustawowym, na pokrycie kosztów ubezpieczenia społecznego jako skutek spadku liczby wpłacających, w następstwie zamknięcia elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalności wydobywczej w zakresie tych surowców;

-
- b) wydatki na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, wynikające z zamknięcia elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalności wydobywczej w zakresie tych surowców;
 - c) wzrost opłat na rzecz podmiotów odpowiedzialnych za zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, o ile wzrost ten wynika z ograniczenia produkcji węgla stanowiącej podstawę do nakładania opłat, w następstwie zamknięcia elektrowni opalanych łupkami bitumicznymi i węglem oraz działalności wydobywczej w zakresie tych surowców.
-